Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2024/1252

3.5.2024.

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA (ES) 2024/1252

(2024. gada 11. aprīlis),

ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ([1]),

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ([2]),

tā kā:

(1) Piekļuve izejvielām ir būtiska Savienības ekonomikai un iekšējā tirgus funkcionēšanai. Ir vairākas izejvielas, ko neizmanto ne enerģētikā, ne lauksaimniecībā, bet ko uzskata par kritiski svarīgām, ņemot vērā to lielo ekonomisko nozīmīgumu un augsto piegādes risku, ko nereti rada augsta piegāžu koncentrācija no dažām trešām valstīm. Ņemot vērā daudzu šādu kritiski svarīgo izejvielu nozīmi zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanā un to izmantojumu aizsardzības un aerokosmonautikas nozarē, pieprasījums pēc tām turpmākajās desmitgadēs visticamāk būtiski palielināsies. Vienlaikus uz pieaugošās ģeopolitiskās spriedzes un konkurences par resursiem fona palielinās piegādes traucējumu risks. Turklāt bez pienācīgas pārvaldības kritiski svarīgo izejvielu pieprasījuma pieaugums var negatīvi ietekmēt vidi un sabiedrību.

(2) Kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu sarežģītības un transnacionālā rakstura dēļ nekoordinēti valstu līmeņa pasākumi kritiski svarīgo izejvielu drošas un ilgtspējīgas piegādes nodrošināšanai var graut iekšējā tirgus darbību. Kritiski svarīgās izejvielas bieži vien iegūst konkrētās valstīs vai reģionos atkarībā no attiecīgo rezervju ģeogrāfiskā sadalījuma, transportē tālākai pārstrādei citur un pēc tam pārdod visā iekšējā tirgū izmantošanai attiecīgajos ražojumos. Pārstrādes posmā kritiski svarīgās izejvielas bieži vien importē un pēc tam eksportē vairākas reizes iekšējā tirgū, pirms tās izmanto galīgajā pielietojumā. Tāpat attiecīgo ražojumu reciklēšana aprites cikla beigās nolūkā reģenerēt kritiski svarīgās izejvielas bieži var notikt citā valstī vai reģionā, nevis tur, kur atkritumi tiek savākti, un iegūtās sekundārās izejvielas, visticamāk, tiek reeksportētas turpmākai pārstrādei un izmantošanai. Turklāt kritiski svarīgās izejvielas ir vajadzīgas daudzu rūpniecisko vērtības ķēžu sākumā un bieži vien ir neaizvietojami ielaides materiāli plašam stratēģisko nozaru kopumam, tostarp atjaunīgajai enerģijai, digitālajai nozarei, aerokosmonautikas un aizsardzības nozarei un veselības nozarei. Tāpēc tām ir būtiska nozīme saimnieciskās darbības veicināšanā iekšējā tirgū, un to piegādes traucējumiem varētu būt ievērojama pārrobežu ietekme starp dalībvalstīm.

(3) Ņemot to vērā, dalībvalstu nekoordinētas darbības rada konkurences kropļošanas un iekšējā tirgus sadrumstalotības, piemēram, nosakot atšķirīgu regulējumu tirgus dalībniekiem, paredzot dažāda līmeņa piekļuvi piegādes riska uzraudzībai, sniedzot dažāda līmeņa atbalstu valstu projektiem vai radot šķēršļus kritiski svarīgu izejvielu vai ar tām saistītu preču pārrobežu tirdzniecībai starp dalībvalstīm, tādējādi radot šķēršļus iekšējā tirgus pienācīgai darbībai.

([1]) OV C 349, 29.9.2023., 142. lpp.
([2]) Eiropas Parlamenta 2023. gada 12. decembra nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2024. gada 18. marta lēmums.

Turklāt ar atsevišķām dalībvalstu darbībām varētu nepietikt, lai efektīvi novērstu kritiski svarīgu izejvielu piegādes traucējumus, vai arī dalībvalstu darbības varētu būt mazāk efektīvas minētā mērķa sasniegšanā.

(4) Tāpēc, lai aizsargātu iekšējā tirgus darbību, būtu jāizveido kopējs Savienības tiesiskais regulējums nolūkā nodrošināt kritiski svarīgo izejvielu drošu un ilgtspējīgu piegādi un garantēt Savienības ekonomisko noturību un atvērto stratēģisko autonomiju.

(5) Pirmkārt, minētajā satvarā būtu jādefinē tās izejvielas, kas tiek uzskatītas par stratēģiskām un kritiski svarīgām, un jāstiprina minēto izejvielu piegādes ķēžu noturība Savienībā, tostarp apzinot un atbalstot dažus izejvielu projektus, un atzīstot tos par stratēģiskiem projektiem (stratēģiski projekti), un īstenojot centienus stimulēt tehnoloģisko progresu un resursefektivitāti, lai mazinātu kritiski svarīgo izejvielu paredzamo patēriņa pieaugumu Savienībā. Otrkārt, ir jāparedz pasākumi, ar ko nostiprināt Savienības spējas uzraudzīt un mazināt esošos un turpmākos piegādes riskus. Treškārt, satvarā būtu jāparedz pasākumi Savienībā patērēto kritiski svarīgo izejvielu apritīguma un ilgtspējas uzlabošanai.

(6) Lai nodrošinātu, ka šajā regulā paredzētie pasākumi attiecas uz vissvarīgākajām izejvielām, būtu jāizveido stratēģisko izejvielu saraksts un kritiski svarīgo izejvielu saraksts. Šādu sarakstu pamatā vajadzētu būt skaidrām metodoloģijām, par kuru piemērošanu Komisijai būtu jāpaziņo atklāti un pārredzami. Minētie saraksti būtu arī jāizmanto, lai virzītu un koordinētu dalībvalstu centienus šīs regulas mērķu sasniegšanas veicināšanai. Stratēģisko izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas ar lielu stratēģisko nozīmi iekšējā tirgus darbībai, ņemot vērā to izmantojumu stratēģiskajās tehnoloģijās, kuras ir zaļās un digitālās pārkārtošanās pamatā, vai to izmantojumu aizsardzības un aerokosmonautikas nozarē, izejvielas, attiecībā uz kurām raksturīga potenciāli liela plaisa starp globālo piedāvājumu un prognozēto pieprasījumu un kuru ražošanas jaudas ir salīdzinoši grūti palielināt, piemēram, piegādes jaudu palielinošu jaunu projektu izpildes ilguma dēļ. Stratēģisko izejvielu saraksts būtu regulāri jāpārskata un nepieciešamības gadījumā jāatjaunina, lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās pārmaiņas. Lai nodrošinātu to, ka centieni palielināt Savienības kapacitāti visā vērtības ķēdē, nostiprināt Savienības spējas uzraudzīt un mazināt piegādes riskus un palielināt piegādes dažādību ir vērsti uz tām izejvielām, kurām tie ir visvajadzīgākie, daži attiecīgie pasākumi būtu jāpiemēro tikai stratēģisko izejvielu sarakstam. Dalībvalstīm nevajadzētu liegt izveidot papildu sarakstus, pamatojoties uz konkrētām valsts vajadzībām, vai pieņemt attiecīgus pasākumus valsts līmenī.

(7) Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj visas stratēģiskās izejvielas, kā arī citas izejvielas, kuras ir ļoti svarīgas Savienības ekonomikai kopumā un kuras ir saistītas ar augstu piegādes traucējumu risku radīt konkurences kropļojumus un sadrumstalot iekšējo tirgu. Papildus stratēģiskajām tehnoloģijām arī citas nozares nākotnē varētu būt pakļautas augstiem piegādes riskiem. Lai ņemtu vērā iespējamās tehnoloģiskās un ekonomiskās izmaiņas, Komisijai būtu jāturpina pašreizējā prakse un regulāri jāveic novērtējums, pamatojoties uz datiem par plaša izejvielu klāsta ražošanu, tirdzniecību, izmantošanu, reciklēšanu un aizstāšanu, lai atjauninātu stratēģisko un kritiski svarīgo izejvielu sarakstus, atspoguļojot ar šīm izejvielām saistītās ekonomiskās nozīmes un piegādes riska dinamiku iekšējā tirgū. Kritiski svarīgo izejvielu sarakstā būtu jāiekļauj izejvielas, kuras sasniedz vai pārsniedz ekonomiskā nozīmīguma un piegādes riska sliekšņvērtības, neklasificējot attiecīgās izejvielas pēc to svarīguma. Minētais novērtējums būtu jābalsta uz vidējiem rādītājiem saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem par piecu gadu periodu. Šajā regulā paredzētie pasākumi attiecībā uz vienoto kontaktpunktu, plānošanu, izpēti, uzraudzību, apritīgumu un ilgtspēju būtu jāattiecina uz visām kritiski svarīgajām izejvielām.

(8) Stratēģisko un kritiski svarīgo izejvielu sarakstos būtu jāizmanto uzskaitīto izejvielu apzīmējumi. Attiecībā uz stratēģisko izejvielu sarakstu apzīmējumos attiecīgā gadījumā būtu jānorāda pakāpe, kādā jārafinē izejvielas, lai tās varētu izmantot stratēģisko tehnoloģiju ražošanā. Atsauces uz stratēģiskām un kritiski svarīgām izejvielām būtu jāsaprot kā atsauces uz visu šo izejvielu vērtības ķēdi, tostarp to nepārstrādātā veidā un visos pārstrādes posmos attiecīgā gadījumā līdz konkrētajai pakāpei. Īpaši būtu jāprecizē alumīnija vērtības ķēde, papildus alumīnijam minot boksītu, tā svarīgāko rūdu un alumīnija oksīdu, kas ir tā pārstrādes starpforma. Stratēģiskas un kritiski svarīgas izejvielas daudzos gadījumos tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas kā citu galveno ieguves, pārstrādes un reciklēšanas procesu blakusprodukti. Tāpēc tam, ka izejvielas ir raksturojamas kā blakusprodukti, nevajadzētu ietekmēt to iekļaušanu sarakstā vai to, ka tām piemēro šīs regulas attiecīgos noteikumus.

(9) Lai atbalstītu ar stratēģiskajiem projektiem un to finansēšanu, izpētes programmām, uzraudzības kapacitāti un stratēģiskajiem krājumiem saistīto uzdevumu izpildi un atbilstoši konsultētu Komisiju, būtu jāizveido Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde ("valde"). Valdei būtu jāsastāv no dalībvalstu un Komisijas pārstāvjiem, taču citām personām, jo īpaši Eiropas Parlamentam, vajadzētu varēt tajā piedalīties novērotāju statusā. Lai apkopotu nepieciešamo ekspertu pieredzi noteiktu uzdevumu īstenošanā, valdei būtu jāizveido pastāvīgas apakšgrupas darbam ar finansējuma, sabiedrības atbalsta, izpētes, uzraudzības un stratēģisko krājumu, kā arī apritīguma, resursefektivitātes un aizstāšanas jautājumiem, un tām būtu jādarbojas kā tīkliem, kuros tiek iesaistītas attiecīgās valsts iestādes, un nepieciešamības gadījumā jākonsultējas ar nozares, akadēmiskās vides, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām. Valdes ieteikumiem un atzinumiem vajadzētu būt nesaistošiem un šādu ieteikumu vai atzinumu neesamībai nevajadzētu atturēt Komisiju no savu uzdevumu izpildes, ievērojot šo regulu.

(10) Ir jāievieš atbilstīgi pasākumi, lai izveidotu vienotu pieeju stratēģiskiem projektiem Savienībā, kuru ietvaros notiek stratēģisko izejvielu ieguve, pārstrāde vai reciklēšana vai kuri veicina attiecīgo aizstājējmateriālu ražošanu. Minētajiem stratēģiskajiem projektiem kopā ar dalībvalstu centieniem būtu jāveicina spējas nodrošināt stratēģisko izejvielu drošu piegādi. Ir iecerēti arī citi pasākumi, jo īpaši attiecībā uz izpēti vai apritīgumu, lai veicinātu dažādo vērtības ķēdes posmu stiprināšanu.

(11) Lai samazinātu Savienības pieaugošo piegādes traucējumu risku, kas varētu izkropļot konkurenci un sadrumstalot iekšējo tirgu, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāstiprina jauda stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmos, lai palīdzētu izpildīt kritērijus, kas saistīti ar Savienības spējām un piegādes diversifikāciju. Šādiem kritērijiem būtu jāpalīdz virzīt centienus stiprināt Savienības spējas visos stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes posmos, tostarp ieguvē, pārstrādē un reciklēšanā, un vēl vairāk dažādot stratēģisko izejvielu ārējās piegādes. Mērķim vajadzētu būt kapacitātes palielināšanai attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ikvienā vērtības ķēdes posmā, vienlaikus tiecoties izpildīt vispārīgus kapacitātes kritērijus Savienības līmenī attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu ieguvi, pārstrādi un reciklēšanu. Pirmkārt, Savienībai būtu jāpalielina pašai savu stratēģisko izejvielu ģeoloģisko resursu izmantošana un jāpalielina kapacitāte, lai tā varētu iegūt vismaz 10 % no Savienībā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. Ņemot vērā to, ka ieguves jauda ir lielā mērā atkarīga no ģeoloģisko resursu pieejamības Savienībā, minētā kritērija izpilde ir atkarīga no šādas pieejamības. Otrkārt, lai izveidotu pilnu vērtības ķēdi un novērstu sastrēgumpunktus starpposmos, būtu arī jāpalielina Savienības pārstrādes jauda un Savienībai būtu jāspēj saražot vismaz 40 % no gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām. Treškārt, paredzams, ka turpmākajās desmitgadēs aizvien lielāku daļu Savienībā patērēto stratēģisko izejvielu varēs nodrošināt ar sekundārajām izejvielām, kas uzlabos gan Savienības izejvielu piegādes drošību, gan ilgtspēju. Tāpēc Savienības reciklēšanas jaudai būtu jāspēj nodrošināt vismaz 25 % no Savienībā gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām, un Savienībai būtu jāspēj no atkritumiem reciklēt būtiski lielāku katras stratēģiskās izejvielas daudzumu. Būtu jānosaka papildu kritērijs attiecībā uz atkritumu plūsmām un stratēģiskajām izejvielām, par kurām ir pieejama pietiekama informācija, lai aplēstu Savienības jaudu reciklēšanā no minētajām atkritumu plūsmām, kas veido daļu no stratēģiskajām izejvielām. Minēto kritēriju izpildi veicinās arī papildu centieni uzlabot resursefektivitāti, izmantojot pētniecību un inovāciju, aizstāšanu, izpratnes veicināšanu un citus attiecīgus pasākumus. Minētie kritēriji attiecas uz periodu līdz 2030. gadam saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/1119 ([3]) noteiktajiem Savienības klimata un enerģijas mērķrādītājiem un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumā (ES) 2022/2481 ([4]) noteiktajiem digitālajiem mērķrādītājiem, kuru sasniegšanu tie veicina. Turklāt kvalitatīvas darbavietas, tostarp prasmju attīstīšana un pāreja no vienas darbavietas uz citu, risinās riskus nozares darba tirgū un palīdzēs nodrošināt Savienības konkurētspēju. Komisijai un dalībvalstīm būtu arī jāstimulē tehnoloģiskais progress un resursefektivitāte, lai ierobežotu paredzamo kritiski svarīgo izejvielu patēriņa pieaugumu Savienībā zem atbilstošām atsauces prognozēm. Saistībā ar īstenošanas pasākumu gatavošanu, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/125/EK ([5]), Komisijai būtu jāapsver ekodizaina prasību iespējamais ieguldījums šajā regulā noteikto Savienības prioritāšu sasniegšanā.

([3]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums (ES) 2022/2481 (2022. gada 14. decembris), ar ko izveido politikas programmu "Digitālās desmitgades ceļš" 2030. gadam (OV L 323, 19.12.2022., 4. lpp.).

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

(12) Attiecībā uz dažām izejvielām Savienība ir teju pilnīgi atkarīga no vienas valsts piegādēm. Šāda atkarība rada augstu piegādes traucējumu risku, kas visticamāk var izkropļot konkurenci un sadrumstalot iekšējo tirgu. Lai ierobežotu šādu iespējamo risku un palielinātu Savienības ekonomikas noturību, būtu jācenšas panākt, lai līdz 2030. gadam Savienība vairs nebūtu atkarīga no vienas trešās valsts vairāk nekā 65 % apmērā no jebkuras stratēģiski svarīgās izejvielas (nepārstrādātā veidā vai jebkādā pārstrādes posmā esošas) piegādes, tomēr īpašus nosacījumus piemērojot valstīm, ar kurām Savienībai ir izveidota stratēģiskā partnerība (stratēģiskā partnerība), noslēgts brīvās tirdzniecības līgums vai pastāv citas sadarbības formas attiecībā uz izejvielām, jo tās dod lielākas garantijas saistībā ar piegādes riskiem.

(13) Lai nodrošinātu, ka kritēriji tiek izpildīti laikus, Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāseko līdzi un jāziņo par kritēriju izpildes un pieprasījuma samazināšanas progresu. Ja paziņotais progress virzībā uz kritēriju izpildi un pieprasījuma samazināšanu kopumā nav pietiekams, Komisijai būtu jāvērtē papildu pasākumu iespējamība un proporcionalitāte. Progresa trūkums attiecībā tikai uz vienu vai nelielu stratēģisko izejvielu kopu principā nebūtu uzskatāms par iemeslu īstenot Savienības papildu centienus.

(14) Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāidentificē projekti Savienībā, kuri ir iecerēti tam, lai sāktu vai paplašinātu stratēģisko izejvielu ieguvi, pārstrādi vai reciklēšanu vai tādu materiālu ražošanu un plašāku izmantošanu, kas var aizstāt stratēģiskās izejvielas stratēģisko tehnoloģiju jomā, ar mērķi atzīt šādus projektus par stratēģiskiem projektiem. Efektīvam atbalstam stratēģiskajiem projektiem ir potenciāls uzlabot stratēģisko izejvielu pieejamību lejupējās nozarēs, kā arī radīt ekonomiskas iespējas vērtības ķēdes satvarā, tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), un veicināt darbvietu radīšanu. Tāpēc, lai nodrošinātu stratēģisko projektu attīstību visā Savienībā, attiecībā uz šādiem projektiem būtu jānodrošina sakārtotas un paredzamas atļauju izsniegšanas procedūras un atbalsts finansējuma saņemšanā. Šādi pasākumi varētu arī iedvesmot uzlabojumus citās atļauju piešķiršanas procedūrās un piekļuvē finansējumam projektiem attiecībā uz kritiski svarīgām vai citām izejvielām. Lai koncentrētos uz atbalstu un nodrošinātu pievienoto vērtību, pirms šāda atbalsta saņemšanas būtu jāvērtē projektu atbilstība noteiktam kritēriju kopumam. Izejvielu projektiem, kuros stratēģiskās izejvielas ir blakusprodukts, tostarp, no melnajiem metāllūžņiem, arī vajadzētu būt tiesīgiem saņemt šādu atbalstu, ja tie atbilst visiem attiecīgajiem kritērijiem. Lai projektus atzītu par stratēģiskiem projektiem Savienībā, tiem būtu jāstiprina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošība. Projektiem būtu arī jāpierāda pietiekama tehniskā īstenojamība, tostarp paredzamais stratēģisko izejvielu vai aizstājējmateriālu apjoms, ar ko tie palielina Savienības jaudu, izņemot materiālus, kas ražoti pētniecības vajadzībām; projekti būtu jāīsteno videi un sabiedrībai ilgtspējīgā veidā; un tiem būtu arī jānodrošina pārrobežu ieguvumi ārpus attiecīgās dalībvalsts, tostarp plašāka ietekme tālākos vērtības ķēdes posmos. Ja Komisijas vērtējumā minētie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku projektu. Tā kā ātra atzīšana ir būtiska efektīvai Savienības piegādes drošības veicināšanai, novērtējuma procesam arī turpmāk būtu jānorit viegli, neradot lieku slogu.

(15) Novērtējot, vai projekts trešā valstī vai aizjūras zemē vai teritorijā (AZT) veicina Savienības piegādes drošību, jo īpaši būtu jāņem vērā AZT statuss saskaņā ar Savienības tiesību aktiem. AZT var veicināt Savienības drošu piekļuvi stratēģisku un kritiski svarīgu izejvielu ilgtspējīgai piegādei, jo īpaši stratēģisko partnerību ietvaros.

(16) Komisijai ar valdes atbalstu būtu jāidentificē stratēģiskie projekti trešās valstīs vai AZT, kuri ir iecerēti tam, lai sāktu vai paplašinātu stratēģisko izejvielu ieguvi, pārstrādi vai reciklēšanu, vai tādu materiālu ražošanu, kas var aizstāt stratēģiskās izejvielas stratēģisko tehnoloģiju jomā. Lai nodrošinātu šādu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, tiem nepieciešama labāka piekļuve finansējumam, piemēram, no investīciju riska samazināšanas mehānismiem. Lai nodrošinātu, ka tie rada pievienoto vērtību, būtu jāizvērtē projektu atbilstība noteiktiem kritērijiem. Tāpat kā Savienībā īstenotajiem stratēģiskajiem projektiem arī trešās valstīs īstenotajiem stratēģiskajiem projektiem būtu jāstiprina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošība un jāapliecina pienācīga tehniska īstenojamība. Gan Savienībā, gan trešās valstīs vai AZT īstenotajiem stratēģiskajiem projektiem būtu jāatbilst vienādam sociālās un vides ilgtspējas līmenis. Lai projekts kļūtu par stratēģisku projektu jaunietekmes tirgū un jaunattīstības ekonomikā, tam vajadzētu būt abpusēji izdevīgam Savienībai un iesaistītajai trešai valstij un būtu jārada pievienotā vērtība minētajā valstī, ņemot arī vērā atbilstību Savienības kopējai tirdzniecības politikai. Šāda vērtība var izrietēt no projekta devuma vairāk nekā vienā vērtības ķēdes posmā, kā arī no tā radītajiem plašākiem ekonomiskajiem un sociālajiem ieguvumiem, tostarp no darbvietu radīšanas saskaņā ar starptautiskajiem standartiem. Ja Komisijas vērtējumā šie kritēriji ir izpildīti, tai būtu jāpublicē lēmums, kurā projektu atzīst par stratēģisku projektu.

(17) Lai nodrošinātu intensīvākas kritiski svarīgu izejvielu ražošanas ilgtspēju, jauni kritiski svarīgu izejvielu projekti būtu jāplāno un jāīsteno ilgtspējīgā veidā, aptverot visus Komisijas 2021. gada 11. septembra publikācijā "ES principi ilgtspējīgām izejvielām" uzsvērtos ilgtspējas aspektus, tostarp nodrošinot vides aizsardzību, ar sociāli atbildīgu praksi novēršot un līdz minimumam samazinot sociāli nelabvēlīgu ietekmi, tostarp ievērojot cilvēktiesības, piemēram, sieviešu tiesības, kā arī izmantojot pārredzamu uzņēmējdarbības praksi. Projektiem arī būtu jānodrošina vietējo kopienu godprātīga iesaiste, kā arī visaptveroša un vienlīdzīga sabiedriskā apspriešana ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, ar vietējām kopienām un pirmiedzīvotājiem. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš cilvēktiesību ievērošanai, ja projekts ir saistīts ar iespējamu pārmitināšanu. Lai projektu virzītājiem nodrošinātu skaidru un efektīvu veidu, kā izpildīt šo kritēriju, par pietiekamu būtu uzskatāma atbilstība attiecīgajā situācijā attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem, starptautiskajiem standartiem, vadlīnijām un principiem vai dalība šajā regulā atzītā sertifikācijas shēmā.

(18) Saskaņā ar piesardzības principu Komisijai nevajadzētu atzīt dziļjūras izrakteņu ieguves projektus par stratēģiskiem projektiem, pirms nav pietiekami izpētīta dziļjūras izrakteņu ieguves ietekme uz jūras vidi, biodaudzveidību un cilvēka darbībām, nav pietiekami izprasti riski un tehnoloģijas un darbības prakse nespēj pierādīt, ka videi netiek nodarīts nopietns kaitējums.

(19) Ikvienam stratēģisko izejvielu projekta virzītājam būtu jāvar vērsties pie Komisijas, lai tā atzītu attiecīgo projektu par stratēģisku projektu. Pieteikumā būtu jāiekļauj attiecīgie dokumenti un pierādījumi par atbilstību kritērijiem. Lai varētu labāk novērtēt projekta sociālo, vidisko un ekonomisko dzīvotspēju, īstenojamību, kā arī prognožu ticamības līmeni, projekta virzītājam būtu jānorāda arī projekta klasifikācija saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas resursu pamatklasifikāciju. Objektīvas minētās klasifikācijas validācijas nolūkā, projekta virzītājam tā būtu jāpamato ar atbilstošiem pierādījumiem. Pieteikumā būtu jāiekļauj arī projekta īstenošanas grafiks, lai varētu aplēst, kad projekts varētu sākt veicināt iekšzemes jaudas vai dažādošanas kritēriju izpildi. Tā kā izrakteņu ieguves projektu efektīvai īstenošanai būtiska nozīme ir sabiedrības atbalstam, projekta virzītājam būtu arī jāiesniedz sabiedrības atbalsta nodrošināšanas pasākumu plāns. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš sociālajiem partneriem, pilsoniskajai sabiedrībai un uzraudzības struktūrām. Projekta virzītājam būtu arī jāiesniedz uzņēmējdarbības plāns, kurā iekļauta informācija par projekta finansiālo dzīvotspēju un sniegts finansējuma, īpašumtiesību struktūras un jau noslēgto priekšlīgumu pārskats, kā arī aplēses par potenciāli radītajām darbvietām un projekta vajadzībām attiecībā uz prasmīgu darbaspēku, tostarp darbinieku kvalifikācijas celšanu un pārkvalificēšanos. Lai saskaņotu pieteikšanās procesu, Komisijai būtu jānodrošina vienota pieteikumu veidne.

(20) Pieteikumos attiecībā uz projektiem, kas var ietekmēt pirmiedzīvotājus, būtu jāiekļauj arī plāns, ar pasākumiem jēgpilnai apspriešanai ar skartajiem pirmiedzīvotājiem, nelabvēlīgas ietekmes uz minētajiem pirmiedzīvotājiem novēršanai un mazināšanai un attiecīgā gadījumā taisnīgai kompensācijai. Ja minētās koncepcijas jau ir aplūkotas projektam piemērojamajos valsts tiesību aktos, plānā tā vietā varētu aprakstīt minētos pasākumus. Attiecībā uz projektiem trešās valstīs, kuri saistīti ar ieguvi un uz kuriem neattiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/21/EK ([6]), projekta virzītājam būtu arī jāiesniedz plāns, kā pēc ieguves beigām uzlabot skarto teritoriju vides stāvokli. Ja projektu veic aizsargājamā teritorijā, tā virzītājam būtu jānovērtē tehniski piemērotas alternatīvas atrašanās vietas un jāapraksta tās plānā, norādot, kāpēc tās netiek uzskatītas par piemērotām projekta veikšanai.

(21) Lai strukturētu procesu, Komisijai būtu jāorganizē atvērts uzaicinājums ar regulāriem termiņiem, kas atbilst valdes sanāksmju datumiem, lai projektu virzītāji varētu pieteikties uz viņu projektu atzīšanu par stratēģiskiem projektiem. Lai projektu virzītājiem nodrošinātu skaidrību par to pieteikumiem stratēģiska projekta statusam, Komisijai būtu jāievēro termiņš tās lēmumam par to, vai projektu atzīt par stratēģisku. Lai izskatītu īpaši sarežģītus gadījumus vai lielu pieteikumu skaitu vienā termiņā, Komisijai vajadzētu būt iespējai vienu reizi minēto termiņu pagarināt. Tai savs novērtējums būtu jādara zināms valdei pirms tās sanāksmes un būtu jāņem vērā valdes atzinums, pieņemot lēmumu par to, vai projektu atzīt par stratēģisku projektu.

(22) Tā kā, lai nodrošinātu stratēģiskā projekta efektīvu īstenošanu, ir nepieciešama sadarbība ar dalībvalsti, kuras teritorijā projekts tiks īstenots, dalībvalstij vajadzētu būt tiesīgai iebilst un tādējādi nepieļaut, ka projekts tiek atzīts par stratēģisku projektu pret tās gribu. Tādā gadījumā attiecīgajai dalībvalstij būtu jāsniedz sava atteikuma pamatojums, atsaucoties uz šajā regulā noteiktajiem kritērijiem. Savienībai arī nevajadzētu atzīt projektu par

([6]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/21/EK (2006. gada 15. marts) par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanu un par grozījumiem Direktīvā 2004/35/EK (OV L 102, 11.4.2006., 15. lpp.).

stratēģisku projektu, ja trešā valsts to īstenos pret savas valdības gribu, tāpēc tai būtu jāatturas no šādas rīcības, ja pret to iebilst trešās valsts valdība.

(23) Lai novērstu stratēģiskā projekta statusa ļaunprātīgu izmantošanu, Komisijai vajadzētu būt tiesīgai, atsaukt savu stratēģiskā projekta atzīšanu, sniedzot tam pamatojumu pēc apspriešanās ar valdi un atbildīgo projekta virzītāju, ja stratēģiskais projekts vairs neatbilst nosacījumiem vai ja atzīšana bija balstīta uz pieteikumu, kurā ietverta nepareiza informācija, kas ir svarīga atbilstības atlases kritērijiem novērtēšanai. Lai piesaistītu ilgtermiņa investīcijas un nodrošinātu juridisko paredzamību, gadījumā, ja tiek atjaunināts pielikumā iekļautais stratēģisko izejvielu saraksts, stratēģiskajam projektam joprojām būtu jāsaglabā tā statuss saprātīgā laikposmā pēc atsaukšanas.

(24) Ņemot vērā stratēģisko projektu nozīmi stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā un iekšējā tirgus darbības aizsardzībā, tie būtu jāuzskata par sabiedriski nozīmīgiem. Stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanai ir būtiska nozīme zaļās un digitālās pārkārtošanās sekmīgā īstenošanā, kā arī aizsardzības un aerokosmonautikas nozares noturībā. Lai veicinātu stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā, dalībvalstīm valsts atļauju izsniegšanas procesos vajadzētu spēt paredzēt atbalsta pasākumus, lai paātrinātu stratēģisko projektu īstenošanu atbilstīgi Savienības tiesību aktiem.

(25) Valsts atļauju piešķiršanas procesi nodrošina kritiski svarīgu izejvielu projektu drošumu un drošību, kā arī to atbilstību vides, sociālajām un drošuma prasībām. Savienības vides tiesību akti paredz kopīgus nosacījumus par valsts atļauju piešķiršanas procesa saturu, tādējādi nodrošinot augstu vides aizsardzības līmeni un ļaujot ilgtspējīgi izmantot Savienības potenciālu visā izejvielu vērtības ķēdē. Tāpēc atzīšana par stratēģisku projektu būtu jāpiešķir, neskarot attiecīgajiem projektiem piemērojamos atļaujas izsniegšanas nosacījumus, tostarp Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/92/ES ([7]), Padomes Direktīvā 92/43/EEK ([8]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/60/EK ([9]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2010/75/ES ([10]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2004/35/EK ([11]), Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2009/147/EK ([12]) un Direktīvā 2006/21/EK paredzētos nosacījumus.

(26) Vienlaikus valstu atļauju piešķiršanas procesu neparedzamība, sarežģītība un reizēm ilgais to piešķiršanai nepieciešamais laiks mazina stratēģisko izejvielu projektu efektīvai īstenošanai vajadzīgo investīciju drošību. Arī atļauju piešķiršanas procesa struktūra un ilgums attiecīgajiem projektiem dažādās dalībvalstīs var ievērojami atšķirties. Līdz ar to, lai nodrošinātu un paātrinātu stratēģisko projektu efektīvu īstenošanu, dalībvalstīm tiem būtu jāpiemēro racionalizēti un paredzami atļauju izsniegšanas procesi. Šajā nolūkā stratēģiskajiem projektiem valsts līmenī būtu jāpiešķir prioritārs statuss, lai nodrošinātu ātru administratīvo izskatīšanu un steidzamu izskatīšanu visās ar tiem saistītajās tiesas un strīdu izšķiršanas procedūrās. Šai regulai nebūtu jāliedz kompetentajām iestādēm racionalizēt atļauju izsniegšanu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes projektiem, kuri nav stratēģiskie projekti.

(27) Tā kā stratēģiskajiem projektiem ir liela nozīme Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošības nodrošināšanā un tie veicina Savienības atvērto stratēģisko autonomiju un zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbildīgajai atļauju izsniedzošajai iestādei tie būtu jāuzskata par sabiedriski nozīmīgiem. Vajadzētu būt iespējai atļaut īstenot stratēģiskos projektus, kuriem ir negatīva ietekme uz vidi, ciktāl uz tiem attiecas Direktīvu 2000/60/EK, 92/43/EEK vai 2009/147/EK vai Savienības tiesību aktu par sauszemes, piekrastes un saldūdens ekosistēmu atjaunošanu darbības joma, ja atbildīgā atļauju izsniedzošā iestāde, pamatojoties uz konkrētā gadījuma novērtējumu, secina, ka projekta īstenotās sabiedrības intereses ir svarīgākas par ietekmi, ar noteikumu, ka ir izpildīti visi minēto tiesību aktu nosacījumi. Konkrētā projekta novērtējumā būtu pienācīgi jāņem vērā ieguves vietas ģeoloģiskā specifika, kuras dēļ lēmumi ir piesaistīti konkrētai vietai, jo trūkst alternatīvas šādai vietai.

([7]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

([8]) Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

([9]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

([10]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

([11]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/35/EK (2004. gada 21. aprīlis) par atbildību vides jomā attiecībā uz videi nodarītā kaitējuma novēršanu un atlīdzināšanu (OV L 143, 30.4.2004., 56. lpp.).

([12]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

(28) Lai mazinātu atļauju izsniegšanas procesa sarežģītību un palielinātu efektivitāti un pārredzamību, kritiski svarīgo izejvielu projektu virzītājiem būtu jāvar sadarboties ar vienu vienoto kontaktpunktu, kas atbild par visa atļaujas izsniegšanas procesa virzīšanu un koordinēšanu. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jāizveido vai jāizraugās viens vai vairāki vienotie kontaktpunkti, vienlaikus nodrošinot, ka projektu virzītājiem ir jāsadarbojas tikai ar vienu vienoto kontaktpunktu. Dalībvalstīm būtu jāizlemj, vai vienotais kontaktpunkts ir arī iestāde, kas pieņem atļauju lēmumus. Lai nodrošinātu vienoto kontaktpunktu pienākumu faktisku izpildi, dalībvalstīm būtu tiem jānodrošina pietiekams personāls un resursi. Turklāt projekta virzītājam vajadzētu būt iespējai sazināties ar attiecīgo vienotā kontaktpunkta administratīvo vienību, lai nodrošinātu, ka tam ir piekļūstama kontaktstruktūra.

(29) Dalībvalstīm, ņemot vērā to iekšējo organizāciju, vajadzētu būt iespējai izvēlēties, vai izveidot vai izraudzīties savus vienotos kontaktpunktus vietējā, reģionālā vai valsts līmenī vai jebkurā citā attiecīgā administratīvā līmenī. Turklāt dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai administratīvā līmenī, ko tās izvēlējušās, izveidot vai izraudzīties dažādus vienotos kontaktpunktus, kas koncentrējas tikai uz kritiski svarīgu izejvielu projektiem, kuri saistīti ar konkrētu vērtības ķēdes posmu, proti, ieguvi, pārstrādi vai reciklēšanu. Tajā pašā laikā projektu virzītājiem būtu jāspēj viegli identificēt vienoto kontaktpunktu, kas ir atbildīgs par to projektu. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ģeogrāfiskajā apgabalā, kas atbilst administratīvajam līmenim, kurā tās ir izvēlējušās izveidot vai izraudzīties savus vienotos kontaktpunktus, katrā attiecīgajā vērtības ķēdes posmā ir ne vairāk kā viens šāds atbildīgais vienotais kontaktpunkts. Tā kā daudzi kritiski svarīgo izejvielu projekti aptver vairāk nekā vienu vērtības ķēdes posmu, dalībvalstīm, lai novērstu pārpratumus, būtu jānodrošina, ka šādiem projektiem savlaicīgi tiek izraudzīts vienots kontaktpunkts.

(30) Lai nodrošinātu skaidrību par stratēģisko projektu atļauju statusu un ierobežotu potenciāli ļaunprātīgas tiesvedības efektivitāti, vienlaikus neierobežojot jautājuma efektīvu izskatīšanu tiesā, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka jebkurš strīds saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu stratēģiskajiem projektiem tiek atrisināts savlaicīgi. Šajā nolūkā dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pieteikumu iesniedzējiem un projektu virzītājiem ir pieejama vienkāršas strīdu izšķiršanas procedūras un ka visās ar stratēģiskajiem projektiem saistītajās tiesas vai strīdu izšķiršanas procedūrās tie tiek izskatīti steidzamā kārtībā, ja un tādā mērā, kādā valsts tiesību akti paredz šādas steidzamības procedūras.

(31) Lai iedzīvotāji un uzņēmumi varētu tiešā veidā izmantot iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, nesaskaroties ar papildu administratīvo slogu, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1724 ([13]), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, ir paredzēti vispārīgi noteikumi par ar iekšējā tirgus darbību saistītas informācijas, procedūru un palīdzības pakalpojumu sniegšanu tiešsaistē. Šajā regulā paredzētajām informācijas prasībām un procedūrām būtu jāatbilst Regulas (ES) 2018/1724 prasībām. Konkrētāk, būtu jānodrošina, ka stratēģisko projektu virzītāji jebkurai ar atļaujas piešķiršanu saistītai procedūrai var piekļūt un to visu īstenot tiešsaistē saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1724 6. panta 1. punktu un II pielikumu.

(32) Lai projektu virzītājiem un citiem investoriem sniegtu stratēģisko projektu izvēršanai nepieciešamo drošību un skaidrību, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka ar šiem projektiem saistītie atļauju piešķiršanas procesi nepārsniedz iepriekš noteiktos termiņus. Tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu saistīto stratēģisko projektu atļaujas piešķiršanas procesam nevajadzētu būt ilgākam par 15 mēnešiem. Ņemot vērā ar ieguvi saistīto stratēģisko projektu potenciālās ietekmes sarežģītību un apmēru, to atļaujas piešķiršanas procesa ilgumam nevajadzētu pārsniegt 27 mēnešus. Tomēr par vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojuma sagatavošanu saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES ir atbildīgs projekta virzītājs, un tai nevajadzētu būt daļai no termiņiem, kas dalībvalstīm ir saistoši. Šajā nolūkā vienotajam kontaktpunktam būtu jāpaziņo datums, līdz kuram projekta virzītājam ir jāiesniedz vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojums, un laika posms starp minēto paziņoto datumu un ziņojuma faktisko iesniegšanu nebūtu jāieskaita termiņā. Tas pats princips būtu jāpiemēro, ja pēc nepieciešamās apspriešanās vienotais kontaktpunkts paziņo projekta virzītājam par iespēju iesniegt papildu informāciju, lai pabeigtu vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumu. Izņēmuma gadījumos, kas saistīti ar ierosinātā projekta būtību, sarežģītību, atrašanās vietu vai apjomu, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai pagarināt termiņus. Šādi izņēmuma gadījumi varētu ietvert neparedzētus apstākļus, kas rada vajadzību papildināt vai pabeigt ar projektu saistītos vidiskos novērtējumus.

([13]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1724 (2018. gada 2. oktobris), ar ko izveido vienotu digitālo vārteju, lai sniegtu piekļuvi informācijai, procedūrām un palīdzības un problēmu risināšanas pakalpojumiem, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012 (OV L 295, 21.11.2018., 1. lpp.).

(33) Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka atbildīgajām iestādēm ir pietiekami daudz resursu un darbinieku, lai minētās iestādes varētu efektīvi iekļauties tām noteiktajos termiņos. Ar tehniskā atbalsta instrumentu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/240 ([14]), Komisijai pēc dalībvalstu pieprasījuma būtu jāsniedz tām atbalsts reformu plānošanā, izstrādē un īstenošanā, tostarp ar valsts atļauju izsniegšanas procesu saistītās administratīvās kapacitātes, piemēram, vienotā kontaktpunkta, stiprināšanā.

(34) Savienības tiesību aktos paredzētie vidiskie novērtējumi un atļaujas, tostarp attiecībā uz ūdenstilpēm, augsni, dzīvotnēm un putniem, ir izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa neatņemama daļa un būtisks aizsardzības mehānisms, ar ko novērš vai mazina negatīvu vidisko ietekmi. Tomēr, lai nodrošinātu stratēģisko projektu atļauju piešķiršanas procesu paredzamību un savlaicīgumu, būtu jāizmanto ikviena iespēja racionalizēt nepieciešamos novērtējumus un atļaujas, vienlaikus nepazeminot vides aizsardzības līmeni vai novērtējumu kvalitāti. Šajā nolūkā nepieciešamie novērtējumi būtu jāapvieno kopīgā vai koordinētā procedūrā, lai novērstu nevajadzīgu pārklāšanos. Turklāt projektu virzītājiem un atbildīgajām iestādēm būtu skaidri jāvienojas par apvienotā novērtējuma tvērumu pirms tā īstenošanas, lai novērstu vajadzību pēc nevajadzīgiem turpmākiem pasākumiem. Visbeidzot, projektu virzītājiem vajadzētu spēt minētās kopīgās vai koordinētās procedūras vajadzībām mijiedarboties ar vienu iestādi.

(35) Konflikti par zemes izmantošanu var radīt šķēršļus kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanai. Labi izstrādāti plāni, tostarp telpiskie plāni un zonējumi, kuros ir ņemts vērā kritiski svarīgo izejvielu projektu īstenošanas potenciāls un izvērtēta to iespējamā vidiskā ietekme, var palīdzēt līdzsvarot sabiedrības labumu un intereses, mazināt konfliktu risku un paātrināt kritiski svarīgu izejvielu projektu ilgtspējīgu īstenošanu Savienībā. Līdz ar to atbildīgajām valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, izstrādājot attiecīgos plānus, būtu jāapsver iespēja iekļaut noteikumus par kritiski svarīgu izejvielu projektiem. Tas neskar spēkā esošās prasības novērtēt šādu plānu iespējamo vidisko ietekmi un šādu novērtējumu nepieciešamo kvalitāti.

(36) Savienībā kritiski svarīgo izejvielu projekti bieži vien saskaras ar grūtībām piekļūt finansējumam. Kritiski svarīgo izejvielu tirgiem nereti ir raksturīgas ļoti svārstīgas cenas, ilgi izpildes laiki, augsta koncentrācija un nepārredzamība. Turklāt nozares finansēšanai ir nepieciešamas augsta līmeņa ekspertu zināšanas, kādas finanšu iestādēm bieži vien trūkst. Lai pārvarētu minētos faktorus un veicinātu stabilu un uzticamu stratēģisko izejvielu piegādi, dalībvalstīm un Komisijai būtu jāsniedz atbalsts finansējuma saņemšanā, kā arī administratīvais atbalsts.

(37) Spēcīga Eiropas vērtības ķēde ir vajadzīga, lai nodrošinātu piegādes drošību nolūkā aizsargāt iekšējā tirgus darbību, un jaudas palielināšanu var panākt tikai ar atbilstošiem finanšu līdzekļiem, no kuriem daļu varētu finansēt no esošajiem Savienības fondiem. Kritiski svarīgo izejvielu projekti, tostarp stratēģiskie projekti, varētu būt tiesīgi saņemt atbalstu no šādiem fondiem, ja ir izpildītas attiecīgo programmu prasības, piemēram, saistībā ar ģeogrāfisko atrašanās vietu, vidi vai to ieguldījumu inovācijā. Attiecīgie fondi ir kohēzijas politikas programmas, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1058 ([15]), kura dotāciju piešķiršana reģionālās kohēzijas veicināšanai var dot iespēju MVU izstrādāt inovatīvus projektus, piemēram, saistībā ar enerģijas patēriņa samazināšanu izejvielu pārstrādē. Arī Taisnīgas pārkārtošanās fondu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/1056 ([16]), varētu izmantot, lai atbalstītu šāda veida projektus, ciktāl tie palīdz samazināt zaļās pārkārtošanās radītās sociālās un ekonomiskās izmaksas. Turklāt Atveseļošanas un noturības mehānismu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241 ([17]), jo īpaši tā nodaļu *RePowerEU*, kurā galvenā uzmanība pievērsta enerģētiskajai drošībai un energoapgādes dažādošanai, varētu mobilizēt, lai atbalstītu projektus, kas saistīti, piemēram, ar izejvielu reciklēšanu vai reģenerāciju.

([14]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/240 (2021. gada 10. februāris), ar ko izveido tehniskā atbalsta instrumentu (OV L 57, 18.2.2021., 1. lpp.).

([15]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1058 (2021. gada 24. jūnijs) par Eiropas Reģionālās attīstības fondu un Kohēzijas fondu (OV L 231, 30.6.2021., 60. lpp.).

([16]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1056 (2021. gada 24. jūnijs), ar ko izveido Taisnīgas pārkārtošanās fondu (OV L 231, 30.6.2021., 1. lpp.).

([17]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

Inovāciju fonds, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK ([18]), kura mērķis jo īpaši ir virzīt uz tirgu tīras un inovatīvas tehnoloģijas, varētu piešķirt dotācijas, tostarp, lai attīstītu ar mazoglekļa tehnoloģijām saistīto izejvielu reciklēšanas jaudu. Turklāt *InvestEU*, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523 ([19]), ir Savienības pamatprogramma, kuras mērķis ir veicināt investīcijas, it sevišķi zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, un šajā nolūkā tā nodrošina finansējumu un tehnisko palīdzību. Izmantojot apvienošanas mehānismus, *InvestEU* veicina papildu publiskā un privātā kapitāla piesaistīšanu. Komisija sadarbosies ar *InvestEU* īstenošanas partneriem, lai paplašinātu atbalstu attiecīgajiem projektiem un investīcijas tajos atbilstīgi Regulā (ES) 2021/523 un šajā regulā izklāstītajiem kopīgajiem mērķiem. Visbeidzot, projektus trešās valstīs, kas veicina Savienības piegāžu dažādošanu, varētu atbalstīt, izmantojot attiecīgus fondus, piemēram, Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu un Eiropas Fondu ilgtspējīgai attīstībai plus, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/947 ([20]).

(38) Lai pārvarētu ierobežojumus, ko rada patlaban bieži vien sadrumstalotie publiskie un privātie investīciju centieni, veicinātu integrāciju un ieguldījumu ienesīgumu, Komisijai, dalībvalstīm un atbalstošajām bankām vajadzētu labāk koordinēt rīcību un veidot esošo Savienības un valstu finansējuma programmu sinerģiju, kā arī nodrošināt labāku koordināciju un sadarbību ar nozari un galvenajām privātā sektora ieinteresētajām personām. Šajā nolūkā būtu jāizveido īpaša valdes apakšgrupa, kurā darbotos dalībvalstu un Komisijas eksperti, kā arī attiecīgās publiskās finanšu iestādes. Šajā apakšgrupā būtu jāpārrunā stratēģisko projektu individuālās finansējuma vajadzības un to pašreizējās finansējuma iespējas, lai projektu virzītājiem sniegtu ieteikumus par to, kā vislabāk piekļūt finansējumam. Pārrunājot stratēģisko projektu finansēšanu un sniedzot par to ieteikumus, valdei būtu jo īpaši jāņem vērā stratēģija *Global Gateway*, kas izklāstīta Komisijas un Savienības Augstās pārstāves ārlietās un drošības politikas jautājumos 2021. gada 1. decembra kopīgajā paziņojumā *Global Gateway*.

(39) Būtiska nozīme ir uzņēmumu, finanšu investoru un patērētāju privātajām investīcijām. Ja ar privātajām investīcijām vien nepietiek, efektīvai projektu veikšanai kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē var būt nepieciešams publiskais atbalsts, piemēram, garantiju, aizdevumu, kapitālieguldījumu vai kvazikapitāla ieguldījumu veidā. Minētais publiskais atbalsts var būt uzskatāms par valsts atbalstu. Šādam valsts atbalstam vajadzētu būt stimulējošam, nepieciešamam, atbilstošam un samērīgam. Valsts atbalsta vadlīnijas, kuras nesen tika padziļināti pārskatītas atbilstīgi divējādās pārkārtošanās mērķiem, paredz plašas iespējas atbalstīt investīcijas kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē, izpildot noteiktus nosacījumus.

(40) Publisks atbalsts tiek izmantots konkrētu, identificētu tirgus nepilnību vai nepietiekamu investīciju situāciju risināšanai, un ar darbībām nevajadzētu dublēt vai izstumt privātu finansējumu vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū. Darbībām vajadzētu būt ar nepārprotamu pievienoto vērtību Savienībai.

(41) Vairāku stratēģisko izejvielu cenu svārstības, ko saasina ierobežotās iespējas mazināt to risku nākotnes darījumu tirgos, rada šķēršļus gan projektu virzītājiem nodrošināt finansējumu stratēģisko izejvielu projektiem, gan lejupējiem patērētājiem, kuri galveno ievadparametru vajadzībām vēlas stabilas un paredzamas cenas. Cenšoties samazināt neskaidrību par stratēģisko izejvielu nākotnes cenām un līdz ar to ierobežot piegādes risku, lai aizsargātu iekšējā tirgus darbību, ir jānodrošina, ka tiek izveidota sistēma, kas ļauj ieinteresētajiem patērētājiem un stratēģisko projektu virzītājiem norādīt pirkšanas un pārdošanas cenu piedāvājumus, un savietot abas puses, ja to attiecīgie piedāvājumi ir potenciāli saderīgi.

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

([19]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

([20]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/947 (2021. gada 9. jūnijs), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu "Eiropa pasaulē", groza un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 466/2014/ES un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1601 un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 480/2009 (OV L 209, 14.6.2021., 1. lpp.).

(42) Zināšanas par izejvielu atradnēm Savienībā un to kartējums ir iegūti laikā, kad kritiski svarīgo izejvielu piegādes nodrošināšana stratēģisko tehnoloģiju attīstīšanai nebija prioritāte. Atjauninātas ģeoloģiskās informācijas trūkums par kritiski svarīgām izejvielām Savienībā varētu apdraudēt ieguves projektu attīstību, tādējādi vājinot centienus samazināt piegādes risku un aizsargāt iekšējā tirgus darbību. Lai iegūtu un atjauninātu informāciju par kritiski svarīgo izejvielu sastopamību, dalībvalstīm, attiecīgā gadījumā ņemot vērā ģeoloģiskos apstākļus, būtu jāizstrādā valsts kartēšanas programmas kritiski svarīgo izejvielu un galveno minerālu, kopā ar kuriem tās iegūst, vispārējai izpētei. Tai būtu jāietver tādi pasākumi kā ģeoloģiskā kartēšana, ģeoķīmiskā izpēte, ģeozinātniski apsekojumi, kā arī ģeozinātnisko datu kopu atkārtota apstrāde. Tas palielina iespēju atrast jaunas iegulas, kam savukārt būtu jāstimulē investīcijas izpētē. Izpētes programmās būtu arī jāapsver iespēja izmantot jaunas izpētes metodes, kas ļauj noteikt sastopamību lielākā dziļumā nekā tradicionālās metodes. Lai veicinātu ieguves projektu izstrādi, dalībvalstīm būtu jāpublisko attiecīgās valsts izpētes programmas ietvaros iegūtā noteikta pamatinformācija, atbilstošos gadījumos izmantojot ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/2/EK ([21]) izveidoto telpiskās informācijas infrastruktūru, un vienlaikus pēc pieprasījuma būtu jāsniedz detalizētāka informācija. Komisijai vajadzētu spēt izdot vadlīnijas, lai tiektos uz izpētes programmu saskaņotu formātu.

(43) Zemes novērošanā iegūtie kosmosa dati un pakalpojumi var veicināt ilgtspējīgu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēžu veidošanu, nodrošinot nepārtrauktu informācijas plūsmu, kas var būt noderīga tādām darbībām kā ieguves apgabalu uzraudzība un pārvaldība, vides un sociālekonomiskās ietekmes novērtējums un minerālresursu izpēte. Tā kā zemes novērošanā var iegūt datus arī par attāliem un nepieejamiem apgabaliem, dalībvalstīm tas, cik vien iespējams, būtu jāņem vērā savu valsts izpētes programmu izstrādē un īstenošanā.

(44) Lai garantētu lielāku piegāžu drošību, ir jānostiprina Savienības kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēde, tomēr kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdes arī turpmāk būs globālas un pakļautas ārējiem faktoriem. Neseni un aktuāli notikumi, sākot no Covid-19 krīzes un beidzot ar neprovocēto un nepamatoto militāro agresiju pret Ukrainu, ir uzskatāmi parādījuši dažu Savienības piegādes ķēžu neaizsargātību pret piegādes traucējumiem. Lai Savienības un dalībvalsts rūpniecība varētu paredzēt piegādes traucējumus un sagatavoties to seku risināšanai, būtu jāizstrādā pasākumi, ar ko palielināt uzraudzības spējas, koordinēt stratēģiskos krājumus un stiprināt uzņēmumu gatavību.

(45) Dalībvalstu risku apzināšanās un prognozēšanas kapacitāte nav vienāda, un ne visām dalībvalstīm ir izveidotas īpašas struktūras kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu uzraudzībai, kas varētu informēt uzņēmumus par potenciāliem piegādes traucējumu riskiem. Tāpat, lai arī daži uzņēmumi ir investējuši savu piegādes ķēžu uzraudzībā, citiem šādas kapacitātes trūkst. Tāpēc, ņemot vērā kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēžu globālo dimensiju, kā arī to sarežģītību, Komisijai būtu jāizstrādā īpašs uzraudzības infopanelis kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku novērtēšanai un apkopotās informācijas pieejamības nodrošināšanai valsts iestādēm un privātā sektora dalībniekiem, tādējādi paplašinot dalībvalstu pieaugošo savstarpējo sinerģiju. Lai nodrošinātu, ka Savienības vērtības ķēdes ir pienācīgi sagatavotas potenciāliem piegādes traucējumiem, kas varētu izkropļot konkurenci un sadrumstalot iekšējo tirgu, piemēram, tādiem, ko rada ģeopolitiskie konflikti, Komisijai būtu jāveic stresa testi, novērtējot stratēģisko izejvielu piegādes ķēžu neaizsargātību un to pakļautību piegādes riskiem. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta šī darbība, kad tas iespējams, veicot šādus stresa testus ar savu par kritiski svarīgajām izejvielām atbildīgo valsts piegādes un informācijas struktūru starpniecību. Valdei būtu jānodrošina Komisijas un dalībvalstu veikto stresa testu īstenošanas koordinēšana. Ja nevienai dalībvalstij nav kapacitātes veikt nepieciešamo stresa testu attiecībā uz konkrētu stratēģisko izejvielu, tests būtu jāveic Komisijai. Tāpat Komisijai arī būtu jāiesaka iespējamās stratēģijas, ko publiskās iestādes un privātā sektora dalībnieki varētu izmantot, lai mazinātu piegādes riskus, piemēram, veidojot stratēģiskos krājumus vai vairāk dažādojot piegādi. Monitoringa un stresa testu pasākumu īstenošanai nepieciešamās informācijas savākšanas nolūkā Komisijai būtu jākoordinē rīcība ar attiecīgo valdes pastāvīgo apakšgrupu, savukārt dalībvalstīm būtu jāidentificē un jāuzrauga galvenie tirgus dalībnieki.

(46) Svarīgs piegādes traucējumu riska mazināšanas rīks, jo īpaši attiecībā uz kritiski svarīgām izejvielām, ir stratēģiskie krājumi. Lai gan ierosinātais vienotā tirgus ārkārtas instruments, kā ierosinājusi Komisija, paredzētu iespēju šādus stratēģiskos krājumus veidot vienota tirgus modrības režīma aktivizēšanas gadījumā, dalībvalstīm un uzņēmumiem nav pienākuma veidot to stratēģiskos krājumus, gatavojoties iespējamiem piegādes traucējumiem. Turklāt Savienības

([21]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/2/EK (2007. gada 14. marts), ar ko izveido Telpiskās informācijas infrastruktūru Eiropas Kopienā (*INSPIRE*) (OV L 108, 25.4.2007., 1. lpp.).

mērogā nav koordinācijas mehānisma kopīga novērtējuma veikšanai un potenciālo pārklāšanos un sinerģiju analīzei. Tāpēc, ņemot vērā pašreizējo attiecīgās informācijas trūkumu, dalībvalstīm, pirmkārt, būtu Komisijai jāiesniedz informācija par iespējamiem stratēģiskajiem krājumiem un, ja tādi ir, par to, vai tos pārvalda publiskās iestādes vai to dalībvalstu vārdā dara ekonomikas dalībnieki. Šādā informācijā būtu jāiekļauj stratēģiskie krājumu līmeņi, kas pieejami par katras stratēģiskās izejvielas kopējo pieejamo apjomu, stratēģisko krājumu līmeņu prognozes un minētajiem stratēģiskajiem krājumiem piemērojamie noteikumi un procedūras. Ikvienam pieprasījumam vajadzētu būt proporcionālam, būtu jāņem vērā ar datu pieejamības nodrošināšanu saistītās izmaksas un ieguldāmais darbs, kā arī ietekme uz nacionālo drošību, un tajos būtu jānosaka atbilstoši pieprasītās informācijas sniegšanas termiņi. Dalībvalstīm vajadzētu spēt pievienot analīzei informāciju par ekonomikas dalībnieku stratēģiskajiem krājumiem, lai gan uz tām neattiecas pieprasījums sniegt šādu informāciju. Komisijai šie dati būtu jāapstrādā drošā veidā un jāpublicē tikai apkopota informācija. Otrkārt, pamatojoties uz iegūto informāciju, Komisijai būtu jāizstrādā kritēriju projekts attiecībā uz to, kas būtu uzskatāms par drošu Savienības stratēģisko krājumu līmeni, ņemot vērā attiecīgās stratēģiskās izejvielas kopējo gada patēriņu Savienībā. Pamatojoties uz stratēģisko izejvielu esošo krājumu un kopējo stratēģisko krājumu apjoma visā Savienībā salīdzinājumu, valdei, rīkojoties ar Komisijas piekrišanu, būtu jāvar izdot nesaistošus atzinumus dalībvalstīm par to, kā palielināt konverģenci, un mudināt tās veidot savus stratēģiskos krājumus. Saistībā ar to valdei būtu jāizvērtē nepieciešamība uzturēt stimulus, lai mudinātu privātos vai publiskos dalībniekus veidot stratēģisko izejvielu krājumus.

(47) Lai stimulētu turpmāku koordināciju, Komisijai būtu jānodrošina nepieciešamā apspriešanās ar dalībvalstīm, jo īpaši valdes pastāvīgajā apakšgrupā, pirms dalībvalstu dalības starptautiskos forumos, kuros varētu tikt pārrunāti šie stratēģiskie krājumi. Tāpat, lai palielinātu šīs regulas un citu horizontālo vai specifiski tematisko instrumentu savstarpējo papildināmību, Komisijai būtu jānodrošina, ka saņemtā un apkopotā informācija tiek nodota modrības un krīzes pārvaldības mehānismiem, piemēram, ierosinātā vienotā tirgus ārkārtas instrumenta konsultatīvajai grupai, Eiropas Pusvadītāju padomei, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/1781 ([22]), *HERA* padomei, kas izveidota ar Komisijas Lēmumu 2021/C 393 I/02 ([23]), vai Veselības krīžu padomei, kas izveidota ar Padomes Regulu (ES) 2022/2372 ([24]).

(48) Lai lielie uzņēmumi, kuri Savienībā ražo stratēģiskās tehnoloģijas, izmantojot stratēģiskās izejvielas, būtu pienācīgi sagatavojušies piegādes traucējumiem, tiem būtu jāveic savu piegādes ķēžu risku novērtējums. Tādējādi tiks nodrošināts tas, ka tie ņem vērā stratēģisko izejvielu piegādes riskus un vajadzības gadījumā izstrādā attiecīgas mitigācijas stratēģijas, lai labāk sagatavotos iespējamiem piegādes traucējumiem. Šādiem lieliem uzņēmumiem minētajā riska novērtējumā būtu jāapzina savu stratēģisko izejvielu izcelsme, jāanalizē faktori, kas varētu ietekmēt to piegādi, un jānovērtē to neaizsargātība pret piegādes traucējumiem. Ja tiek atklāta neaizsargātība, identificētajiem lielajiem uzņēmumiem būtu jācenšas tās mazināt. Minētais riska novērtējums būtu jābalsta uz datiem, ko uzņēmumi saņēmuši no saviem piegādātājiem, un, ja šādi dati nav pieejami, tas būtu, ciktāl tas ir iespējams, jābalsta uz datiem, kas ir publiski pieejami vai ko Komisija ir publicējusi. Dalībvalstīm vajadzētu spēt pieprasīt, lai ziņojums par minēto riska novērtējumu tiktu nosūtīts uzņēmumu valdēm. Lai ņemtu vērā nepieciešamību aizsargāt komercnoslēpumus un uzņēmuma noslēpumus un lai ierobežotu uzņēmumu neaizsargātību, minēto ziņojumu nevajadzētu publiskot. Minēto pasākumu rezultātā papildu uzmanība būtu jāvelta iespējamo piegādes traucējumu radītajām izmaksām, tam neparedzot noteiktas mitigācijas stratēģijas.

(49) Daudzi stratēģisko izejvielu tirgi nav pilnīgi pārredzami, un tajos ir koncentrācija piegādes pusē, tādējādi pārdevējiem ir lielāka ietekme sarunās un pircējiem jāmaksā augstākas cenas. Lai palīdzētu pazemināt cenas Savienībā reģistrētajiem uzņēmumiem, Komisijai būtu jāizveido sistēma, ar ko apkopot ieinteresēto pircēju pieprasījumu. Lai izvairītos no nesamērīgas ietekmes uz konkurenci iekšējā tirgū, Komisijai, apspriežoties ar valdi, būtu jāveic novērtējums par sistēmas ietekmi uz tirgu attiecībā uz katru sistēmā pievienoto stratēģisko izejvielu. Izstrādājot šādu sistēmu, Komisijai būtu jāņem vērā pieredze, kas gūta līdzīgos centienos, piemēram, kopīgajos gāzes iepirkumos

([22]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1781 (2023. gada 13. septembris), ar ko izveido pasākumu sistēmu Eiropas pusvadītāju ekosistēmas stiprināšanai un groza Regulu (ES) 2021/694 (Mikroshēmu akts) (OV L 229, 18.9.2023., 1. lpp.).

([23]) Komisijas Lēmums 2021/C 393 I/02 (2021. gada 16. septembris), ar ko izveido Veselības ārkārtas situāciju gatavības un reaģēšanas iestādi (OV C 393 I, 29.9.2021., 3. lpp.).

([24]) Padomes Regula (ES) 2022/2372 (2022. gada 24. oktobris) par pasākumu satvaru, lai nodrošinātu apgādi ar krīzes gadījumā nepieciešamiem medicīniskiem pretlīdzekļiem sabiedrības veselības ārkārtas situācijā Savienības līmenī (OV L 314, 6.12.2022., 64. lpp.).

saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2022/2576 ([25]). Visiem pasākumiem minētā mehānisma satvarā būtu jāatbilst Savienības konkurences tiesību aktiem.

(50) Šajā regulā iekļautie noteikumi par uzraudzību un stratēģiskajiem krājumiem neparedz valsts tiesību aktu un regulējuma harmonizēšanu un neaizstāj esošos mehānismus. Uzraudzības un risku gatavības stimuliem būtu jāatbilst Savienības tiesību aktiem. Savienības tiesību akti, tādi kā ierosinātais vienotā tirgus ārkārtas instruments, kura mērķis ir paredzēt, mazināt un reaģēt uz krīzēm, kas skar iekšējā tirgus darbību, vai Regula (ES) 2022/2372 būtu piemērojami stratēģiski un kritiski svarīgām izejvielām krīzes vai apdraudējumu gadījumā, ciktāl minētās izejvielas ietilpst šādu tiesību aktu darbības jomā. Šīs regulas un Savienības krīzes instrumentu savstarpējā papildināmība un saskaņotība būtu jānodrošina Komisijai, veicot informācijas apmaiņu starp attiecīgajām konsultatīvajām un pārvaldības iestādēm, kas izveidotas ar minētajiem tiesību aktiem.

(51) Vairums kritiski svarīgo izejvielu ir metāli, kas principā ir bezgalīgi reciklējami, lai arī reizēm to kvalitāte samazinās. Tas paver iespēju zaļās pārkārtošanās kontekstā pāriet uz patiesu aprites ekonomiku, vienlaikus palielinot kritiski svarīgu izejvielu pieejamību un tādējādi palīdzot nodrošināt piegādes drošību. Pēc sākotnējā jaunām tehnoloģijām vajadzīgo kritiski svarīgo izejvielu strauja pieprasījuma kāpuma, kur galvenais avots aizvien būs primārā ieguve un pārstrāde, arvien reciklēšanai būtu arvien vairāk jāsamazina nepieciešamība pēc primārās ieguves un ar to saistītā ietekme. Tas būtu jādara, vienlaikus saglabājot augstu Savienības reciklēšanas jaudas līmeni, izmantojot spēcīgu otrreizējo kritiski svarīgo izejvielu tirgu. Tomēr pašlaik lielākās daļas kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas rādītāji ir zemi, un atkritumi, piemēram, akumulatoru baterijas, elektriskās un elektroniskās iekārtas un transportlīdzekļi reciklēšanai tiek sūtīti uz trešām valstīm. Reciklēšanas sistēmas un tehnoloģijas bieži vien nav pielāgotas minēto izejvielu specifikai. Inovācijai ir svarīga nozīme vajadzības pēc kritiski svarīgām izejvielām samazināšanā, samazinot piegādes trūkuma risku un izstrādājot reciklēšanas tehnoloģijas, lai pienācīgi un droši iegūtu kritiski svarīgus izejvielas no atkritumiem. Līdz ar to ir nepieciešama tūlītēja rīcība saistībā ar dažādiem faktoriem, kuri kavē apritīguma potenciāla izmantošanu.

(52) Dalībvalstīm joprojām ir būtiskas kompetences apritīguma jomā, piemēram, atkritumu savākšanas un apstrādes sistēmu jautājumos. Minētās kompetences būtu jāizmanto, lai palielinātu savākšanas un reciklēšanas apjomus atkritumu plūsmās ar augstu kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciālu, tostarp elektronisko atkritumu apjomu, piemēram, izmantojot tādus finanšu stimulus kā atlaides, monetāra atlīdzība vai depozīta atgriešanas sistēmas un vienlaikus saglabājot iekšējā tirgus integritāti. Lai palielinātu otrreizējo kritiski svarīgo izejvielu izmantošanu, tas varētu ietvert arī diferencētas ražotāju atbildības maksas, ja šādas maksas ir paredzētas valsts tiesību aktos, par labu ražojumiem, kas satur lielāku daļu no otrreizējām kritiski svarīgām izejvielām, kuras reģenerētas no atkritumiem, kas reciklēti saskaņā ar Savienības tiesību aktos noteiktajiem vides standartiem. Šādām otrreizējām kritiski svarīgām izejvielām, kas reģenerētas no atkritumiem, būtu jāatļauj reģenerācija, ko veic saskaņā ar trešo valstu standartiem, kuri nodrošina Savienības standartiem līdzvērtīgu aizsardzību. Dalībvalstu iestādēm kā kritiski svarīgo izejvielu un tās saturošo ražojumu pircējām vajadzētu iespaidot situāciju, savukārt valsts pētniecības un inovāciju programmas nodrošina ievērojamus resursus, lai paplašinātu zināšanas un tehnoloģijas kritiski svarīgo izejvielu apritīguma un materiālefektivitātes jomā. Visbeidzot, dalībvalstīm būtu jāveicina kritiski svarīgo izejvielu reģenerācija no ieguves rūpniecības atkritumiem, uzlabojot informācijas pieejamību un novēršot juridiskos, ekonomiskos un tehniskos šķēršļus. Iespējamais risinājums, ko dalībvalstīm vajadzētu izvērtēt, ir mehānismi riska dalīšanai starp uzņēmējiem un dalībvalstīm, lai veicinātu reģenerāciju no slēgtiem atkritumu apsaimniekošanas objektiem. Valdei būtu arī jāveicina paraugprakses apmaiņa starp dalībvalstīm par to, kā izstrādāt un īstenot valsts programmas.

(53) Daudzos Savienības reģionos ir vēsturiski veikta izejvielu ieguve un līdz ar to slēgtos kompleksos ir ievērojams ieguves rūpniecības atkritumu apjoms, kas, ņemot vērā tikai neseno to ekonomiskās nozīmes apzināšanos, kopumā nav analizēti, lai noteiktu to kritiski svarīgo izejvielu satura potenciālu. Kritiski svarīgo izejvielu reģenerācija ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektos varētu palielināt Savienības spējas, vienlaikus radot ekonomisko vērtību un darbvietas vēsturiskajos raktuvju apgabalos, no kuriem daudzi ir saskārušies ar deindustrializāciju un lejupslīdi. Uzmanības un informācijas trūkums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu saturu, jo īpaši slēgtajos atkritumu apsaimniekošanas objektos, ir uzskatāms par būtisku šķērsli kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas no ieguves rūpniecības atkritumiem potenciāla plašākai izmantošanai.

([25]) Padomes Regula (ES) 2022/2576 (2022. gada 19. decembris) par solidaritātes veicināšanu, labāk koordinējot gāzes iepirkumus, uzticamus cenu kritērijus un gāzes pārrobežu apmaiņu (OV L 335, 29.12.2022., 1. lpp.).

(54) Kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijai ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektos vajadzētu būt daļai no attiecīgo atkritumu apsaimniekošanas objektu valorizācijas. Direktīvā 2006/21/EK ir izklāstītas augsta līmeņa prasības attiecībā uz vides un cilvēku veselības aizsardzību ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas jomā. Lai arī minētās augstās prasības būtu jāsaglabā, būtu jānosaka papildu pasākumi kritiski svarīgo izejvielu maksimālai reģenerācijai no ieguves rūpniecības atkritumiem.

(55) Gan esošo, gan jauno ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektu operatoriem būtu jāveic sākotnējs ekonomiskais novērtējums attiecībā uz kritiski svarīgo izejvielu reģenerāciju no objektā esošajiem ieguves rūpniecības atkritumiem un no šāda veida atkritumiem, kas tiek radīti no jauna. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2008/98/EK ([26]), noteikto atkritumu hierarhiju prioritāte būtu piešķirama kritiski svarīgās izejvielas saturošu atkritumu radīšanas novēršanai, ekstrahējot kritiski svarīgās izejvielas no ekstrahētā materiāla, pirms tas kļūst par atkritumiem. Šā pētījuma satvarā operatoriem būtu jāapkopo nepieciešamā informācija, arī informācija par kritiski svarīgo izejvielu koncentrāciju un daudzumu ieguves rūpniecības atkritumos, un jāizvērtē dažādas iespējas attiecībā uz procesiem, darbībām un uzņēmējdarbības līgumiem, kas nodrošinātu ekonomiski dzīvotspējīgu kritiski svarīgo izejvielu reģenerāciju. Šis pienākums ir piemērojams tiešā veidā un papildina pienākumus, kuri noteikti Direktīvā 2006/21/EK, un valstu pasākumus, ar ko minētā direktīva ir transponēta. Īstenošanas satvarā operatoriem un kompetentajām iestādēm būtu jācenšas pēc iespējas mazināt administratīvo slogu un integrēt procedūras.

(56) Lai risinātu pašreizējo informācijas trūkumu par kritiski svarīgo izejvielu potenciālu slēgtajos ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektos, dalībvalstīm saskaņā ar Savienības konkurences noteikumiem būtu jāizveido datubāze, kurā būtu iekļauta visa attiecīgā informācija reģenerācijas veicināšanai, jo īpaši informācija par kritiski svarīgo izejvielu apjomiem un koncentrāciju ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektā. Šī informācija būtu jāpublicē lietotājiem draudzīgā un digitālā formātā, nodrošinot piekļuvi detalizētākai tehniskajai informācijai. Lai atvieglotu lietotājiem draudzīgu piekļuvi informācijai, dalībvalstīm būtu, piemēram, jāizveido vienots kontaktpunkts, kas pavērtu iespējas padziļinātai saziņai ar potenciāliem kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas projektu attīstītājiem. Datubāze būtu jāveido tā, lai potenciāli projektu virzītāji varētu ērti identificēt kompleksus ar augstu ekonomiski lietderīgas reģenerācijas potenciālu. Lai koncentrētu ierobežotos resursus, dalībvalstīm, vācot informāciju, būtu jāievēro pakāpeniska pieeja un padziļināta informācija būtu jāievāc tikai par daudzsološākajiem kompleksiem. Informācijas vākšanas mērķim vajadzētu būt precīzas un reprezentatīvas informācijas sniegšanai par ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem un pēc iespējas labāku norāžu iegūšanai par kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciālu.

(57) Pastāvīgie magnēti tiek izmantoti plašā izstrādājumu klāstā, un to svarīgākais un visstraujāk augošais izmantojums ir vēja turbīnās un elektriskajos transportlīdzekļos, taču arī citi izstrādājumi, tostarp magnētiskās rezonanses attēlveidošanas iekārtas, industriālie roboti, vieglie pārvietošanās līdzekļi, dzesēšanas ģeneratori, siltumsūkņi, elektromotori, rūpnieciskie elektrosūkņi, automātiskās veļas mašīnas, veļas žāvētāji, mikroviļņu krāsnis, putekļu sūcēji un trauku mazgājamās mašīnas, satur ievērojamus, reģenerācijai vērtus apjomus. Būtu jāaptver arī elektromotori, kad tie ir iekļauti citos ražojumos. Vairums pastāvīgo magnētu, jo īpaši jaudīgākie, satur kritiski svarīgās izejvielas, piemēram, neodīmu, prazeodīmu, disproziju un terbiju, boru, samāriju, niķeli un kobaltu. Tos ir iespējams reciklēt, taču patlaban Savienībā tas notiek tikai nelielā apmērā vai pētniecības projektu satvarā. Tāpēc pastāvīgajiem magnētiem vajadzētu būt prioritāram ražojumam apritīguma palielināšanā, tādējādi veicinot pastāvīgo magnētu otrreizējo tirgu un nodrošinot kritiski svarīgu izejvielu piegādes drošību.

(58) Efektīvas pastāvīgo magnētu reciklēšanas priekšnosacījums ir tas, lai reciklētājiem būtu pieejama nepieciešamā informācija par izstrādājumā esošo pastāvīgo magnētu daudzumu, veidu un ķīmisko sastāvu, to atrašanās vietu un pārklājumu, izmantotajām līmēm un piedevām, kā arī informācija par to, kā pastāvīgos magnētus no izstrādājuma droši izņemt. Vienlaikus, lai nodrošinātu pastāvīgo magnētu reciklēšanas ekonomisko pamatojumu, Savienības tirgū laistajos izstrādājumos iestrādātajiem pastāvīgajiem magnētiem ar laiku būtu jāsatur aizvien lielāks daudzums reciklētas izejvielas. Vispirms nodrošinot reciklētā satura pārskatāmību pēc īpaša novērtējuma veikšanas par reciklētā satura atbilstošajiem apmēriem un ticamāko ietekmi būtu jānosaka minimālās prasības attiecībā uz reciklēto saturu.

(59) Savienības tirgū pārdotās kritiski svarīgās izejvielas bieži tiek sertificētas attiecībā uz to ražošanas un piegādes ķēdes ilgtspēju. Sertifikātus var iegūt, īstenojot dažādas publiskās un privātās sertifikācijas shēmas, kuru tvērums un stingrība atšķiras, tādējādi, iespējams, raisot neskaidrības par to, kādi un cik ticami ir apgalvojumi par šādi sertificēto

([26]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu šķietamo ilgtspēju. Komisijai vajadzētu būt tiesīgai pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem tiek atzītas sertifikācijas shēmas, kuras būtu uzskatāmas par uzticamām, dodot attiecīgajām iestādēm un tirgus dalībniekiem vienotu pamatu kritiski svarīgo izejvielu ilgtspējas novērtēšanai. Būtu jāatzīst tikai tās sertifikācijas shēmas, kurās ietverti noteikumi par neatkarīgu trešo personu veiktu verifikāciju un atbilstības uzraudzību. Attiecībā uz vides aizsardzību sertifikācijas shēmām būtu jāaptver riski, kas saistīti ar, piemēram, gaisu, ūdeni, augsni, biodaudzveidību un atkritumu apsaimniekošanu. Prasībām attiecībā uz visām ilgtspējas dimensijām būtu jānodrošina augsts sociālās un vides aizsardzības līmenis, un tām būtu jāatbilst Savienības tiesību aktiem vai pielikumā uzskaitītajiem starptautiskajiem instrumentiem. Lai procedūras būtu efektīvas, projektu virzītājiem, kuri iesniedz pieteikumus projektu atzīšanai par stratēģiskiem projektiem, būtu jāvar paļauties uz to, ka dalība atzītā sertifikācijas shēmā kā piemērots pierādījums apliecina projekta ilgtspējīgu īstenošanu, tādējādi dodot ieguldījumu drošā un ilgtspējīgā kritiski svarīgu izejvielu piegādē. Izmantojot šādu iespēju, atzītajām sertifikācijas shēmām būtu jāaptver visas ilgtspējas dimensijas. Atzīstot šādas sertifikācijas shēmas, Komisijai būtu jāņem vērā pieredze, kas gūta sertifikācijas shēmu novērtēšanā citu Savienības tiesību aktu kontekstā, jo īpaši attiecībā uz līdzīgu shēmu novērtēšanu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/821 ([27]) un (ES) 2023/1542 ([28]) kontekstā.

(60) Kritiski svarīgo izejvielu ražošana dažādos vērtības ķēdes posmos rada vidisko ietekmi – klimatu, ūdeni, augsni, faunu un floru. Lai ierobežotu šādu kaitējumu un veicinātu ilgtspējīgāku kritiski svarīgo izejvielu ražošanu, Komisijai būtu jāvar izstrādāt sistēmu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanai, ietverot arī pārbaudes procesu, kas nodrošina, ka Savienības tirgū laistajām kritiski svarīgajām izejvielām ir publiski norādīta informācija par to radīto vidisko pēdu, un veicinot kritiski svarīgo izejvielu apritīgumu. Sistēmas pamatā vajadzētu būt zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm un attiecīgiem starptautiskajiem standartiem aprites cikla novērtējuma jomā. Prasība deklarēt kritiski svarīgo izejvielas vidisko pēdu būtu jāpiemēro tikai tad, ja, pamatojoties uz īpašu novērtējumu, ir secināts, ka tas palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vides mērķus, veicinot tādu kritiski svarīgo izejvielu iepirkšanu, kurām ir mazāka vidiskā pēda, un tam nebūtu neproporcionālas ietekmes uz tirdzniecības plūsmām un izmaksām. Pēc attiecīgo aprēķināšanas noteikumu apstiprināšanas Komisijai būtu jāizstrādā kritiski svarīgo izejvielu snieguma klases, tādējādi ļaujot potenciālajiem pircējiem ērti salīdzināt pieejamo kritiski svarīgo izejvielu relatīvo vidisko pēdu un virzot tirgu ilgtspējīgāku izejvielu virzienā. Kritiski svarīgo izejvielu pārdevējiem būtu jānodrošina vidiskās pēdas deklarācijas pieejamība klientiem. Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu relatīvās pēdas pārredzamība arī varētu veicināt citu Savienības un valstu līmeņa politikas virzienu īstenošanu, piemēram, stimulu vai zaļo publisko iepirkumu kritēriju izmantošanu, veicinot kritiski svarīgo izejvielu ar mazāku vidisko ietekmi ražošanu.

(61) Komisijas Ieteikumā (ES) 2021/2279 ([29]) noteiktās vidiskās pēdas metodes ir uzskatāmas par piemērotu pamatu attiecīgo aprēķināšanas noteikumu izstrādei. Tās ir balstītas uz zinātniski pamatotām novērtējuma metodēm, kurās ir ņemti vērā jaunākie starptautiska līmeņa secinājumi un ietverta vidiskā ietekme, tostarp klimata pārmaiņas un ietekme uz ūdeni, gaisu, augsni, resursiem, zemes izmantošanu un toksiskumu.

(62) Atbildīgajam ražotājam pirms izstrādājumu vai svarīgo izejvielu laišanas tirgū būtu jānovērtē to atbilstība prasībām uzlabot pastāvīgo magnētu apritīgumu un atbilstība kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas deklarācijai, un kompetentajām valsts iestādēm būtu efektīvi jāpanāk minēto prasību izpildi. Minētās problēmas risināšanai ir paredzēti Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2019/1020 ([30]) un Direktīvā 2009/125/EK iekļautie atbilstības un tirgus uzraudzības noteikumi, kas līdz ar to būtu arī jāpiemēro minētajām prasībām. Tāpēc Komisija būtu jāpilnvaro pieņemt deleģētos aktus, lai papildinātu šo regulu nolūkā nodrošināt, ka minētos noteikumus attiecīgā

([27]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/821 (2017. gada 17. maijs), ar ko paredz piegādes ķēdes pienācīgas pārbaudes pienākumus Savienības importētājiem, kuri importē konfliktu skartu un augsta riska teritoriju izcelsmes alvu, tantalu un volframu, to rūdas un zeltu (OV L 130, 19.5.2017., 1. lpp.).

([28]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/1542 (2023. gada 12. jūlijs) par baterijām un bateriju atkritumiem, ar ko groza Direktīvu 2008/98/EK un Regulu (ES) 2019/1020 un atceļ Direktīvu 2006/66/EK (OV L 191, 28.7.2023., 1. lpp.).

([29]) Komisijas Ieteikums (ES) 2021/2279 (2021. gada 15. decembris) par vidiskās pēdas metožu izmantošanu produktu un organizāciju aprites cikla vidiskā snieguma mērīšanai un uzrādīšanai (OV L 471, 30.12.2021., 1. lpp.).

([30]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1020 (2019. gada 20. jūnijs) par tirgus uzraudzību un produktu atbilstību un ar ko groza Direktīvu 2004/42/EK un Regulas (EK) Nr. 765/2008 un (ES) Nr. 305/2011 (OV L 169, 25.6.2019., 1. lpp.).

gadījumā piemēro saistībā ar šo regulu. Lai vēl vairāk sekmētu jau esošā tiesiskā regulējuma optimālu izmantošanu, attiecībā uz izstrādājumiem, kuriem piemēro tipa apstiprināšanu, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/858 ([31]) vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 168/2013 ([32]), atbilstību būtu jāpanāk, izmantojot pašreizējo tipa apstiprināšanas sistēmu.

(63) Komisijai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1025/2012 ([33]) 10. panta 1. punktu būtu jāpieprasa vienai vai vairākām Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt Eiropas standartus saistībā ar šajā regulā izklāstītajiem mērķiem.

(64) Savienība ir noslēgusi stratēģiskās partnerības ar trešām valstīm attiecībā uz izejvielām, lai īstenotu 2020. gada rīcības plānu par kritiski svarīgajām izejvielām. Lai dažādotu piegādi, šie centieni būtu jāturpina. Lai izstrādātu un nodrošinātu saskaņotu satvaru turpmāku stratēģisko partnerību noslēgšanai, dalībvalstīm un Komisijai, sadarbojoties valdē, būtu cita starpā jāpārrunā tas, vai esošās partnerības sasniedz izvirzītos mērķus, jānosaka prioritārās trešās valstis jaunām partnerībām, šādu partnerību saturs un to konsekvence, kā arī iespējamā sinerģija ar dalībvalstu divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešām valstīm. Tas būtu jāpaveic, neskarot Padomes prerogatīvas saskaņā ar Līgumiem. Savienībai būtu jāmeklē abpusēji izdevīgas partnerības ar jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības ekonomikām atbilstoši tās stratēģijai *Global Gateway*, kuras veicinātu tās izejvielu piegādes ķēdes dažādošanu, kā arī pievienotu vērtību ražošanai minētajās valstīs.

(65) Stratēģiski projekti trešās valstīs, jo īpaši tajās, kurās nav stratēģiskas partnerības, var būt īpaši riskanti investoriem un bieži vien ļoti atkarīgi no politiskā atbalsta trešā valstī. Šo problēmu var mazināt, lielākā mērā sadalot risku starp ieinteresētajiem uzņēmumiem, kas rīkojas Savienības stratēģiskajās interesēs. Tādēļ būtu arī jāsniedz atbalsts, lai uzņēmumi, tostarp gadījumos, kad tie darbojas kā konsorciji, varētu, neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 101. panta piemērošanu, piekļūt tirgiem trešās valstīs, uz kurām neattiecas kāda no stratēģiskajām partnerībām vai brīvās tirdzniecības nolīgums. Šāds atbalsts varētu ietvert atbalsta tīkla nodrošināšanu, lai palīdzētu tām izveidot kontaktus attiecīgajā trešā valstī un vākt informāciju par vietējiem un reģionāliem apstākļiem.

(66) Ja nav panākts progress virzībā uz mērķu īstenošanu un šajā regulā noteikto kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi, tas varētu norādīt uz nepieciešamību pieņemt papildu pasākumus. Tāpēc Komisijai būtu jāuzrauga virzība uz minēto mērķu un kritēriju sasniegšanu.

(67) Lai dalībvalstīm radītais administratīvais slogs būtu pēc iespējas mazāks, dažādie ziņošanas pienākumi būtu jāracionalizē un Komisijai būtu jāizstrādā veidne, lai dalībvalstis varētu izpildīt savus ziņošanas pienākumus attiecībā uz projektiem, izpēti, uzraudzību un stratēģiskajiem krājumiem regulāri publicētā vienotā dokumentā, kas var būt konfidenciāls vai ar ierobežotu pieejamību.

(68) Lai nodrošinātu uzticēšanās pilnu un konstruktīvu sadarbību starp kompetentajām iestādēm Savienības un valstu līmenī, visām šīs regulas piemērošanā iesaistītajām personām būtu jāievēro savu uzdevumu izpildes gaitā iegūtās informācijas un datu konfidencialitāte. Komisijai un valstu kompetentajām iestādēm, to ierēdņiem, darbiniekiem un citām personām, kas strādā šo iestāžu uzraudzībā, kā arī dalībvalstu citu iestāžu ierēdņiem un darbiniekiem nebūtu jāatklāj informācija, ko tie ieguvuši vai ar ko tie apmainījušies, ievērojot šo regulu, ja uz šādu informāciju attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumu. Tam būtu jāattiecas arī uz valdi. Ievērojot šo regulu apkopotie dati būtu jāapstrādā un jāglabā drošā vidē.

([31]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/858 (2018. gada 30. maijs) par mehānisko transportlīdzekļu un to piekabju, kā arī tādiem transportlīdzekļiem paredzētu sistēmu, sastāvdaļu un atsevišķu tehnisku vienību apstiprināšanu un tirgus uzraudzību un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2007 un (EK) Nr. 595/2009 un atceļ Direktīvu 2007/46/EK (OV L 151, 14.6.2018., 1. lpp.).

([32]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 168/2013 (2013. gada 15. janvāris) par divu riteņu vai trīs riteņu transportlīdzekļu un kvadriciklu apstiprināšanu un tirgus uzraudzību (OV L 60, 2.3.2013., 52. lpp.).

([33]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1025/2012 (2012. gada 25. oktobris) par Eiropas standartizāciju, ar ko groza Padomes Direktīvas 89/686/EEK un 93/15/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/9/EK, 94/25/EK, 95/16/EK, 97/23/EK, 98/34/EK, 2004/22/EK, 2007/23/EK, 2009/23/EK un 2009/105/EK un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 87/95/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 1673/2006/EK (OV L 316, 14.11.2012., 12. lpp.).

(69) Būtu jādeleģē Komisijai pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu, lai atjauninātu stratēģisko un kritiski svarīgo izejvielu sarakstus, paredzētu Savienības reciklēšanas jaudas kritērijus, pamatojoties uz stratēģiskām izejvielām, kas pieejamas atkritumos, pielāgotu elementus un pierādījumus, kas jāņem vērā, novērtējot stratēģisko projektu atzīšanas kritēriju izpildi, noteiktu minimālo no pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvaru, kam jābūt pastāvīgajā magnētā, kas iestrādāts konkrētos ražojumos, paredzētu noteikumus par dažādu kritiski svarīgu izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu un verifikāciju un noteiktu dažādu kritiski svarīgu izejvielu vidiskās pēdas snieguma klases. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanas, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu ([34]). Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.

(70) Lai nodrošinātu vienotus šīs regulas īstenošanas nosacījumus, būtu jāpiešķir Komisijai īstenošanas pilnvaras: a) izstrādāt veidnes, kas izmantojamas stratēģisko projektu atzīšanas pieteikumiem, ar stratēģiskajiem projektiem saistītajiem progresa ziņojumiem, valsts izpētes programmām un dalībvalstu ziņojumiem saistībā ar izpēti, uzraudzību, stratēģiskajiem krājumiem un apritīgumu; b) norādīt izstrādājumus, komponentus un atkritumu plūsmas, kuras ir uzskatāmas par tādām, kam ir attiecīgais kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciāls; un c) noteikt kritērijus un tos piemērot ar kritiski svarīgo izejvielu ilgtspēju saistīto shēmu atzīšanu. Minētās pilnvaras būtu jāizmanto saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 182/2011 ([35]).

(71) Lai nodrošinātu ar šo regulu noteikto pienākumu izpildi, dalībvalstīm būtu jāparedz sodi, kas piemērojami uzņēmumiem, kuri neizpilda savus pienākumus, tostarp attiecībā uz risku gatavību, ziņošanu par projektiem un reciklējamības informāciju. Tāpēc dalībvalstīm savos tiesību aktos jāparedz iedarbīgi, samērīgi un atturoši sodi par šīs regulas neievērošanu. Dalībvalstīm ir arī jānodrošina, ka projektu virzītājiem attiecīgā gadījumā ir pieejama administratīva pārskatīšana vai pārskatīšana tiesā saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

(72) Komisijai šī regula būtu jāizvērtē. Atbilstīgi Iestāžu nolīguma par labāku likumdošanas procesu 22. punktam minētajam izvērtējumam būtu jābalstās uz pieciem kritērijiem, proti, efektivitāti, lietderību, būtiskumu, saskaņotību un Savienības pievienoto vērtību, un tam būtu jāveido pamats iespējamo turpmāko pasākumu ietekmes novērtējumiem. Komisijai būtu jāiesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomisko un sociālo lietu komitejai ziņojums par šīs regulas īstenošanu un progresu virzībā uz tās mērķiem, tostarp par kapacitātes un dažādošanas kritēriju izpildi. Pamatojoties uz pasākumu saistībā ar kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas pārredzamību īstenošanu, ziņojumā arī būtu jāvērtē ar vidisko pēdu saistītu maksimālo robežvērtību noteikšanas lietderība. Komisijai būtu arī jāizvērtē nepieciešamība pēc kritērijiem 2040. un 2050. gadam un pēc atsevišķām stratēģiskajām izejvielām, saskaņotība starp šo regulu un Savienības vides tiesību aktiem, jo īpaši attiecībā uz stratēģisko projektu prioritāro statusu, saskaņā ar šo regulu izveidotās kopīgā iepirkuma sistēmas ietekme uz konkurenci iekšējā tirgū un tas, vai ir lietderīgi noteikt turpmākus pasākumus, lai palielinātu atkritumu, jo īpaši metāllūžņu, savākšanu, šķirošanu un pārstrādi.

(73) Tiktāl, cik šajā regulā paredzētie pasākumi ir uzskatāmi par valsts atbalstu, noteikumi par šādiem pasākumiem neskar LESD 107. un 108. panta piemērošanu.

(74) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķus, proti, uzlabot iekšējā tirgus funkcionēšanu, izveidojot satvaru, lai nodrošinātu Savienībai piekļuvi drošai un ilgtspējīgai kritiski svarīgo izejvielu piegādei, tostarp veicinot efektivitāti un apritīgumu visā vērtības ķēdē, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet to mēroga un iedarbības dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai,

([34]) OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.
([35]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 182/2011 (2011. gada 16. februāris), ar ko nosaka normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kuri attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru izmantošanu (OV L 55, 28.2.2011., 13. lpp.).

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI

1. pants

Priekšmets un mērķi

1. Šīs regulas vispārīgais mērķis ir uzlabot iekšējā tirgus darbību, izveidojot sistēmu, kas nodrošina Savienības drošu, noturīgu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, tostarp veicinot efektivitāti un apritīgumu visā vērtības ķēdē.

2. Lai sasniegtu 1. punktā minēto vispārīgo mērķi, šī regula nosaka pasākumus, kuru mērķis ir:

a) samazināt kritiski svarīgu izejvielu piegādes traucējumu risku, kas varētu izkropļot konkurenci un sadrumstalot iekšējo tirgu, jo īpaši apzinot un atbalstot stratēģiskus projektus, kuri palīdz samazināt atkarību un dažādot importu, un īstenojot centienus stimulēt tehnoloģisko progresu un resursefektivitāti, lai mazinātu paredzamo kritiski svarīgo izejvielu patēriņa pieaugumu Savienībā;

b) uzlabot Savienības spējas sekot līdzi piegāžu riskam, kas saistīts ar kritiski svarīgām izejvielām, un mazināt to;

c) nodrošināt Savienības tirgū laisto kritiski svarīgo izejvielu un kritiski svarīgas izejvielas saturošu ražojumu brīvu apriti un tajā pašā laikā nodrošināt augstu vides aizsardzības un ilgtspējas līmeni, tostarp uzlabojot šo izejvielu apritīgumu.

2. pants

Definīcijas

Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:

1) "izejviela" ir pārstrādāta vai nepārstrādāta viela, ko izmanto par ielaides materiālu starpproduktu vai galaproduktu ražošanā, izņemot vielas, ko galvenokārt izmanto par pārtiku, barību vai dedzināmu degvielu;

2) "izejvielu vērtības ķēde" ir visas darbības un procesi, kas saistīti ar izejvielu izpēti, ieguvi, pārstrādi un reciklēšanu;

3) "izpēte" ir visas darbības, kuru mērķis ir identificēt un noteikt minerālu atradnes;

4) "ieguve" ir rūdu, minerālu un augu ražojumu ieguve galvenā ražojuma vai blakusprodukta veidā no sākotnējā avota, tostarp no minerālu pazemes atradnes, minerālu atradnes zem ūdens un ūdenī un no jūras sālsūdens un kokiem;

5) "Savienības ieguves jauda" ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģiskas izejvielas saturošu rūdu, minerālu, augu produktu un koncentrātu ieguves operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, tostarp pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;

6) "minerālu atradnes" ir visi atsevišķi minerāli vai minerālu kombinācijas, kas rodas masā vai potenciāli ekonomiski nozīmīgās nogulsnēs;

7) "rezerves" ir visas minerālu atradnes, ko ir ekonomiski izdevīgi izstrādāt konkrētā tirgus kontekstā;

8) "pārstrāde" ir visi fizikālie, ķīmiskie un bioloģiskie procesi, kas saistīti ar izejvielu no rūdas, minerāliem, augu produktiem vai atkritumiem pārveidošanu par tīriem metāliem, sakausējumiem vai citām ekonomiski izmantojamām formām, tostarp, bet ne tikai, bagātināšana, atdalīšana, kausēšana un rafinēšana, izņemot metāla apstrādi un turpmāku pārveidošanu starpproduktos un galaprecēs;

9) "Savienības pārstrādes jauda" ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu pārstrādes operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms, neskaitot pārstrādes operācijas, kas parasti norisinās ieguves vietā vai tās tuvumā;

10) “reciklēšana” ir reciklēšana, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 17) punktā;

11) “Savienības reciklēšanas jauda” ir Savienības teritorijā notiekošo stratēģisko izejvielu reciklēšanas operāciju gada maksimālās produkcijas kopapjoms pēc atkārtotas pārstrādes, ieskaitot atkritumu šķirošanu un priekšapstrādi un to pārstrādi sekundārās izejvielās;

12) “stratēģisko izejvielu gada patēriņš” ir Savienībā iedibinātu uzņēmumu patērēto stratēģisko izejvielu kopējais daudzums pārstrādātā veidā, izņemot stratēģiskās izejvielas, kas iestrādātas starpproduktos vai galaproduktos, kurus laiž Savienības tirgū;

13) “piegādes risks” ir piegādes risks, kas aprēķināts saskaņā ar II pielikuma 2. iedaļu;

14) “kritiski svarīgo izejvielu projekts” ir plānots komplekss vai esoša kompleksa plānota būtiska paplašināšana vai pārprofilēšana, kas nodarbojas ar kritiski svarīgu izejvielu ieguvi, pārstrādi vai reciklēšanu;

15) “priekšlīgumslēdzējs” ir uzņēmums, kas ir noslēdzis priekšlīgumu ar projekta virzītāju;

16) “priekšlīgums” ir jebkāda līgumiska vienošanās starp uzņēmumu un projekta virzītāju, kas paredz vai nu uzņēmuma saistības iepirkt daļu no izejvielām, kas noteiktā laika periodā saražotas konkrētā izejvielu projektā, vai projekta virzītāja saistības nodrošināt uzņēmumam iespēju to darīt;

17) “projekta virzītājs” ir jebkurš uzņēmums vai uzņēmumu konsorcijs, kas attīsta izejvielu projektu;

18) “atļauju piešķiršanas process” ir process, kas aptver visas attiecīgās atļaujas kritiski svarīgu izejvielu projektu izstrādāšanai un vadīšanai, tostarp būvatļaujas, ķimikāliju atļaujas un tīkla pieslēguma atļaujas, vidiskie novērtējumi un atļaujas, ja tādas ir vajadzīgas, un kas ietver visus pieteikumus un procedūras, sākot no pieteikuma pabeigtības atzīšanas līdz attiecīgā vienotā kontaktpunkta visaptverošā lēmuma paziņošanai par procedūras iznākumu;

19) “visaptverošs lēmums” ir lēmums vai lēmumu kopums, ko pieņēmušas dalībvalsts iestādes un kas nosaka, vai projekta virzītājam ir atļauts īstenot kritiski svarīgo izejvielu projektu, neskarot lēmumus, kas pieņemti pārsūdzības procedūras kontekstā;

20) “valsts programma” ir valsts programma vai apkopots programmu kopums, kas aptver visu teritoriju un ko sagatavojušas un pieņēmušas attiecīgās valsts vai reģionālās iestādes;

21) “vispārīga izpēte” ir izpēte valsts vai reģionālā līmenī, kas neietver detalizētu izpēti;

22) “detalizēta izpēte” ir atsevišķas minerālu atradnes sīka izpēte;

23) “prognostiskā karte” ir karte, kurā norādītas teritorijas, kurās varētu būt attiecīgās izejvielas minerālu atradnes;

24) “piegādes traucējumi” ir negaidīta būtiska izejvielu pieejamības samazināšanās vai būtisks izejvielu cenas pieaugums, kas pārsniedz parasto tirgus cenu svārstīgumu;

25) “izejvielu piegādes ķēde” ir visas darbības un procesi izejvielu vērtības ķēdē līdz brīdim, kad izejvielu izmanto par ielaidi starpproduktu vai galaproduktu ražošanā;

26) “mitigācijas stratēģijas” ir rīcībpolitikas, ko ekonomikas dalībnieks izstrādājis, lai ierobežotu izejvielu piegādes ķēdes traucējumu iespējamību vai mazinātu kaitējumu, ko šādi piegādes traucējumi nodara tā saimnieciskajai darbībai;

27) “galvenie tirgus dalībnieki” ir uzņēmumi Savienības kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdē un lejupējie uzņēmumi, kuri patērē kritiski svarīgas izejvielas un kuru uzticama darbība ir būtiska kritiski svarīgu izejvielu piegādei;

28) “stratēģiskais krājums” ir konkrētas izejvielas daudzums jebkādā formā, kas ir valsts vai privāta operatora glabāšanā un ko iecerēts laist apgrozībā piegādes traucējumu gadījumā;

29) “liels uzņēmums” ir jebkurš uzņēmums, kuram pēdējā finanšu gadā, par ko ir sagatavoti gada finanšu pārskati, vidēji bijis vairāk nekā 500 darbinieku un kura neto apgrozījums pasaulē pārsniedzis 150 miljonus euro;

30) “stratēģiskās tehnoloģijas” ir galvenās tehnoloģijas, kas ir būtiskas zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, kā arī aizsardzības un aerokosmonautikas lietojumiem;

31) “valde” ir administratīvā vai uzraudzības struktūra, kas ir atbildīga par uzņēmuma izpildvadības uzraudzību, vai, ja šādas struktūras nav, persona vai personas, kas veic līdzvērtīgas funkcijas;

32) “atkritumi” ir atkritumi, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 1) punktā;

33) “savākšana” ir savākšana, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 10) punktā;

34) “apstrāde” ir apstrāde, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 14) punktā;

35) “reģenerācija” ir reģenerācija, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 15) punktā;

36) “atkārtota izmantošana” ir atkārtota izmantošana, kā definēts Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 13) punktā;

37) “ieguves rūpniecības atkritumi” ir ieguves rūpniecības atkritumi Direktīvas 2006/21/EK 2. panta 1. punkta nozīmē;

38) “ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekts” ir ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekts, kā definēts Direktīvas 2006/21/EK 3. panta 15) punktā;

39) “sākotnējais ekonomiskais novērtējums” ir agrīns konceptuāls novērtējums par to, cik ekonomiski dzīvotspējīgs ir projekts, kura mērķis ir kritiski svarīgu izejvielu reģenerācija no ieguves atkritumiem;

40) “magnētiskās rezonanses attēldiagnostikas ierīce” ir neinvazīva medicīniska ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus anatomisku attēlu veidošanai, vai jebkura cita ierīce, kas izmanto magnētiskos laukus, iegūtu attēlus objekta iekšienē;

41) “vēja enerģijas ģenerators” ir sauszemes vai atkrastes vējturbīnas daļa, kas rotora mehānisko enerģiju pārvērš elektroenerģijā;

42) “rūpniecības robots” ir automātiski vadāms, pārprogrammējams daudzfunkcionāls manipulators, kas programmējams trijās vai vairākās asīs un ir vai nu fiksējams, vai mobils, un ko izmanto rūpnieciskās automatizācijas lietojumos;

43) “mehāniskais transportlīdzeklis” ir jebkurš M vai N kategorijas transportlīdzeklis ar tipa apstiprinājumu, kā noteikts Regulas (ES) 2018/858 4. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā;

44) “vieglais transportlīdzeklis” ir jebkurš vieglais riteņu transportlīdzeklis, ko var darbināt vai nu tikai elektromotors, vai elektromotors kombinācijā ar cilvēka spēku, tostarp elektriskie skrejriteņi, elektriskie velosipēdi un L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, kā noteikts Regulas (ES) Nr. 168/2013 4. pantā;

45) “aukstuma ģenerators” ir aukstumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju no dzesējamās telpas vai tehnoloģiskā procesa atvadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;

46) “siltumsūknis” ir siltumapgādes sistēmas daļa, kas rada temperatūras starpību, kura dod iespēju apsildāmajai telpai vai tehnoloģiskajam procesam pievadīt siltumu, izmantojot elektrisku tvaika kompresijas ciklu;

47) “elektromotors” ir ierīce, kura elektrisko ieejas jaudu pārveido mehāniskā izejas jaudā, kas izpaužas kā rotācijas kustība ar rotācijas ātrumu un griezes momentu, kuri ir atkarīgi no tādiem faktoriem kā barošanas sprieguma frekvence un motora polu skaits, un kuras nominālā izejas jauda ir vienāda ar vai lielāka par 0,12 kW;

48) “automātiskā veļas mazgāšanas mašīna” ir veļas mazgāšanas mašīna, kura veļu pilnībā apstrādā pati, lietotājam neiesaistoties nevienā programmas izpildes brīdī;

49) “veļas žāvētājs” ir ierīce, kurā žāvē tekstilizstrādājumus, tos griežot rotējošā cilindrā, caur kuru plūst silts gaiss;

50) “mikroviļņu krāsns” ir ierīce, kas paredzēta ēdiena karsēšanai, izmantojot elektromagnētisko enerģiju;

51) “putekļsūcējs” ir ierīce, kas ar tajā radītu zemspiedienu no tīrāmās virsmas ar gaisa plūsmu aizvāc netīrumus;

52) “trauku mazgāšanas mašīna” ir mašīna, kas mazgā un skalo galda piederumus;

53) “pastāvīgais magnēts” ir magnēts, kas saglabā savu magnētismu arī pēc tam, kad vairs neatrodas ārējā magnētiskā laukā;

54) “datu nesējs” ir lineārs svītrkoda simbols, divdimensiju simbols vai cits automātiskās identifikācijas datu tveršanas līdzeklis, ko var nolasīt ar ierīci;

55) “unikāls ražojuma identifikators” ir unikāla rakstzīmju virkne ražojumu identifikācijai;

56) “magnētu pārklājums” ir materiāla slānis, ko parasti izmanto magnētu aizsardzībai pret koroziju;

57) “izņemšana” ir manuālas, mehāniskas, ķīmiskas, termiskas vai metalurģiskas manipulācijas, kuru rezultātā attiecīgie komponenti vai materiāli ir identificējami kā atsevišķa izlaides plūsma vai izlaides plūsmas daļa;

58) “reciklētājs” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kas veic reciklēšanu atļauju saņēmušā objektā;

59) “darīt pieejamu tirgū” nozīmē komercdarbības gaitā par maksu vai bez maksas piegādāt ražojumu izplatīšanai, patēriņam vai izmantošanai Savienības tirgū;

60) “kritiski svarīgās izejvielas tips” ir tirgū laista kritiskā izejviela, kuru diferencē pārstrādes pakāpe, ķīmiskais sastāvs, ģeogrāfiskā izcelsme vai izmantotās ražošanas metodes;

61) “laist tirgū” nozīmē ražojumu pirmoreiz darīt pieejamu Savienības tirgū;

62) “atbilstības novērtēšana” ir process, kurā novērtē, vai ir izpildītas 28., 29. vai 31. pantā noteiktās prasības;

63) “stratēģiska partnerība” ir Savienības un trešās valsts vai aizjūras zemes vai teritorijas apņemšanās pastiprināt sadarbību, kas saistīta ar izejvielu vērtības ķēdi un kas iedibināta ar nesaistošu instrumentu, kurā izklāstītas konkrētas darbības abpusējās interesēs un kurš veicina izdevīgus rezultātus gan Savienībai, gan attiecīgajai trešai valstij vai aizjūras zemēm vai teritorijām;

64) “daudzpusēja pārvaldība” ir vairāku veidu ieinteresēto personu, tostarp vismaz pilsoniskās sabiedrības, oficiāla, jēgpilna un būtiska loma sertifikācijas shēmas lēmumu pieņemšanā, kas dokumentēta ar pilnvarojumu, darba uzdevumu vai citiem pierādījumiem, kuri apstiprina vai atbalsta minētajā sertifikācijas shēmā iesaistīto daudzpusējo ieinteresēto personu pārstāvju iesaisti.

2. NODAĻA

STRATĒĢISKAS UN KRITISKI SVARĪGAS UN IZEJVIELAS

3. pants

Stratēģisko izejvielu saraksts

1. Šīs regulas I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas, tostarp nepārstrādātā veidā, jebkurā pārstrādes posmā un ja tās iegūtas kā citu ieguves, pārstrādes vai reciklēšanas procesu blakusprodukts, uzskata par stratēģiskām izejvielām.

2. Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai grozītu I pielikuma 1. iedaļu nolūkā atjaunināt stratēģisko izejvielu sarakstu.

Atjauninātajā stratēģisko izejvielu sarakstā no novērtētajām izejvielām iekļauj izejvielas, kas ir pašas svarīgākās stratēģiskās nozīmes, prognozētā pieprasījuma pieauguma un ražošanas palielināšanas grūtību ziņā. Stratēģisko nozīmi, prognozēto pieprasījuma pieaugumu un ražošanas palielināšanas grūtības nosaka saskaņā ar I pielikuma 2. iedaļu.

3. Komisija stratēģisko izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina līdz 2027. gada 24. maijam un pēc tam ik pēc trim gadiem.

Pēc Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valdes (“valde”), kas izveidota ar 35. pantu, pieprasījuma, pamatojoties uz monitoringa un stresa testiem, kas veikti saskaņā ar šo regulu, Komisija pārskata un attiecīgā gadījumā atjaunina stratēģisko izejvielu sarakstu jebkurā laikā papildus regulārajām pārskatīšanām.

Stratēģisko izejvielu saraksta pirmajā atjauninājumā saskaņā ar pirmo daļu Komisija jo īpaši novērtē, vai, pamatojoties uz tās novērtējumu saskaņā ar šā panta 2. punktu un I pielikuma 2. iedaļu, sintētiskajam grafītam būtu jāpaliek stratēģisko izejvielu sarakstā.

4. pants

Kritiski svarīgo izejvielu saraksts

1. Šīs regulas II pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās izejvielas, tostarp nepārstrādātā veidā, jebkurā pārstrādes posmā un ja tās iegūtas kā citu ieguves, pārstrādes vai reciklēšanas procesu blakusprodukts, uzskata par stratēģiskām izejvielām.

2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai grozītu II pielikuma 1. iedaļu nolūkā atjaunināt kritiski svarīgo izejvielu sarakstu.

Atjauninātajā kritiski svarīgo izejvielu sarakstā iekļauj I pielikuma 1. iedaļā uzskaitītās stratēģiskās izejvielas, kā arī visas citas izejvielas, kuru sakarā ir sasniegtas vai pārsniegtas sliekšņvērtības: piegādes riskam 1 un ekonomiskajam nozīmīgumam – 2,8. Ekonomisko nozīmību un piegādes risku aprēķina saskaņā ar II pielikuma 2. iedaļu.

3. Līdz 2027. gada 24. maijam un pēc tam vismaz ik pēc trim gadiem Komisija kritiski svarīgo izejvielu sarakstu pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina saskaņā ar 2. punktu.

3. NODAĻA

SAVIENĪBAS IZEJVIELU VĒRTĪBAS ĶĒDES STIPRINĀŠANA

1. IEDAĻA

Kritēriji

5. pants

Kritēriji

1. Komisija un dalībvalstis stiprina stratēģisko izejvielu vērtības ķēdes dažādos posmus, izmantojot šajā nodaļā paredzētos pasākumus, lai:

a) nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam Savienības jaudas attiecībā uz katru stratēģisko izejvielu ir ievērojami palielinājušās tādā mērā, ka kopumā Savienības jauda izpilda vai teju izpilda šādus kritērijus:

   i) Savienības ieguves jauda ir tāda, ka rūdas, minerālus vai koncentrātus ir iespējams iegūt tādos daudzumos, lai saražotu vismaz 10 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa, ciktāl to pieļauj Savienības rezerves;

   ii) Savienības pārstrādes jauda, tostarp visos pārstrādes starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams saražot vismaz 40 % no Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa;

   iii) Savienības reciklēšanas jauda, tostarp visos reciklēšanas starpposmos, ir tāda, ka ir iespējams saražot vismaz 25 % no Savienībā gadā patērētajām stratēģiskajām izejvielām un reciklēt būtiski lielāku katras stratēģiskās izejvielas daudzumu no atkritumiem;

b) diversificēt Savienības stratēģisko izejvielu importu, lai nodrošinātu, ka līdz 2030. gadam ir panākts, ka ikkatrā gadā un jebkurā attiecīgajā pārstrādes posmā patērētā stratēģiskā izejviela tiek importēta no vairākām trešām valstīm vai aizjūras zemēm vai teritorijām (AZT) un ka neviena trešā valsts nenodrošina vairāk par 65 % no šādu Savienības stratēģisko izejvielu gada patēriņa.

2. Komisija un dalībvalstis cenšas stimulēt tehnoloģisko progresu un resursefektivitāti, lai ar attiecīgajiem pasākumiem, kas izklāstīti šajā iedaļā un 5. nodaļas 1. iedaļā, mazinātu paredzamo kritiski svarīgo izejvielu patēriņa pieaugumu Savienībā zem 44. panta 1. punktā minētās atsauces prognozes.

3. Līdz 2027. gada 1. janvārim Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai papildinātu šo regulu, nosakot Savienības reciklēšanas jaudas kritērijus, kas izteikti kā daļa no stratēģiskajām izejvielām, kuras pieejamas attiecīgajās atkritumu plūsmās.

Deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar pirmo daļu, norāda atkritumu plūsmas un stratēģiskās izejvielas šajās plūsmās, attiecībā uz kurām ir pieejama pietiekama informācija par attiecīgajiem atkritumu apjomiem un stratēģisko izejvielu saturu tajos, pamatojoties uz ziņošanas prasībām Regulā (ES) 2023/1542, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2000/53/EK ([36]), Direktīvā 2008/98/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2012/19/ES ([37]), lai varētu aplēst Savienības reciklēšanas jaudu kā daļu no stratēģiskajām izejvielām, kas ietvertas attiecīgajās atkritumu plūsmās.

Deleģētajos aktos, kas pieņemti saskaņā ar pirmo daļu, nosaka arī Savienības reciklēšanas jaudas kritēriju, pamatojoties uz reciklēšanas jaudu katrai stratēģiskajai izejvielai attiecīgajās atkritumu plūsmās, kas identificēta saskaņā ar otro daļu.

Komisija nosaka trešajā daļā minētās reciklēšanas jaudas kritēriju, pamatojoties uz šādiem elementiem:

a) pašreizējā Savienības reciklēšanas jauda, kas izteikta kā daļa no stratēģiskajām izejvielām, kuras pieejamas attiecīgajās atkritumu plūsmās;

b) tas, cik lielā mērā stratēģiskās izejvielas var reģenerēt no šīm atkritumu plūsmām, ņemot vērā tehnoloģisko un ekonomisko iespējamību;

c) citi mērķrādītāji, kas noteikti citos Savienības tiesību aktos, kuri attiecas uz stratēģisko izejvielu reģenerāciju no atkritumiem.

Komisija tiek pilnvarota pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 38. pantu, lai grozītu šo regulu, atjaunojot deleģētos aktus, kas pieņemti saskaņā ar šā punkta pirmo daļu, ja 48. panta 2. punktā minētā novērtējuma rezultātā kļūst pieejama informācija par attiecīgajiem atkritumu apjomiem un stratēģisko izejvielu saturu citās atkritumu plūsmās.

2. IEDAĻA

Stratēģiskie projekti

6. pants

Stratēģisko projektu atzīšanas kritēriji

1. Pēc projekta virzītāja pieteikuma un saskaņā ar 7. pantā noteikto procedūru Komisija par stratēģiskiem projektiem atzīst izejvielu projektus, kas atbilst šādiem kritērijiem:

a) projekts būtu jēgpilns ieguldījums Savienības stratēģisko izejvielu piegādes drošībā;

b) projekts ir vai būs tehniski īstenojams saprātīgā termiņā, un paredzamo projekta produkcijas apjomu var aplēst ar pietiekamu ticamības līmeni;

c) projekts tiktu īstenots ilgtspējīgi, jo īpaši tādos aspektos kā vidiskās ietekmes monitorings un novēršana un samazināšana līdz minimumam, sociāli nelabvēlīgas ietekmes novēršana un samazināšana līdz minimumam, izmantojot sociāli atbildīgas prakses, tostarp cilvēktiesību, pirmiedzīvotāju tiesību un darba ņēmēju tiesību ievērošanu, jo īpaši piespiedu pārmitināšanas gadījumā, kvalitatīvu darbvietu izveides potenciāls un jēgpilna sadarbība ar vietējām kopienām un attiecīgajiem sociālajiem partneriem, kā arī pārredzama uzņēmējdarbības prakse ar pienācīgu atbilstības rīcībpolitiku, lai novērstu un līdz minimumam samazinātu nelabvēlīgas ietekmes riskus uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību, tostarp korupciju un kukuļošanu;

d) attiecībā uz projektiem Savienībā – projekta izveide, darbība vai produkcija nestu pārrobežu ieguvumus aiz attiecīgās dalībvalsts robežām, tostarp lejupējās nozarēs;

e) attiecībā uz projektiem trešās valstīs, kas ir jaunietekmes tirgi vai jaunattīstības valstis – projekts būtu abpusēji izdevīgs Savienībai un attiecīgajai trešai valstij, proti, radīs pievienoto vērtību minētajā trešā valstī.

2. To, vai ir izpildīti šā panta 1. punktā noteiktie atzīšanas kritēriji, Komisija novērtē saskaņā ar III pielikumā izklāstītajiem elementiem un pierādījumiem.

([36]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/53/EK (2000. gada 18. septembris) par nolietotiem transportlīdzekļiem (OV L 269, 21.10.2000., 34. lpp.).

([37]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/19/ES (2012. gada 4. jūlijs) par elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem (EEIA) (OV L 197, 24.7.2012., 38. lpp.).

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai grozītu III pielikumu nolūkā elementus un pierādījumus, kas jāņem vērā, novērtējot šā panta 1. punktā noteikto atzīšanas kritēriju izpildi, pielāgot tehnikas un zinātnes attīstībai vai ņemt vērā izmaiņas starptautiskajos instrumentos, kas uzskaitīti III pielikuma 5. punktā, vai tādu jaunu starptautisku instrumentu pieņemšanu, kas ir svarīgi šā panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā kritērija izpildei.

3. Projekta atzīšana par stratēģisku projektu saskaņā ar šo pantu neietekmē prasības, kas attiecīgajam projektam vai projekta virzītājam piemērojamas saskaņā ar Savienības, valsts vai starptautiskajiem tiesību aktiem.

7. pants

Pieteikums un atzīšana

1. Pieteikumus kritiski svarīgo izejvielu projekta atzīšanai par stratēģisku projektu Komisijai iesniedz projekta virzītājs. Pieteikums satur:

a) attiecīgos pierādījumus, kas saistīti ar 6. panta 1. punktā noteikto kritēriju izpildi;

b) projekta klasifikāciju saskaņā ar ANO Resursu pamatklasifikāciju, kas pamatota ar attiecīgiem pierādījumiem;

c) projekta īstenošanas grafiku, tostarp pārskatu par projektam nepieciešamajām atļaujām un attiecīgā atļauju piešķiršanas procesa statusu;

d) plānu, kurā ietverti pasākumi, ar ko veicina sabiedrības atbalstu, piemēram, vajadzības gadījumā veikt pasākumus, kas veicina skarto kopienu jēgpilnu iesaistīšanos un aktīvu līdzdalību, izveidot regulārus saziņas kanālus ar vietējām kopienām, organizācijām, tostarp sociālajiem partneriem un attiecīgajām iestādēm, īstenot izpratnes veicināšanas un informācijas kampaņas un izveidot potenciālas mitigācijas un kompensācijas mehānismus;

e) informāciju par projektā iesaistīto uzņēmumu kontroli, kā definēts Padomes Regulas (EK) Nr. 139/2004 ([38]) 3. panta 2. un 3. punktā, un, ja ir iesaistīti vairāki uzņēmumi, informāciju par katra uzņēmuma relatīvo iesaistīšanos projektā;

f) uzņēmējdarbības plānu, kurā novērtēta projekta finansiālā dzīvotspēja;

g) aplēsi par projekta potenciālu radīt kvalitatīvas darbvietas un projekta vajadzības pēc kvalificēta darbaspēka un darba plānu prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas atbalstam un iekļaujošas darbaspēka pārstāvības veicināšanai;

h) projektiem trešās valstīs vai AZT, kas saistīti ar ieguvi, – plānu, kā uzlabot skarto objektu vides stāvokli pēc ekspluatācijas beigām, lai atjaunotu iepriekšējo vides stāvokli, vienlaikus ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas;

i) attiecībā uz projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu teritorijās, kuras ir aizsargātas saskaņā ar Direktīvu 92/43/EEK vai Direktīvu 2009/147/EK, – aprakstu par tehniski piemērotām alternatīvām atrašanās vietām, ko novērtējis projekta virzītājs, un to, kāpēc minētās alternatīvās atrašanās vietas netiek uzskatītas par piemērotām atrašanās vietām projektam;

j) attiecībā uz projektiem, kas var ietekmēt pirmiedzīvotājus, plānu, kurā ietverti pasākumi, kas paredzēti jēgpilnai apspriešanai ar skartajiem pirmiedzīvotājiem par nelabvēlīgās ietekmes uz pirmiedzīvotāju tiesībām novēršanu un mazināšanu un attiecīgā gadījumā taisnīgu kompensāciju tiem, kā arī pasākumus darbībām pēc apspriešanās rezultātu iegūšanas.

Ja tās valsts tiesību aktos, uz kuras teritoriju attiecas projekts, ir noteikumi par apspriešanos, kā teikts pirmās daļas j) punktā, un ja apspriešanās aptver visus minētajā punktā noteiktos mērķus, plānu var attiecīgi pielāgot;

2. Komisija līdz 2024. gada 24. novembrim pieņem īstenošanas aktu, ar kuru nosaka vienotu veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto šā panta 1. punktā minētajiem pieteikumiem. Vienotajā veidnē var norādīt, kā sniedzama šā panta 1. punktā minētā informācija. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar 39. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

Dokumentācijas apjoms, kas vajadzīgs pirmajā daļā minētās vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

([38]) Padomes Regula (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (EK Apvienošanās regula) (OV L 24, 29.1.2004., 1. lpp.).

3. Komisija novērtē 1. punktā minētos pieteikumus, izsludinot atvērtu uzaicinājumu ar regulāriem iesniegšanas termiņiem.

Pirmo šādu iesniegšanas termiņu nosaka ne vēlāk kā 2024. gada 24. augustā. Komisija nosaka iesniegšanas termiņus vismaz četras reizes gadā.

4. Komisija 30 dienu laikā pēc piemērojamā iesniegšanas termiņa beigām informē pieteikuma iesniedzējus, ja tā uzskata, ka pieteikumā sniegtā informācija ir pilnīga. Ja pieteikums ir nepilnīgs, Komisija var pieprasīt pieteikuma iesniedzējam bez liekas kavēšanās iesniegt papildu informāciju, kas vajadzīga pieteikuma papildināšanai, precizējot, kāda papildu informācija ir vajadzīga.

5. Komisija informē valdi par visiem pieteikumiem, kas saskaņā ar 4. punktu tiek uzskatīti par pilnīgiem.

6. Valde rīko regulāras sanāksmes saskaņā ar 36. panta 5. punktu, lai, pamatojoties uz taisnīgu un pārredzamu procesu, apspriestos un sniegtu atzinumu par to, vai ierosinātais projekts atbilst 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.

Komisija pirms šā punkta pirmajā daļā minētajām sanāksmēm sniedz valdei novērtējumu par to, vai ierosinātie projekti atbilst 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem.

7. Komisija pilnu pieteikumu nosūta dalībvalstij, trešai valstij vai AZT, kuru skar ierosinātais projekts.

8. Pamatojoties uz tās dalībvalsts iebildumu, kuras teritoriju skar ierosinātais projekts, projektu neizskata stratēģiskā projekta statusa piešķiršanai. Attiecīgā dalībvalsts 6. punktā minēto apspriežu laikā pamato sava iebilduma iemeslus.

Ja stratēģiskais projekts iecerēts trešās valstīs vai AZT, Komisija par saņemto pieteikumu informē to trešo valsti vai AZT, kuras teritoriju ierosinātais projekts skar. Komisija neapstiprina pieteikumu, pirms nav saņemts attiecīgās trešās valsts nepārprotams apstiprinājums.

9. Komisija, ņemot vērā 6. punktā minēto valdes atzinumu, 90 dienu laikā pēc pieteikuma pilnīguma atzīšanas saskaņā ar 4. punktu pieņem lēmumu par projekta atzīšanu par stratēģisku projektu un par to paziņo pieteikuma iesniedzējam.

Komisijas lēmums ir pamatots. Komisija savu lēmumu dara zināmu valdei un dalībvalstij vai trešai valstij, kuras teritoriju projekts skar.

10. Izņēmuma gadījumos, ja tas nepieciešams pieteikuma rakstura, sarežģītības vai apjoma dēļ vai ja pirms attiecīgā termiņa beigām saņemto pieteikumu skaits ir pārāk liels, lai pieteikumus izskatītu 9. punktā minētajā termiņā, Komisija, izskatot katru gadījumu atsevišķi un ne vēlāk kā 20 dienas pirms 9. punktā minētā termiņa beigām, var pagarināt minēto termiņu ne vairāk kā par 90 dienām. Šādā gadījumā Komisija rakstiski informē projekta virzītāju par termiņa pagarinājuma iemesliem un par termiņu lēmumam.

11. Ja Komisija konstatē, ka stratēģiskais projekts vairs neatbilst 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem vai ka tā atzīšanas pamatā bijis pieteikums, kas satur informāciju, kura ir nepareiza tādā mērā, ka ietekmē atbilstību 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem, tā, ņemot vērā valdes atzinumu, var atsaukt projekta atzīšanu par stratēģisku projektu.

Pirms lēmuma par atzīšanas atsaukšanu pieņemšanas Komisija projekta virzītājam sniedz tās lēmuma pamatojumu, dod iespēju projekta virzītājam atbildēt un ņem vērā projekta virzītāja atbildi.

12. Projekti, kas vairs netiek atzīti par stratēģiskiem projektiem, zaudē visas ar šo statusu saistītās tiesības, kas izriet no šīs regulas.

13. Stratēģiskiem projektiem, kas vairs neatbilst 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem tikai I pielikuma atjauninašanas dēļ, ir atļauts saglabāt stratēģiska projekta statusu trīs gadus no atjauninašanas dienas.

8. pants

Ziņošanas un informēšanas pienākumi attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem

1. Reizi divos gados pēc tam, kad projekts atzīts par stratēģisku projektu, projekta virzītājs iesniedz Komisijai ziņojumu, kurā ietverta informācija vismaz par:

a) stratēģiskā projekta īstenošanas progresu, jo īpaši par atļauju piešķiršanas procesa progresu;

b) ja īstenošana atpaliek no 7. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētā grafika – iemesliem un plānu atpalikšanas novēršanai;

c) stratēģiskā projekta finansēšanas progresu, tostarp informācija par publisko finansiālo atbalstu.

Lai atvieglotu 36. panta 7. punkta c) apakšpunktā minētās apspriedes, Komisija valdei iesniedz šā punkta pirmajā daļā minētā ziņojuma kopiju.

2. Komisija var, vajadzības gadījumā, pieprasīt projekta virzītājiem papildu informāciju, kas attiecas uz stratēģiskā projekta īstenošanu, lai pārliecinātos par 6. panta 1. punktā noteikto kritēriju pastāvīgu izpildi.

3. Projekta virzītājs paziņo Komisijai:

a) par stratēģiskā projekta izmaiņām, kas ietekmē tā atbilstību 6. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem;

b) par to, vai ir mainījusies stratēģiskā projektā iesaistīto uzņēmumu ilgtermiņa kontrole salīdzinājumā ar 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā minēto informāciju.

4. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka vienotu veidni, kas projektu virzītājiem jāizmanto, lai sniegtu visu prasīto informāciju šā panta 1. punktā minētajiem ziņojumiem. Vienotajā veidnē var norādīt, kā sniedzama šā panta 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 39. panta 2. punktā.

Dokumentācijas apjoms, kas vajadzīgs pirmajā daļā minētās vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

5. Projekta virzītājs izveido un regulāri atjaunina uzņēmuma tīmekļvietni vai īpašu projekta tīmekļvietni ar informāciju, kas ir svarīga vietējiem iedzīvotājiem un veicina sabiedrības pieņemšanu attiecībā uz stratēģisko projektu, tostarp vismaz informāciju par vidisko, sociālo un ekonomisko ietekmi un ieguvumiem, kas saistīti ar stratēģisko projektu. Uzņēmuma tīmekļvietnes vai projekta tīmekļa vietnes attiecīgā daļa sabiedrībai ir pieejama bez maksas, un tai nav nepieciešama personas informācijas sniegšana (brīvpiekļuves tīmekļa vietne). Tā ir pieejama vietējiem iedzīvotājiem viegli saprotamā valodā vai valodās.

3. IEDAĻA

Atļaujas piešķiršanas process

9. pants

Vienotais kontaktpunkts

1. Līdz 2025. gada 24. februārim dalībvalstis izveido vai izraugās vienu vai vairākas iestādes par vienotos kontaktpunktus. Ja dalībvalsts izveido vai izraugās vairāk kā vienu šādu kontaktpunktu, tā nodrošina, ka katrā attiecīgajā administratīvajā līmenī un kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes posmā ir tikai viens šāds kontaktpunkts.

2. Ja dalībvalsts izveido vai izraugās vairāk kā vienu šādu kontaktpunktu, ievērojot šā panta 1. punktu, tā nodrošina vienkāršu un pieejamu tīmekļvietni, kurā visi vienotie kontaktpunkti, tostarp to adreses un elektroniskie saziņas līdzekļi, ir skaidri uzskaitīti un iedalīti kategorijās pa attiecīgajiem administratīvajiem līmeņiem, kā arī kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes posmiem. Tīmekļvietnē var būt arī saturs, kas sniegts saskaņā ar 18. pantu.

3. Vienotie kontaktpunkti, kas izveidoti vai izraudzīti, ievērojot šā panta 1. punktu, (vienotie kontaktpunkti) ir atbildīgi par kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procesa atvieglošanu un koordinēšanu un informācijas sniegšanu par 18. pantā minētajiem elementiem, tostarp par to, kad pieteikumu uzskata par pabeigtu saskaņā ar 11. panta 6. punktu. Tie koordinē un atvieglo visu attiecīgo dokumentu un informācijas iesniegšanu.

4. Attiecīgais vienotais kontaktpunkts ir vienīgais kontaktpunkts projekta virzītājam un palīdz projekta virzītājam izprast visus administratīvos jautājumus, kas attiecas uz atļauju piešķiršanas procesu.

5. Kritiski svarīgo izejvielu projektu virzītājiem ir iespēja sazināties ar attiecīgo administratīvo vienību vienotajā kontaktpunktā, kas atbild par šajā pantā noteiktajiem uzdevumiem. Ja attiecīgā administratīvā vienība mainās, tā turpina pildīt savus pienākumus, kas izklāstīti šajā punktā, līdz projekta virzītājam tiek paziņots par šādām izmaiņām.

6. Projektu virzītājiem ir atļauts visus atļauju piešķiršanas procesam vajadzīgos dokumentus iesniegt elektroniski.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek ņemti vērā visi derīgie veiktie pētījumi vai izsniegtās atļaujas konkrētam kritiski svarīgu izejvielu projektam un ka netiek prasīta pētījumu vai atļauju dublēšanās, ja vien Savienības vai valsts tiesību aktos nav noteikts citādi.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējiem ir viegli piekļūt informācijai un strīdu izšķiršanas procedūrām saistībā ar atļauju piešķiršanas procesu kritiski svarīgu izejvielu projektiem, tostarp attiecīgā gadījumā alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem.

9. Dalībvalstis nodrošina, ka vienotajiem kontaktpunktiem ir pietiekams skaits kvalificētu darbinieku un pietiekami finanšu, tehniskie un tehnoloģiskie resursi, kas vajadzīgi to uzdevumu efektīvai izpildei saskaņā ar šo regulu.

10. pants

Stratēģisko projektu prioritārais statuss

1. Uzskata, ka stratēģiskie projekti veicina stratēģisko izejvielu piegādes drošību Savienībā.

2. Attiecībā uz vidisko ietekmi vai pienākumiem, kas aplūkoti Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punktā un 16. panta 1. punkta c) apakšpunktā, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punktā un Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta a) apakšpunktā vai Savienības tiesību aktu noteikumos par sauszemes, piekrastes un saldūdens ekosistēmu atjaunošanu, stratēģiskos projektus Savienībā uzskata par tādiem, kas ir sabiedrības interesēs vai kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, un tos var uzskatīt par tādiem, kas ir sevišķi svarīgās sabiedrības interesēs, ja ir izpildīti visi minētajos Savienības tiesību aktos izklāstītie nosacījumi.

3. Lai nodrošinātu ar Savienības stratēģiskajiem projektiem saistītā atļauju piešķiršanas procesa efektīvu administratīvo virzību, projekta virzītāji un visas attiecīgās iestādes nodrošina, ka minētais process tiek veikts pēc iespējas ātrāk saskaņā ar Savienības un valstu tiesību aktiem.

4. Neskarot Savienības tiesību aktos paredzētos pienākumus, stratēģiskajiem projektiem Savienībā piešķir visaugstāko iespējamo valsts nozīmes statusu, ja šāds statuss ir paredzēts valsts tiesību aktos, un atļauju piešķiršanas procesos ar tiem attiecīgi apietas.

5. Visas strīdu izšķiršanas procedūras, tiesvedību, pārsūdzības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas saistīti ar atļauju piešķiršanas procesu un atļauju izdošanu stratēģiskiem projektiem Savienībā, visās valstu tiesās, tribunālos vai kolēģijās, tostarp attiecībā uz mediāciju vai šķīrējtiesu, ja tādas ir paredzētas valsts tiesību aktos, uzskata par steidzamiem, ja un ciktāl valsts tiesību aktos ir paredzētas šādas steidzamības procedūras, un ar noteikumu, ka tiek ievērotas parasti piemērojamās personu vai vietējo kopienu tiesības uz aizstāvību. Stratēģisko projektu virzītāji attiecīgā gadījumā piedalās šādā steidzamības procedūrā.

11. pants

Atļauju piešķiršanas procesa ilgums

1. Attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem Savienībā atļauju piešķiršanas process nepārsniedz:

a) 27 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvi;

b) 15 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, attiecībā uz stratēģiskajiem projektiem Savienībā, uz kuriem attiecās atļauju piešķiršanas process, pirms tie tika atzīti par stratēģiskiem projektiem, un attiecībā uz tādu esošo stratēģisko projektu pagarināšanu, kuriem atļauja jau ir piešķirta, atļauju piešķiršanas procesa ilgums pēc tam, kad projekts atzīts par stratēģisku projektu, nepārsniedz:

a) 24 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti ar ieguvi;

b) 12 mēnešus stratēģiskajiem projektiem, kas saistīti tikai ar pārstrādi vai reciklēšanu.

3. Ja saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES ir vajadzīgs vidiskās ietekmes novērtējums, šā panta 1. un 2. punktā minētajā atļauju piešķiršanas procesa ilgumā neiekļauj minētās direktīvas 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta i) punktā minēto novērtējuma posmu.

4. Izņēmuma gadījumos, ja to prasa stratēģiskā projekta būtība, sarežģītība, atrašanās vieta vai apmērs, dalībvalstis pirms termiņa beigām un katrā atsevišķā gadījumā var pagarināt termiņus, kas minēti šā panta

a) 1. punkta a) apakšpunktā un 2. punkta a) apakšpunktā, var pagarināt ne vairāk kā par sešiem mēnešiem;

b) 1. punkta b) apakšpunktā un 2. punkta b) apakšpunktā, var pagarināt ne vairāk kā par trim mēnešiem.

Šāda pagarinājuma gadījumā attiecīgais vienotais kontaktpunkts rakstiski informē projekta virzītāju par pagarinājuma iemesliem un par visaptveroša lēmuma pieņemšanas termiņu.

5. Atkāpjoties no Direktīvas 2011/92/ES 4. panta 6. punkta, to, vai projektam jāveic novērtējums saskaņā ar minētās direktīvas 5. līdz 10. pantu, nosaka 30 dienu laikā no dienas, kad attīstītājs ir iesniedzis visu informāciju, kas prasīta saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 4. punktu.

6. Ne vēlāk kā 45 dienas pēc tam, kad saņemts atļaujas piešķiršanas pieteikums saistībā ar stratēģisko projektu, attiecīgais vienotais kontaktpunkts atzīst pieteikuma pabeigtību vai, ja projekta virzītājs nav nosūtījis visu pieteikuma apstrādei vajadzīgo informāciju, pieprasa projekta virzītājam bez liekas kavēšanās iesniegt pilnīgu pieteikumu, norādot iztrūkstošo informāciju. Ja iesniegto pieteikumu uzskata par nepilnīgu otro reizi, attiecīgais vienotais kontaktpunkts nepieprasa informāciju jomās, kas nav ietvertas pirmajā papildu informācijas pieprasījumā, un ir tiesīgs pieprasīt tikai papildu pierādījumus, lai pievienotu trūkstošo informāciju.

Dienu, kad notiek šā punkta pirmajā daļā minētā atzīšana, uzskata par atļaujas piešķiršanas procesa sākumu.

7. Ne vēlāk kā vienu mēnesi no dienas, kad atzīta atļaujas piešķiršana, kā minēts šā panta 6. punktā, attiecīgais vienotais kontaktpunkts ciešā sadarbībā ar projekta virzītāju un citām kompetentajām iestādēm izstrādā detalizētu atļauju piešķiršanas procesa grafiku. Sarakstu publicē projekta virzītājs 8. panta 5. punktā minētajā tīmekļvietnē. Attiecīgais vienotais kontaktpunkts atjaunina grafiku tādu būtisku izmaiņu gadījumā, kas var ietekmēt visaptverošā lēmuma pieņemšanas laiku.

8. Attiecīgais vienotais kontaktpunkts paziņo projekta virzītājam, kad ir jāiesniedz Direktīvas 2011/92/ES 5. panta 1. punktā minētais vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojums, ņemot vērā atļauju piešķiršanas procesa kārtību attiecīgajā dalībvalstī un vajadzību atvēlēt pietiekami daudz laika ziņojuma novērtēšanai. Laikposmu starp vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojuma iesniegšanas termiņu un minētā ziņojuma faktisko iesniegšanu neieskaita atļauju piešķiršanas procesa ilgumā, kas minēts šā panta 1. un 2. punktā.

9. Ja apspriešanās saskaņā ar Direktīvas 2011/92/ES 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta ii) punktu rada nepieciešamību pievienot vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumam papildu informāciju, attiecīgais vienotais kontaktpunkts var dot projekta virzītājam iespēju sniegt papildu informāciju. Šādā gadījumā minētais vienotais kontaktpunkts paziņo projekta virzītājam, kad ir jāsniedz papildu informācija, kas ir ne mazāk kā 30 dienas pēc paziņošanas. Laikposmu starp papildu informācijas sniegšanas termiņu un minētās informācijas iesniegšanu neieskaita atļauju piešķiršanas procesa ilgumā, kas minēts šā panta 1. un 2. punktā.

10. Šajā pantā noteiktie termiņi neskar saistības, kas izriet no Savienības un starptautiskajiem tiesību aktiem, un neskar administratīvās pārsūdzības procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus tiesu iestādēs.

Šajā pantā noteiktie termiņi jebkurai no atļauju piešķiršanas procedūrām neskar nekādus īsākus termiņus, ko noteikušas dalībvalstis.

12. pants

Vidiskie novērtējumi un atļaujas

1. Ja tiek prasīts stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējums saskaņā ar Direktīvas 2011/92/ES 5.–9. pantu, attiecīgais projekta virzītājs ne vēlāk kā 30 dienu laikā pēc paziņojuma par stratēģiskā projekta atzīšanu un pirms pieteikuma iesniegšanas attiecīgajam vienotajam kontaktpunktam prasa sniegt atzinumu par tās informācijas apjomu un detalizācijas pakāpi, kas jāiekļauj vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumā saskaņā ar minētās direktīvas 5. panta 1. punktu.

Attiecīgais vienotais kontaktpunkts nodrošina, ka pirmajā daļā minētais atzinums tiek sniegts iespējami drīz un ne vēlāk kā 45 dienu laikā no dienas, kad projekta virzītājs iesniedzis atzinuma pieprasījumu.

2. Ja pienākums veikt stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu izriet vienlaikus no Direktīvām 92/43/EEK, 2000/60/EK, 2008/98/EK, 2009/147/EK 2010/75/ES, 2011/92/ES vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2012/18/ES ([39]), dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērota koordinēta vai kopīga procedūra, kas atbilst visām minēto Savienības tiesību aktu prasībām.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto koordinēto procedūru kompetentā iestāde koordinē dažādos atsevišķos konkrēta projekta vidiskās ietekmes novērtējumus, kas prasīti attiecīgajos Savienības tiesību aktos.

Saskaņā ar pirmajā daļā minēto kopīgo procedūru kompetentā iestāde sniedz vienu konkrēta projekta vidiskās ietekmes novērtējumu, kas prasīts piemērojamajos Savienības tiesību aktos.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka attiecīgās kompetentās iestādes sniedz Direktīvas 2011/92/ES 1. panta 2. punkta g) apakšpunkta iv) punktā minētā pamatotā secinājuma par stratēģiskā projekta vidiskās ietekmes novērtējumu 90 dienu laikā pēc tam, kad ir saņemta visa vajadzīgā informācija, kas savākta saskaņā ar minētās direktīvas 5., 6. un 7. pantu, un ir pabeigta minētās direktīvas 6. un 7. pantā minētā apspriešanās.

4. Izņēmuma gadījumos, ja to prasa ierosinātā projekta būtība, sarežģītība, atrašanās vieta vai apmērs, dalībvalstis 3. punktā noteiktos termiņus var pagarināt maksimāli par 20 dienām pirms to beigām, katru gadījumu izskatot atsevišķi. Šādā gadījumā attiecīgais vienotais kontaktpunkts rakstiski informē projekta virzītāju par pagarinājuma iemesliem un par termiņu tā argumentētam secinājumam.

5. Stratēģisko projektu gadījumā termiņš, kurā jāapspriežas ar attiecīgo sabiedrības daļu, kā minēts Direktīvas 2011/92/ES 1. panta 2. punkta e) apakšpunktā, un iestādēm, kas minētas tās pašas direktīvas 6. panta 1. punktā, par minētās direktīvas 5. panta 1. punktā minēto vidiskās ietekmes novērtējuma ziņojumu, nav ilgāks par 85 dienām un nav īsāks par 30 dienām saskaņā ar minētās direktīvas 6. panta 7. punktu. Izņēmuma gadījumos, ja to pieprasa ierosinātā projekta raksturs, sarežģītība, atrašanās vieta vai apjoms, attiecīgā dalībvalsts šo termiņu var pagarināt līdz 40 dienām. Attiecīgais vienotais kontaktpunkts informē projekta virzītāju par šāda pagarinājuma iemesliem.

6. Šā panta 1. punktu nepiemēro atļauju piešķiršanas procesam tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tie ir atzīti par stratēģiskiem projektiem.

Šā panta 2.-5. punktu attiecībā uz atļauju piešķiršanas procesu tādiem stratēģiskiem projektiem, kuru atļauju piešķiršanas process sācies, pirms tie ir atzīti par stratēģiskiem projektiem, piemēro tikai tiktāl, ciktāl minētajos punktos aplūkotie posmi vēl nav noslēgušies.

13. pants

Plānošana

1. Valsts, reģionālās un vietējās iestādes, kas atbild par plānu, tostarp zonējuma, telpiskā plānojuma un zemes izmantošanas plānu, sagatavošanu, attiecīgā gadījumā apsver noteikumu iekļaušanu šādos plānos par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu. Apsverot šādu noteikumu iekļaušanu, prioritāte dodama mākslīgām un apbūvētām virsmām, rūpnieciskām teritorijām, degradētām teritorijām un aktīvām vai pamestām raktuvēm un attiecīgā gadījumā identificētām minerālu atradnēm.

2. Ja plāni, tostarp noteikumi par kritiski svarīgu izejvielu projektu attīstīšanu, ir jānovērtē saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2001/42/EK ([40]) un saskaņā ar Direktīvas 92/43/EEK 6. pantu, šos novērtējumus apvieno. Attiecīgā gadījumā kombinētajā novērtējumā aplūko arī ietekmi uz potenciāli skartajiem ūdensobjektiem, kas minēti Direktīvā 2000/60/EK. Ja tas ir svarīgi, dalībvalstīm ir jānovērtē esošo un nākotnes darbību ietekme uz jūras vidi, arī sauszemes un jūras mijiedarbība, kā minēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/89/ES ([41]) 4. pantā, un apvienotais novērtējums attiecas arī uz minēto ietekmi.

([39]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/18/ES (2012. gada 4. jūlijs) par lielu ar bīstamām vielām saistītu avāriju risku pārvaldību, ar kuru groza un vēlāk atceļ Padomes Direktīvu 96/82/EK (OV L 197, 24.7.2012., 1. lpp.).

([40]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

([41]) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/89/ES (2014. gada 23. jūlijs), ar ko izveido jūras telpiskās plānošanas satvaru (OV L 257, 28.8.2014., 135. lpp.).

14. pants

UNECE konvenciju piemērojamība

1. Šī regula neskar pienākumus saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (*UNECE*) Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kura parakstīta Orhūsā 1998. gada 25. jūnijā, un *UNECE* Konvencijā par ietekmes uz vidi novērtējumu pārrobežu kontekstā, kas parakstīta Espo 1991. gada 25. februārī, un tās Protokolā par stratēģisko vides novērtējumu, kas parakstīts 2003. gada 21. maijā Kijevā.

2. Visus lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar šo iedaļu, dara publiski pieejamus viegli saprotamā veidā, un visi lēmumi, kas attiecas uz vienu projektu, ir pieejami vienā tīmekļvietnē.

4. SADAĻA

Sekmējoši nosacījumi

15. pants

Stratēģisko projektu īstenošanas paātrināšana

1. Komisija veic darbības, attiecīgā gadījumā sadarbībā dalībvalstīm, ar kurām paātrina un piesaista privātās investīcijas stratēģiskos projektos. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, šādas darbības var ietvert atbalsta sniegšanu un koordinēšanu stratēģiskiem projektiem, kuriem ir grūtības piekļūt finansējumam.

2. Tā dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais projekts, veic pasākumus, lai veicinātu tā savlaicīgu un efektīvu īstenošanu. Minētie pasākumi var ietvert palīdzību:

a) ar mērķi nodrošināt, ka tiek panākta atbilstība piemērojamajiem administratīvajiem un ziņošanas pienākumiem;

b) ar mērķi palielināt projektu virzītāju spēju nodrošināt stratēģisko projektu skarto kopienu jēgpilnu iesaistīšanu un aktīvu līdzdalību.

16. pants

Finansējuma koordinēšana

1. Pēc stratēģiskā projekta virzītāja pieprasījuma pastāvīgā apakšgrupa, kas izveidota, ievērojot 36. panta 8. punkta a) apakšpunktu, apspriež un konsultē par to, kā var rast trūkstošo projekta finansējumu, ņemot vērā jau nodrošināto finansējumu un apsverot vismaz šādus elementus:

a) papildu privātā finansējuma avotus;

b) atbalstu, izmantojot Eiropas Investīciju bankas grupas vai citu starptautisku finanšu iestāžu, arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, resursus;

c) pastāvošos dalībvalstu instrumentus un programmas, arī no eksporta kredītreitinga aģentūrām, valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm;

d) attiecīgās Savienības finansējuma un finansēšanas programmas, īpašu uzmanību pievēršot iniciatīvai *Global Gateway* attiecībā uz stratēģiskiem projektiem trešās valstīs vai AZT.

2. Līdz 2026. gada 24. maijam Komisija, pamatojoties uz 36. panta 8. punkta a) apakšpunktā minētās pastāvīgās apakšgrupas ieteikumu, iesniedz valdei ziņojumu, kurā aprakstīti šķēršļi piekļuvei finansējumam saistībā ar stratēģiskiem projektiem, un ieteikumus, lai atvieglotu šādu piekļuvi.

17. pants

Priekšlīgumu slēgšanas atvieglināšana

1. Komisija izveido sistēmu, kas atvieglo ar stratēģiskiem projektiem saistītu priekšlīgumu slēgšanu saskaņā ar konkurences noteikumiem.

2. Šā panta 1. punktā minētā sistēma dod iespēju potenciālajiem pircējiem izteikt piedāvājumus, norādot:

a) to stratēģisko izejvielu daudzumu un kvalitāti, ko tie plāno iegādāties;

b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu;

c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.

3. Šā panta 1. punktā minētā sistēma stratēģisko projektu virzītājiem dod iespēju izteikt piedāvājumus, norādot:

a) to stratēģisko izejvielu apjomu un kvalitāti, par kurām tie vēlas noslēgt priekšlīgumus;

b) iecerēto cenu vai cenu diapazonu, par kādu tie vēlas pārdot;

c) iecerēto priekšlīguma ilgumu.

4. Pamatojoties uz piedāvājumiem, kas izteikti un saņemti saskaņā ar 2. un 3. punktu, Komisija palīdz stratēģisko projektu virzītājiem sazināties ar potenciālajiem priekšlīgumslēdzējiem, kas svarīgi viņu projektam.

18. pants

Administratīvās informācijas piekļūstamība tiešsaistē

1. Dalībvalstis par administratīvajiem procesiem, kas ir svarīgi kritiski svarīgo izejvielu projektiem, tiešsaistē un centralizētā un viegli piekļūstamā veidā sniedz informāciju par šādiem elementiem:

a) informācija, kas minēta 9. panta 2. punktā;

b) atļauju piešķiršanas process un ar to saistītie administratīvie procesi, kas vajadzīgi attiecīgo atļauju saņemšanai;

c) finansēšanas un investīciju pakalpojumi;

d) finansējuma ieguves iespējas Savienības vai dalībvalstu līmenī;

e) uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumi, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem vai darba tiesībām.

2. Komisija centralizētā un viegli piekļūstamā veidā tiešsaistē sniedz informāciju par administratīvajiem procesiem, kas ir svarīgi atzīšanai par stratēģisku projektu, un par šādas atzīšanas priekšrocībām.

5. SADAĻA

Izpēte

19. pants

Valsts izpētes programmas

1. Līdz 2025. gada 24. maijam katra dalībvalsts sagatavo kritiski svarīgu izejvielu un kritiski svarīgo izejvielu vispārīgās un kritiski svarīgo izejvielu izrakteņu atradņu izpētes valsts programmu. Minētās valsts programmas pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina vismaz reizi piecos gados.

2. Šā panta 1. punktā minētajās valsts programmās iekļauj pasākumus, kuru mērķis ir palielināt pieejamo informāciju par Savienības kritiski svarīgo izejvielu atradnēm. Vajadzības gadījumā tie ietver šādus pasākumus:

a) derīgo izrakteņu kartēšana piemērotā mērogā;

b) ģeoķīmiskā izpēte, tostarp augsnes, nogulu, iežu ķīmiskā sastāva noteikšana;

c) ģeozinātniski apsekojumi, piemēram, ģeofiziskie apsekojumi;

d) vispārīgajā izpētē savākto datu apstrāde, tostarp prognostisko karšu izstrāde;

e) esošo ģeozinātnisko apsekojumu datu vēlreizēja apstrāde ar mērķi pārliecināties, ka nav palaistas garām kādas kritiski svarīgas izejvielas un kritiski svarīgo izejvielu izrakteņu atradnes.

3. Ja dalībvalsts ģeoloģiskie apstākļi ir tādi, ka ar 2. punktā uzskaitītajiem pasākumiem ar augstu noteiktības pakāpi netiks identificētas kritiski svarīgo izejvielu vai to nesējizejvielu atradnes, 1. punktā minēto valsts programmu var veidot attiecīgi zinātniski pierādījumi. Šādus pierādījumus atjaunina valsts programmas regulārās pārskatīšanas kontekstā, lai atspoguļotu jebkādas izmaiņas kritiski svarīgo izejvielu sarakstā.

4. Dalībvalstis dara Komisijai zināmas savas 1. punktā minētās valsts programmas.

5. Dalībvalstis savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz informāciju par savās valsts programmās, kas minētas šā panta 1. punktā, iekļauto pasākumu īstenošanas gaitu.

6. Dalībvalstis brīvpiekļuves tīmekļvietnē izstrādā publiski pieejamas kartes, kas rāda pamatinformāciju par kritiski svarīgās izejvielas saturošu izrakteņu atradnēm, kas savākta, izmantojot 1. punktā minētajās valsts programmās izklāstītos pasākumus. Minētajā informācijā attiecīgā gadījumā iekļauj identificēto atradņu klasifikāciju, izmantojot ANO resursu pamatklasifikāciju. Pēc pieprasījuma dara pieejamu sīkāku informāciju, tostarp apstrādātus ģeofiziskos un ģeoķīmiskos datus ar piemērotu izšķirtspēju un liela mēroga ģeoloģisko kartēšanu.

Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kurā dara pieejamu šā punkta pirmajā daļā minēto informāciju. Veidnē var norādīt, kā sniedzama šā punkta pirmajā daļā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 39. panta 2. punktā.

7. Ņemot vērā pašreizējo sadarbību vispārīgajā izpētē, 36. panta 8. punkta c) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa apspriež šā panta 1. punktā minētās valsts programmas un to īstenošanu, tostarp vismaz:

a) sadarbības potenciālu, tostarp tādās sfērās kā izrakteņu pārrobežu atradņu un kopīgo ģeoloģisko formāciju izpēte;

b) ar 2. punktā uzskaitītajiem pasākumiem saistīto paraugpraksi;

c) iespēju izveidot integrētu datubāzi, kurā glabāt 1. punktā minēto valsts programmu rezultātus.

4. NODAĻA

RISKA MONITORINGS UN MITIGĀCIJA

20. pants

Monitorings un stresa testēšana

1. Komisija uzrauga ar kritiski svarīgām izejvielām saistītos piegādes riskus, jo īpaši tos, kas varētu radīt konkurences izkropļošanas risku vai sadrumstalot iekšējo tirgu.

Minētais monitorings aptver vismaz šādu parametru dinamiku:

a) tirdzniecības plūsmas starp Savienību un trešām valstīm un iekšējā tirgū;

b) pieprasījums un piedāvājums;

c) piedāvājuma koncentrācija;

d) Savienības un pasaules produkcija un ražošanas jaudas dažādos vērtības izejvielu ķēdes posmos;

e) cenu svārstīgums;

f) vājās vietas jebkuros Savienības ražošanas posmos un sastrēgumposmu pieļaušana stratēģiskiem projektiem Savienībā;

g) iespējamie šķēršļi tādu kritiski svarīgu izejvielu vai preču tirdzniecībai, kurās kritiski svarīgas izejvielas izmanto kā izejvielas iekšējā tirgū.

2. Valsts iestādes, kas piedalās 36. panta 8. punkta e) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, palīdz Komisijai veikt šā panta 1. punktā minēto monitoringu, proti:

a) dalās ar jebkādu to rīcībā esošo attiecīgo informāciju par šā panta 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, izņemot tā e) apakšpunktu, tostarp ar 21. pantā minēto informāciju;

b) koordinācijā ar Komisiju un citām iesaistītajām iestādēm vāc informāciju par šā panta 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku, tostarp 21. pantā minēto informāciju;

c) veic kritiski svarīgo izejvielu piegādes risku analīzi, ņemot vērā 1. punktā uzskaitīto parametru dinamiku;

d) nekavējoties informē Komisiju, ja dalībvalsts uzzina par nopietnu kritiski svarīgu izejvielu piegādes traucējumu risku.

3. Komisija sadarbībā ar valstu iestādēm, kas piedalās 36. panta 8. punkta e) apakšpunktā minētajā pastāvīgajā apakšgrupā, nodrošina, ka vismaz reizi trīs gados vai arī ikreiz, kad šā panta 1. punktā minētā monitoringa laikā tiek konstatēti piegādes riski, tiek veikts katras stratēģiskās izejvielas piegādes ķēdes stresa tests. Šajā nolūkā 36. panta 8. punkta e) apakšpunktā minētā pastāvīgā apakšgrupa dažādu stratēģisko izejvielu stresa testu īstenošanu koordinē un sadala dažādu iesaistīto iestāžu starpā.

Pirmajā daļā minētie stresa testi ietver novērtējumu par attiecīgo stratēģisko izejvielu Savienības izejvielu piegādes ķēdes neaizsargātību pret piegādes traucējumiem, proti, aplēsi par dažādu scenāriju ietekmi, kas var izraisīt šādus piegādes traucējumus, un to iespējamo ietekmi, ņemot vērā vismaz šādus elementus:

a) kur attiecīgās stratēģiskās izejvielas tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas;

b) ekonomikas dalībnieku jauda visā izejvielu vērtības ķēdē, kā arī tirgus struktūra;

c) faktori, kas var ietekmēt piegādi, tostarp, bet ne tikai, ģeopolitiskā situācija, loģistika, energoapgāde, darbaspēks vai dabas katastrofas;

d) piegādes avotu un aizstājējmateriālu pieejamība un spēja tos ātri dažādot vai pieprasījuma mazināšana;

e) attiecīgo stratēģisko izejvielu lietotāji visā izejvielu vērtības ķēdē un to pieprasījuma īpatsvars, īpašu uzmanību pievēršot tādu tehnoloģiju ražošanai, kuras prasa zaļā un digitālā pārkārtošanās, kā arī aizsardzības un aerokosmonautiskie lietojumi;

f) iespējamie šķēršļi attiecīgo stratēģisko izejvielu vai preču, kurās stratēģiskās izejvielas izmanto kā ielaides materiālu, pārrobežu tirdzniecībai iekšējā tirgū.

4. Komisija brīvpieejas tīmekļa vietnē dara pieejamu un regulāri atjaunina monitoringa infopaneli, kurā ir šādi elementi:

a) apkopotā informācija par 1. punktā minēto parametru dinamiku;

b) kritiski svarīgu izejvielu piegādes riska aprēķina apkopots apraksts, ņemot vērā šā punkta a) apakšpunktā minēto informāciju;

c) attiecīgā gadījumā – vispārīgi ieteikumi par piemērotām mitigācijas stratēģijām, kā samazināt piegādes risku, izņemot tad, ja minēto vispārīgo ieteikumu publiskošana apdraud uzņēmuma noslēpumu vai citas sensitīvas, konfidenciālas vai klasificētas informācijas aizsardzību.

5. Komisija analizē informāciju, kas savākta saskaņā ar šā panta 1., 2. un 3. punktu. Ja Komisija, pamatojoties uz analīzi, uzskata, ka ir skaidras pazīmes, ka var iestāties piegādes traucējumi un iespējama izkropļota konkurence vai iekšēja tirgus sadrumstalotība, Komisija brīdina dalībvalstis, valdi un Savienības pārvaldības struktūras, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās stratēģiskās vai kritiski svarīgās izejvielas. Attiecīgā gadījumā Komisija arī novērtē, vai šā riska dēļ ir jāatjaunina stratēģisko izejvielu saraksts saskaņā ar 3. panta 3. punktu.

21. pants

Informēšanas pienākumi attiecībā uz monitoringu

1. Dalībvalstis savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz Komisijai informāciju par to jauniem vai esošiem kritisko izejvielu projektiem to teritorijā, kas ir svarīgi attiecībā uz 20. panta 1. punkta d) apakšpunktu, tostarp uz jauno projektu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.

2. Dalībvalstis identificē galvenos tirgus dalībniekus visā to teritorijā esošajā kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē un:

a) seko līdzi to darbībai, proti, izpētot publiski pieejamos datus un, ja nepieciešams, tos regulāri un samērīgi apseko, lai ievāktu Komisijas monitoringam un stresa testam saskaņā ar 20. pantu vajadzīgo informāciju;

b) savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz informāciju par to datu rezultātiem, kas iegūti saskaņā ar šīs daļas a) apakšpunktu;

c) nekavējoties ziņo Komisijai par nozīmīgiem notikumiem, kas var kavēt galveno tirgus dalībnieku regulārās operācijas.

Galvenie tirgus dalībnieki var atteikties iesniegt saskaņā ar pirmās daļas a) punktu pieprasītos datus, ja šādu datu kopīgošanas rezultātā tiktu izpausti komercnoslēpumi. Tie iesniedz šādus datus tikai tiktāl, ciktāl pieprasītā informācija tiem jau ir pieejama. Ja kāds no galvenajiem tirgus dalībnieks atsakās iesniegt pieprasītos datus vai apgalvo, ka tie nav pieejami, tas iesniedz pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij tā iemeslus.

3. Dalībvalstis saskaņā ar šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu savāktos datus nosūta arī valstu statistikas iestādēm un Eurostat statistikas apkopošanai un publicēšanai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 223/2009 ([42]). Dalībvalstis izraugās valsts iestādi, kas ir atbildīga par datu nosūtīšanu valstu statistikas iestādēm un *Eurostat*.

22. pants

Ziņošana par stratēģiskajiem krājumiem

1. Dalībvalstis savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz Komisijai informāciju par stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu stāvokli. Dalībvalstīm nav jāsniedz informācija par konkrētiem stratēģiskiem krājumiem, ja šāda informācija varētu apdraudēt to aizsardzību vai valsts drošību. Ja dalībvalsts atsakās sniegt šādu informāciju, tā sniedz pamatotu paziņojumu.

2. Šā panta 1. punktā minētā informācija attiecas uz visu publisko iestāžu, valsts uzņēmumu vai tādu ekonomikas dalībnieku stratēģiskiem krājumiem, kuriem dalībvalsts uzdevusi veidot stratēģiskās rezerves tās vārdā, un tā ietver vismaz aprakstu par:

a) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo krājumu līmenis apkopotā veidā, ko mēra gan tonnās, gan procentos no attiecīgo stratēģisko izejvielu gada patēriņa valstī, kā arī krājuma izejvielu ķīmiskā forma un tīrības pakāpe;

b) katras stratēģiskās izejvielas pieejamo stratēģisko krājumu līmeņa izmaiņas apkopotā veidā iepriekšējos piecos gados;

c) jebkuri noteikumi vai procedūras, ko piemēro stratēģisko krājumu nodošanai apritē, iedalīšanai un sadalei, izņemot tad, ja dalīšanās ar šādu informāciju apdraud komercnoslēpumu un citas sensitīvas, konfidenciālas vai klasificētas informācijas aizsardzību.

3. Šā panta 1. punktā minētajos ziņojumos var iekļaut arī informāciju par kritiski svarīgu un citu izejvielu stratēģiskajiem krājumiem.

23. pants

Stratēģisko krājumu koordinācija

1. Līdz 2026. gada 24. maijam un pēc tam ik pēc diviem gadiem Komisija, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta saskaņā ar 22. panta 1. punktu, valdi informē par šādiem punktiem:

a) iecerētais kritērijs, kas norāda, kāds katras stratēģiskās izejvielas Savienības stratēģisko krājumu līmenis ir drošs, kā minēts šā panta 2. punktā;

b) salīdzinājums starp katras stratēģiskās izejvielas Savienības stratēģisko krājumu vispārējo līmeni un šā punkta a) apakšpunktā minēto iecerēto kritēriju;

([42]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 223/2009 (2009. gada 11. marts) par Eiropas statistiku un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK, Euratom) Nr. 1101/2008 par tādas statistikas informācijas nosūtīšanu Eiropas Kopienu Statistikas birojam, uz kuru attiecas konfidencialitāte, Padomes Regulu (EK) Nr. 322/97 par Kopienas statistiku un Padomes Lēmumu 89/382/EEK, Euratom, ar ko nodibina Eiropas Kopienu Statistikas programmu komiteju (OV L 87, 31.3.2009., 164. lpp.).

c) informācija par stratēģisko krājumu iespējamo pārrobežu pieejamību, ņemot vērā noteikumus vai procedūras to laišanai apgrozībā, iedalīšanai un sadalei.

2. Komisija, ņemot vērā valdes viedokļus, pieņem kritēriju, kas norāda, kāds Savienības stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu līmenis ir drošs. Minētais kritērijs:

a) ir izteikts kā stratēģisko izejvielu daudzums, kurš ir vajadzīgs, lai noteiktu dienu skaitu segtu dienas vidējo neto importu gadījumā, ja ir izcēlušies piegādes traucējumi, un kuru aprēķina, pamatojoties uz importa apjomu iepriekšējā kalendārajā gadā;

b) ņem vērā publiski pieejamo informāciju par stratēģiskajiem krājumiem, kas ir privāto uzņēmēju rīcībā;

c) ir samērīgs ar piegādes risku un ekonomisko nozīmi, kura saistīta ar attiecīgajām stratēģiskajām izejvielām.

3. Komisija, ņemot vērā valdes viedokli, var sniegt dalībvalstīm adresētus atzinumus:

a) palielināt stratēģisko krājumu līmeni un attiecīga gadījumā – ražošanas jaudas, ņemot vērā 1. punkta b) apakšpunktā minēto salīdzinājumu, esošo stratēģisko krājumu relatīvo sadalījumu starp dalībvalstīm un ekonomikas dalībnieku stratēģisko izejvielu patēriņu dalībvalstu attiecīgajās teritorijās;

b) grozīt vai koordinēt noteikumus vai procedūras stratēģisko krājumu laišanai apgrozībā, iedalei un sadalei, lai uzlabotu iespējamo pārrobežu pieejamību, jo īpaši, ja tas nepieciešams stratēģisku tehnoloģiju ražošanai.

4. Sagatavojot 3. punktā minētos atzinumus, Komisija un valde īpašu uzmanību pievērš tam, ka jāsaglabā un jāveicina stimuls tiem privātajiem uzņēmējiem, kuri izmanto stratēģiskās izejvielas par ielaides materiāliem, veidot savus stratēģiskos krājumus vai veikt citus pasākumus, lai pārvaldītu piegādes riskus, kas tos var apdraudēt.

5. Dalībvalstis savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz informāciju par to, vai un kā tās ir īstenojušas vai plāno īstenot šā panta 3. punktā minētos atzinumus.

6. Ja vismaz divas dalībvalstis grasās piedalīties starptautiskos vai daudzpusējos forumos stratēģisko izejvielu stratēģisko krājumu jomā, pirms tam Komisija nodrošina iepriekšēju koordināciju vai nu starp attiecīgajām dalībvalstīm un Komisiju, vai arī ar īpašu valdes sanāksmi.

7. Datus, kas savākti par pieejamajiem Savienības stratēģiskajiem krājumiem, Komisija sniedz Savienības pārvaldības struktūrām, kuras atbild par modrību krīzes situācijās vai krīzes pārvarēšanas mehānismiem un kuru darbības jomā ietilpst attiecīgās stratēģiskās izejvielas.

8. Ne šis pants, ne 22. pants neuzliek dalībvalstīm pienākumu glabāt vai nodot apritē stratēģiskos krājumus.

24. pants

Uzņēmumu riskgatavība

1. Līdz 2025. gada 24. maijam un 12 mēnešu laikā pēc katra stratēģisko izejvielu saraksta atjaunināšanas saskaņā ar 3. panta 3. punktu dalībvalstis identificē lielos uzņēmumus, kas darbojas to teritorijā un izmanto stratēģiskās izejvielas, lai ražotu baterijas enerģijas uzkrāšanai un e-mobilitātei, aprīkojumu, kas saistīts ar ūdeņraža ražošanu un izmantošanu, aprīkojumu, kas saistīts ar atjaunīgās enerģijas ražošanu, gaisa kuģus, vilces motorus, siltumsūkņus, aprīkojumu, kas saistīts ar datu pārraidi un uzglabāšanu, mobilās elektroniskās ierīces, iekārtas, kas saistītas ar aditīvās ražošanas, aprīkojumu, kas saistīts ar robotiku, dronus, raķešu palaišanas iekārtas, satelītus vai modernās mikroshēmas.

2. Šā panta 1. punktā minētie lielie uzņēmumi vismaz reizi trijos gados un ciktāl tiem ir pieejama vajadzīgā informācija, veic savu stratēģisko izejvielu piegādes ķēdes riska novērtējumu, tostarp:

a) kartē, kur tiek iegūtas, pārstrādātas vai reciklētas to izmantotās stratēģiskās izejvielas;

b) analīzē faktorus, kas varētu ietekmēt stratēģisko izejvielu piegādi;

c) novērtē to neaizsargātību pret piegādes traucējumiem.

3. Ja šā panta 2. punktā minēto informāciju piegādātāji pēc pieprasījuma nedara pieejamu šā panta 1. punktā minētajiem lielajiem uzņēmumiem, tie, ciktāl iespējams, var veikt riska novērtējumu, pamatojoties uz informāciju, ko Komisija publicējusi saskaņā ar 20. panta 4. punktu, vai citādi publiski pieejamu informāciju.

4. Ja 2. punktā minētā riska novērtējuma rezultātā tiek konstatēta būtiska neaizsargātība pret piegādes traucējumiem, 1. punktā minētie lielie uzņēmumi cenšas mazināt minēto neaizsargātību, tostarp izvērtējot iespēju dažādot izejvielu piegādes ķēdes vai aizstāt stratēģiskās izejvielas.

5. Šā panta 1. punktā minētie lielie uzņēmumi to direktoru padomei var iesniegt ziņojumu, kurā ietverti 2. punktā minētā riska novērtējuma rezultāti, tostarp informācijas avots, kas ir novērtējuma pamatā, visi atklātie būtiskie riski, kā arī mitigācijas pasākumi, kas paredzēti vai īstenoti.

6. Dalībvalstis var pieprasīt 1. punktā minētajiem lielajiem uzņēmumiem iesniegt to direktoru padomei 5. punktā minēto ziņojumu un 3. punktā minētos informācijas pieprasījumus.

25. pants

Kopīgi iepirkumi

1. Komisija izveido un ekspluatē sistēmu, lai apkopotu pieprasījumu no Savienībā iedibinātiem ieinteresētajiem uzņēmumiem, kas patērē stratēģiskās izejvielas, un meklētu piegādātāju piedāvājumus minētā kopējā pieprasījuma apmierināšanai. Tas attiecas gan uz nepārstrādātām, gan pārstrādātām stratēģiskām izejvielām.

2. Pirms 1. punktā minētās sistēmas izveides Komisija pēc apspriešanās ar valdi veic novērtējumu par sistēmas paredzamo ietekmi uz katras stratēģiskās izejvielas tirgu, lai izvairītos no nesamērīgas ietekmes uz konkurenci iekšējā tirgū.

3. Pamatojoties uz 2. punktā minēto novērtējumu, izveidodama un ekspluatēdama 1. punktā minēto sistēmu, Komisija:

a) izvēlas, kurām stratēģiskajām izejvielām un kurā pārstrādes posmā sistēmu var izmantot, ņemot vērā dažādu stratēģisko izejvielu relatīvo piegādes risku;

b) nosaka, kādam jābūt minimālajam pieprasījumam pēc stratēģiskajām izejvielām, lai varētu piedalīties sistēmā, ņemot vērā paredzamo interesentu skaitu un to, ka dalībnieku skaitam jābūt samērīgam, vienlaikus ņemot vērā MVU vajadzības.

4. Šā panta 3. punkta b) apakšpunktā minētā sistēma ir pārredzama, un tajā var piedalīties visi Savienībā iedibinātie ieinteresētie uzņēmumi.

5. Savienības uzņēmumi, kas piedalās 1. punktā minētajā sistēmā, pārredzamā veidā var kopīgi risināt iepirkuma sarunas, tostarp par cenām vai citiem iepirkuma līguma noteikumiem, vai izmantot kopīgu iepirkumu, lai panāktu labākus nosacījumus no saviem piegādātājiem vai novērstu deficītu. Iesaistītie Savienības uzņēmumi ievēro Savienības tiesību aktus, tostarp Savienības konkurences tiesības.

6. Subjekti nedrīkst piedalīties pieprasījuma apkopošanā un kopīgā iepirkumā, un piedalīties kā piegādātāji vai kā pakalpojumu sniedzēji, ja:

a) tiem piemēro Savienības ierobežojošos pasākumus, kas pieņemti, ievērojot LESD 215. pantu;

b) tie tieši vai netieši pieder fiziskām vai juridiskām personām, vienībām vai struktūrām, uz kurām attiecas šādi Savienības ierobežojošie pasākumi, tie ir šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru kontrolē vai tie darbojas šādu fizisku vai juridisku personu, vienību vai struktūru vārdā.

7. Atkāpjoties no 176. panta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES, Euratom) 2018/1046 ([43]), Komisija, izmantojot iepirkuma procedūru saskaņā ar minēto regulu, slēdz līgumu par nepieciešamajiem pakalpojumiem ar Savienībā iedibinātu subjektu, kas darbojas kā pakalpojumu sniedzējs, lai izveidotu un ekspluatētu šā panta 1. punktā minēto sistēmu. Izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam nav interešu konflikta.

([43]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012 (OV L 193, 30.7.2018., 1. lpp.).

8. Komisija pakalpojumu līgumā nosaka pakalpojumu sniedzējam veicamos uzdevumus, pie kā pieder pieprasījuma iedale, piekļuves tiesību piešķiršana, lai būtu iespējams piekļūt piedāvājumam, visu dalībnieku reģistrācija un verifikācija, darbību publicēšanu un ziņošanu par tām, kā arī visi citi uzdevumi, kas vajadzīgi, lai izveidotu un ekspluatētu 1. punktā minēto sistēmu. Pakalpojumu līgumā nosaka arī praktiskos pasākumus, kas saistīti ar pakalpojumu sniedzēja darbību, tostarp IT rīka izmantošanas kārtību, drošības pasākumus, valūtu vai valūtas, maksājumu režīmu un saistības.

9. Pakalpojumu līgumā ar pakalpojumu sniedzēju paredz, ka Komisijai ir tiesības pakalpojumu sniedzēju uzraudzīt un auditēt. Šajā nolūkā Komisijai ir pilnīga piekļuve pakalpojumu sniedzēja rīcībā esošajai informācijai saistībā ar līgumu. Visi serveri un informācija fiziski atrodas un glabājas Savienības teritorijā.

10. Pakalpojumu līgumā ar pakalpojumu sniedzēju nosaka īpašumtiesības uz pakalpojumu sniedzēja iegūto informāciju un paredz minētās informācijas iespējamo nodošanu Komisijai pēc tam, kad pakalpojumu līgums tiek izbeigts vai beidzas tā termiņš.

5. NODAĻA

ILGTSPĒJA

1. SADAĻA

Apritīgums

26. pants

Valstu pasākumi apritīguma jomā

1. Katra dalībvalsts divos gados no 7. punktā minētā īstenošanas akta spēkā stāšanās dienas pieņem un īsteno valsts programmas, kurās ietverti pasākumi, vai iekļauj jau spēka esošajās valsts programmās pasākumus, kuru mērķis ir:

a) stimulēt tehnoloģisko progresu un resursefektivitāti, lai ierobežotu paredzamo kritiski svarīgo izejvielu patēriņa pieaugumu Savienībā;

b) veicināt atkritumu rašanās novēršanu un palielināt tādu ražojumu un komponentu atkārtotu izmantošanu un remontu, kuriem ir attiecīgais kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciāls;

c) palielināt tādu atkritumu savākšanu, šķirošanu un pārstrādi, kuriem ir atbilstošs kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciāls, tostarp no metāllūžņiem, un nodrošināt to ieviešanu attiecīgajā reciklēšanas sistēmā, lai maksimāli palielinātu tādu reciklējamu materiālu pieejamību un kvalitāti, ko izmanto par ielaidi kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas kompleksos;

d) palielināt sekundāro kritiski svarīgo izejvielu izmantošanu, tostarp ar tādu pasākumu starpniecību kā, piemēram, ar publisko iepirkumu saistītajos piešķiršanas kritērijos ņemot vērā reciklēto saturu vai paredzot finansiālus stimulus sekundāro kritiski svarīgo izejvielu izmantošanai;

e) vairot kritiski svarīgo izejvielu reciklēšanas tehnoloģiju tehnoloģisko briedumu un veicināt aprites principam atbilstošu dizainu, materiālefektivitāti un kritiski svarīgo izejvielu aizstāšanu ražojumos un lietojumos vismaz tādā ziņā, ka valsts pētniecības un inovācijas programmā tiek iekļauti attiecīgi atbalsta pasākumi;

f) nodrošināt, ka ir spēkā pasākumi to darbaspēka apmācīšanai, lai nodrošinātu prasmes, kas vajadzīgas, lai panāktu kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdes apritīgumu, tostarp pasākumi kvalifikācijas celšanai un pārkvalificēšanai;

g) ja finansiālās iemaksas jāveic ražotājam saskaņā ar ražotāja paplašinātas atbildības pienākumiem, kas noteikti valsts tiesību aktos saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 8. panta 1. punktu, veicina šādu finansiālo ieguldījumu modulāciju, lai stimulētu to, ka ražojumi satur lielāku daļu otrreizējo kritiski svarīgo izejvielu, kas atgūtas no reciklētiem atkritumiem saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vides standartiem un kas jāiekļauj ražojumos;

h) veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka kritiski svarīgās izejvielas, kas tiek eksportētas pēc tam, kad tās vairs neuzskata par atkritumiem, atbilst attiecīgajiem nosacījumiem saskaņā ar Direktīvu 2008/98/EK un citiem attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem;

i) attiecīgā gadījumā atbalstīt Savienības kvalitātes standartu izmantošanu kritiski svarīgu izejvielu saturošu atkritumu plūsmu reciklēšanas procesos.

2. Šā panta 1. punktā minētās programmas var integrēt jaunos vai esošajos atkritumu apsaimniekošanas plānos un atkritumu rašanās novēršanas programmās, kas pieņemtas saskaņā ar Direktīvas 2008/98/EK 28. un 29. pantu.

Pirmajā daļā minētās valsts programmas pārskata piecu gadu laikā pēc to pieņemšanas un vajadzības gadījumā atjaunina.

3. Šā panta 1. punktā minētās programmas jo īpaši attiecas uz ražojumiem un atkritumiem, kuriem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem nepiemēro nekādas īpašas prasības par savākšanu, apstrādi, reciklēšanu vai atkārtotu izmantošanu. Attiecībā uz citiem ražojumiem un atkritumiem pasākumus īsteno saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

Kas attiecas uz 1. punkta b), c) un d) apakšpunktu, minētajos apakšpunktos minētās programmas, neskarot LESD 107. un 108. pantu, var ietvert finansiālu stimulu ieviešanu, piemēram, atlaides, finansiālu atlīdzību vai depozīta sistēmas, lai veicinātu tādu ražojumu sagatavošanu atkārtotai izmantošanai un atkārtotu izmantošanu, kuriem ir atbilstošs kritiski svarīgo izejvielu reģenerācijas potenciāls, un atkritumu savākšanu un apstrādi.

4. Šā panta 1. un 2. punktā minētos valsts pasākumus izstrādā tā, lai saskaņā ar LESD nepieļautu, ka rodas šķēršļi tirdzniecībai un konkurences izkropļojumi.

5. Dalībvalstis atsevišķi nosaka un paziņo to komponentu daudzumus, kas satur no elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumiem izņemto kritiski svarīgo izejvielu attiecīgos daudzumus, un kritiski svarīgo izejvielu daudzumus, kas atgūti no šādām iekārtām.

Komisija pieņem īstenošanas aktus, kuros nosaka šādas ziņošanas formātu un kārtību. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

Pirmais pārskata periods aptver pirmo pilno kalendāro gadu pēc minēto īstenošanas aktu pieņemšanas. Dalībvalstis minētos datus iesniedz, paziņojot Komisijai datus par reciklēto elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu daudzumiem saskaņā ar Direktīvas 2012/19/ES 16. panta 6. punktu.

6. Dalībvalstis savos ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot 45. pantu, sniedz informāciju par 1. punktā minēto valsts programmu pieņemšanu un par to pasākumu efektīvu īstenošanu, kas veikti saskaņā ar šā panta 1. un 2. punktu.

7. Līdz 2025. gada 24. maijam Komisija pieņem īstenošanas aktus ar to ražojumu, komponentu un atkritumu plūsmu sarakstu, ko vismaz var uzskatīt par tādiem, kam ir attiecīgs kritiski svarīgu izejvielu reģenerācijas potenciāls 1. punkta b) un c) apakšpunkta nozīmē.

Sastādot minēto sarakstu, Komisija ņem vērā:

a) no minētajiem ražojumiem, komponentiem un atkritumu plūsmām atgūstamo kritiski svarīgo izejvielu kopējo daudzumu;

b) to, cik lielā mērā uz minētajiem ražojumiem, komponentiem un atkritumu plūsmām attiecas Savienības tiesību akti;

c) regulējuma nepilnības;

d) īpašas grūtības, kas skar ražojumu, komponentu un atkritumu plūsmu savākšanu un atkritumu apstrādi;

e) esošās savākšanas un atkritumu apstrādes sistēmas, kas attiecas uz ražojumiem, komponentiem un atkritumu plūsmām.

Īstenošanas aktus, kas minēti šā punkta pirmajā daļā, pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

27. pants

Kritiski svarīgo izejvielu reģenerācija no ieguves rūpniecības atkritumiem

1. Operatoriem, kuriem ir pienākums sagatavot atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar Direktīvas 2006/21/EK 5. pantu, iesniedz minētās direktīvas 3. panta 27) punktā definētajai kompetentajai iestādei sākotnēju ekonomiskā novērtējuma pētījumu par kritiski svarīgo izejvielu iespējamo reģenerāciju no:

a) objektā glabātajiem ieguves rūpniecības atkritumiem; un

b) radītajiem ieguves rūpniecības atkritumiem vai, ja tas ir efektīvāk, no iegūtajiem materiāliem, pirms tie kļuvuši par atkritumiem.

Operatori ir atbrīvoti no šā panta pirmajā daļā noteiktā pienākuma, ja tie Direktīvas 2006/21/EK 3. panta 27) punktā definētajai kompetentajai iestādei var pierādīt ar augstu noteiktības pakāpi, ka ieguves rūpniecības atkritumi nesatur kritiski svarīgas izejvielas, kas ir tehniski atgūstamas.

2. Šā panta 1. punktā minētajā pētījumā iekļauj vismaz aplēsi par ieguves rūpniecības atkritumos un iegūtajos materiālos esošo kritiski svarīgo izejvielu daudzumiem un koncentrāciju, kā arī novērtējumu par to tehnisko un ekonomisko atgūstamību. Operatori norāda metodes, kas izmantotas, lai novērtētu minētos daudzumus un koncentrācijas.

3. Līdz 2026. gada 24. novembrim esošo ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektu operatori šā panta 1. punktā minēto pētījumu iesniedz Direktīvas 2006/21/EK 3. panta 27) punktā definētajai kompetentajai iestādei. Jaunu ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektu operatori minēto pētījumu Direktīvas 2006/21/EK 3. panta 27) punktā definētajai kompetentajai iestādei iesniedz, kad tie iesniedz atkritumu apsaimniekošanas plānus saskaņā ar minētās direktīvas 7. pantu.

4. Dalībvalstis izveido datubāzi, kurā iekļauti slēgti ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekti, kas atrodas to teritorijā, tostarp pamesti ieguves rūpniecības atkritumu objekti, izņemot slēgti ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekti, ja atkritumu poligonu īpatnību vai ģeoloģisko apstākļu dēļ potenciāli tehniski reģenerējamo kritiski svarīgo izejvielu daudzums ir maz ticams. Minētā datubāze satur šādu informāciju:

a) ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta atrašanās vieta, platība un atkritumu apjoms vai attiecīgā gadījumā – lēstais apjoms;

b) ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta operators vai bijušais operators un attiecīgā gadījumā to tiesību pārņēmējs;

c) visu ieguves rūpniecības atkritumos un, ja iespējams, sākotnējā minerālu atradnē esošo izejvielu aptuvenie daudzumi un koncentrācija saskaņā ar 7. punktu;

d) jebkāda papildu informācija, ko dalībvalsts uzskata par svarīgu, lai nodrošinātu kritiski svarīgo izejvielu reģenerāciju no ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta.

5. Līdz 2027. gada 24. novembrim dalībvalstis pieņem un īsteno pasākumus, ar ko veicina kritiski svarīgu izejvielu reģenerāciju no ieguves rūpniecības atkritumiem, jo īpaši no slēgtiem ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem, kas 4. punktā minētajā datubāzē identificēti kā tādi, kas satur potenciāli ekonomiski atgūstamas kritiski svarīgas izejvielas.

6. Šā panta 4. punktā minēto datubāzi izveido līdz 2026. gada 24. novembrim, un visu informāciju minētajā datubāzē ievada līdz 2027. gada 24. maijam. To dara pieejamu publiski piekļūstamā un digitālā formātā un atjaunina vismaz reizi trijos gados, lai tajā iekļautu vēl citu pieejamo informāciju un nesen slēgtus vai identificētus objektus.

7. Lai sniegtu 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju, dalībvalstis veic vismaz šādas darbības:

a) attiecībā uz slēgtajiem ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem dalībvalstis līdz 2026. gada 24. novembrim sagatavo visaptverošu pārskatu par visu pieejamo atļauju dokumentāciju vai citu pieejamo dokumentāciju, ja nav atļauju dokumentācijas;

b) attiecībā uz tādiem ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem, par kuriem pieejamā informācija varētu norādīt uz iespēju, ka tajos ir kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz 2026. gada 24. maijam veic reprezentatīvu ģeoķīmisko paraugošanu;

c) attiecībā uz tādiem ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektiem, par kuriem šā punkta a) un b) apakšpunktā aprakstītajās darbībās ir konstatēts, ka tajos varētu būt kritiski svarīgu izejvielu potenciāli ekonomiski atgūstami daudzumi, dalībvalstis līdz 2027. gada 24. martam veic detalizētāku paraugu atlasi ar tai sekojošu ķīmisko un mineraloģisko raksturojumu un ar seržu aprakstīšanu vai līdzvērtīgiem paņēmieniem, ja tas ir videi nekaitīgi saskaņā ar piemērojamajām Savienības līmeņa vidiskajām prasībām un attiecīgā gadījumā ar Direktīvas 2006/21/EK prasībām.

8. Šā panta 7. punktā minētās darbības veic, ievērojot valstu tiesību sistēmas paredzētos ierobežojumus attiecībā uz derīgajiem izrakteņiem, atkritumiem, īpašumtiesībām, īpašumtiesībām uz zemi, ietekmi uz vidi un veselību un jebkurus citus attiecīgos noteikumus. Ja darbības kavē šādi faktori, dalībvalsts iestādes cenšas sadarboties ar ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objekta operatoru vai īpašnieku. Šā panta 7. punktā minēto darbību rezultātus dara pieejamus kā daļu no 4. punktā minētās datubāzes. Ja iespējams, dalībvalstis datubāzē iekļauj slēgto ieguves rūpniecības atkritumu apsaimniekošanas objektu klasifikāciju saskaņā ar ANO resursu pamatklasifikāciju.

28. pants

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. No diviem gadiem pēc 2. punktā minētā īstenošanas akta spēkā stāšanās dienas jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīces, vēja enerģijas ģeneratorus, rūpniecības robotus, mehāniskos transportlīdzekļus, vieglos transportlīdzekļus, aukstumģeneratorus, siltumsūkņus, elektromotorus, tostarp, ja elektromotori ir integrēti citos ražojumos, automātiskās veļas mazgāšanas mašīnas, veļas žāvētājus, mikroviļņu krāsnis, putekļsūcējus vai trauku mazgāšanas mašīnas, nodrošina, ka uz šiem ražojumiem ir skaidri redzama, skaidri salasāma un neizdzēšama etiķete, kurā norādīts:

a) vai ražojums satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus;

b) ja ražojums satur vienu vai vairākus pastāvīgos magnētus – vai šie magnēti pieder vienam no šādiem veidiem:

i) neodīma-dzelzs-borona magnēti;

ii) samārija-kobalta magnēti;

iii) alumīnija-niķeļa-kobalta magnēti;

iv) ferīta magnēti.

2. Līdz 2026. gada 24. novembrim Komisija pieņem īstenošanas aktu, ar ko nosaka šā panta 1. punktā minētā marķējuma formātu. Minēto īstenošanas aktu pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

3. No diviem gadiem pēc 2. punktā minētā īstenošanas akta spēkā stāšanās dienas jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 1. punktā minētos ražojumus, kuri satur vienu vai vairākus 1. punkta b) apakšpunktā minētos pastāvīgos magnētus, nodrošina, ka uz ražojuma vai tajā ir datu nesējs.

4. Šā panta 3. punktā minēto datu nesēju sasaista ar unikālu ražojuma identifikatoru, kas ļauj piekļūt šādām ziņām:

a) atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un pasta adrese un, ja iespējams, elektroniskie saziņas līdzekļi;

b) informācija par visu ražojumā iekļauto pastāvīgo magnētu masu, atrašanās vietu un ķīmisko sastāvu, kā arī par magnētu pārklājumu, līmju un jebkādu izmantoto piedevu klātbūtni un veidu;

c) informācija par to, kā piekļūt visiem ražojumā iekļautajiem pastāvīgajiem magnētiem un droši izņemt tos, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu pastāvīgajam magnētam un to izņemtu, neskarot apstrādes iekārtām paredzētās informācijas sniegšanu, ievērojot Direktīvas 2012/19/ES 15. panta 1. punktu.

5. Attiecībā uz ražojumiem, kuros esošie pastāvīgie magnēti ir tikai vienā vai vairākos ražojumā ievietotos elektromotoros, 4. punkta b) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par šo elektromotoru atrašanās vietu, un 4. punkta c) apakšpunktā minēto informāciju var aizstāt ar informāciju par to, kā piekļūt elektromotoriem un tos izņemt, tostarp vismaz par visu izņemšanas posmu secību, rīkiem vai tehnoloģijām, kas vajadzīgi, lai piekļūtu elektromotoriem un tos izņemtu.

6. Attiecībā uz 3. punktā minētajiem ražojumiem, kuriem saskaņā ar citu Savienības tiesību aktu ir vajadzīga definētā ražojuma pase, 4. punktā minēto informāciju iekļauj ražojuma pasē.

7. Fiziska vai juridiska persona, kas laiž šā panta 3. punktā minēto ražojumu tirgū, nodrošina, ka 4. punktā minētā informācija ir pilnīga, atjaunināta un precīza un ka tā ir pieejama vismaz tikpat ilgi kā ražojuma tipiskais kalpošanas laiks plus desmit gadi, tostarp pēc atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas maksātnespējas, likvidācijas vai darbības pārtraukšanas Savienībā. Minētā persona var pilnvarot citu fizisku vai juridisku personu rīkoties tās vārdā.

Šā panta 4. punktā minētā informācija attiecas uz ražojuma modeli vai, ja informācija par tā paša modeļa dažādām vienībām ir atšķirīga, uz konkrētu partiju vai vienību. Šā panta 4. punktā minētā informācija ir pieejama remontētājiem, reciklētājiem, tirgus uzraudzības iestādēm un muitas dienestiem.

8. Ja informācijas prasības par pastāvīgo magnētu reciklēšanu ir noteiktas Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas veltīti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem ražojumiem, minētās prasības piemēro attiecīgajiem produktiem šā panta vietā.

9. Ražojumus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai kosmosa lietojumiem, atbrīvo no šajā pantā noteiktajām prasībām.

10. No 2029. gada 24. maija šo pantu piemēro magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu.

11. Šo pantu nepiemēro:

a) speciālajiem transportlīdzekļiem, kā tie definēti Regulas (ES) 2018/858 3. panta 31) punktā;

b) daļām transportlīdzeklī, izņemot bāzes transportlīdzekļus, kura tips apstiprināts N_1, N_2, N_3, M_2 vai M_3 kategorijas vairākposmu tipa apstiprināšanas procedūrā;

c) mazās sērijās ražotiem transportlīdzekļiem, kā tie definēti Regulas (ES) 2018/858 3. panta 30) punktā.

12. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 38. pantu, lai papildinātu šo regulu, sagatavojot sarakstu ar kombinētās nomenklatūras kodiem saskaņā ar Padomes Regulas (EEK) Nr. 2658/87 ([44]) I pielikumu un ražojumu aprakstiem, kas atbilst šā panta 1. punktā minētajiem ražojumiem, lai atvieglotu muitas dienestu darbu saistībā ar minētajiem ražojumiem un šajā pantā un 29. pantā noteiktajām prasībām.

29. pants

Pastāvīgo magnētu reciklējamība

1. Līdz 2027. gada 24. maijam vai divus gadus no 2. punktā minētā deleģētā akta stāšanās spēkā atkarībā no tā, kurš datums ir vēlāk, jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū 28. panta 1. punktā minētos ražojumus, kuros ir viens vai vairāki 28. panta 1. punkta b) apakšpunkta i), ii) un iii) punktā minētie pastāvīgie magnēti un kuru visu šādu pastāvīgo magnētu kopējā masa pārsniedz 0,2 kg, brīvpiekļuves tīmekļa vietnē publisko, kāds ir no pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars ražojumā iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

2. Līdz 2026. gada 24. maijam Komisija pieņem deleģēto aktu saskaņā ar 38. pantu, ar ko šo regulu papildina, paredzot noteikumus par to, kā aprēķināt un verificēt, kāds ir no pēcpatēriņa atkritumiem atgūtā neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta īpatsvars šā panta 1. punktā minētajos ražojumos iestrādātajos pastāvīgajos magnētos.

Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos norāda piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru no Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmuma Nr. 768/2008/EK ([45]) II pielikumā noteiktajiem moduļiem, veicot attiecīgajiem ražojumiem vajadzīgos pielāgojumus. Nosakot piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:

a) vai attiecīgais modulis ir piemērots ražojuma veidam un samērīgs ar sabiedrības interesēm;

b) ražojuma radītā iespējamā apdraudējuma raksturs un tas, cik lielā mērā atbilstības novērtējums atbilst apdraudējuma veidam un pakāpei;

c) ja obligāti ir jāiesaista trešā persona, nepieciešamība ražotājam izvēlēties starp kvalitātes nodrošināšanas un ražojuma sertifikācijas moduļiem, kas izklāstīti Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā.

3. Pēc deleģētā akta, kas pieņemts, ievērojot 2. punktu, stāšanās spēkā, bet jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 2031. gada 31. decembrī Komisija pieņem deleģētos aktus, ar kuriem papildina šo regulu, nosakot, kādam jābūt no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta minimālajam īpatsvaram pastāvīgajā magnētā, kurš iestrādāts 1. punktā minētajos ražojumos.

Pirmajā daļā minētajos deleģētajos aktos var piemērot atšķirīgu minimālo īpatsvaru dažādiem ražojumiem un konkrētus ražojumus var izslēgt. Tie paredz pārejas periodus, kuru ilgums ir pieskaņots tam, cik grūti ir pasākuma aptvertos ražojumus pielāgot tā, lai nodrošinātu atbilstību.

Pirmajā daļā minētā minimālā īpatsvara pamatā ir iepriekšējs ietekmes novērtējums, ņemot vērā šādus faktorus:

([44]) Padomes Regula (EEK) Nr. 2658/87 (1987. gada 23. jūlijs) par tarifu un statistikas nomenklatūru un kopējo muitas tarifu (OV L 256, 7.9.1987., 1. lpp.).

([45]) Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 768/2008/EK (2008. gada 9. jūlijs) par ražojumu tirdzniecības vienotu sistēmu un ar ko atceļ Padomes Lēmumu 93/465/EEK (OV L 218, 13.8.2008., 82. lpp.).

a) no pēcpatēriņa atkritumiem atgūta neodīma, disprozija, prazeodīma, terbija, bora, samārija, niķeļa un kobalta esošā un prognozētā pieejamība;

b) informācija, kas savākta saskaņā ar 1. punktu, un reciklētā satura īpatsvara relatīvais sadalījums pastāvīgajos magnētos, kas iestrādāti 1. punktā minētajos ražojumos, kurus laiž tirgū;

c) tehnikas un zinātnes attīstība, tostarp būtiskas izmaiņas pastāvīgo magnētu tehnoloģijās, kas ietekmē atgūto materiālu veidu;

d) minimālā īpatsvara efektīvs un potenciāls devums Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā;

e) iespējamā ietekme uz tādu ražojumu funkcionēšanu, kuros iestrādāti pastāvīgie magnēti;

f) nepieciešamība novērst nesamērīgu negatīvu ietekmi uz pastāvīgo magnētu un pastāvīgos magnētus saturošu ražojumu pieejamību cenas ziņā.

4. Ja prasības par pastāvīgo magnētu reciklēto saturu ir noteiktas Savienības saskaņošanas tiesību aktos, kas veltīti kādam no 1. punktā uzskaitītajiem ražojumiem, minētās prasības piemēro attiecīgajiem produktiem šā panta vietā.

5. No 1. punktā noteiktās prasības piemērošanas dienas fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos ražojumus, t. i., piedāvā 1. punktā minētos ražojumus pārdošanai, tostarp tālpārdošanā, vai izstāda tos komercdarbības gaitā, nodrošina, ka to klientiem pirms pārdošanas līguma saistību uzņemšanās ir pieejama 1. punktā minētā informācija.

Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū 1. punktā minētos ražojumus, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz 1. punktā minēto informāciju. Ražojumus, kas galvenokārt paredzēti aizsardzības vai kosmosa lietojumiem, atbrīvo no šajā pantā noteiktajām prasībām.

6. Magnētiskās rezonanses attēlveidošanas ierīcēm, mehāniskajiem transportlīdzekļiem un vieglajiem transportlīdzekļiem, kas ir L kategorijas transportlīdzekļi ar tipa apstiprinājumu, 1. un 5. punktā noteiktās prasības piemēro piecus gadus pēc 2. punktā minētā deleģētā akta spēkā stāšanās dienas.

7. Šo pantu nepiemēro:

a) speciālajiem transportlīdzekļiem, kā tie definēti Regulas (ES) 2018/858 3. panta 31) punktā;

b) daļām transportlīdzeklī, izņemot bāzes transportlīdzekļus, kura tips apstiprināts N_1, N_2, N_3, M_2 vai M_3 kategorijas vairākposmu tipa apstiprināšanas procedūrā;

c) mazās sērijās ražotiem transportlīdzekļiem, kā tie definēti Regulas (ES) 2018/858 3. panta 30) punktā.

2. SADAĻA

Sertifikācija un vidiskā pēda

30. pants

Atzītas shēmas

1. Valdības, ražošanas uzņēmumu asociācijas un ieinteresēto organizāciju grupas, kas ir izstrādājušas un pārrauga sertifikācijas shēmas, kas saistītas ar kritiski svarīgu izejvielu ilgtspēju (shēmas īpašnieki), var pieteikt savas shēmas Komisijas atzīšanai.

Šā punkta pirmajā daļā minētajos pieteikumos iekļauj visus atbilstošos pierādījumus, kas saistīti ar IV pielikumā noteikto kritēriju izpildi.

Līdz 2027. gada 24. maijam Komisija pieņem īstenošanas aktus, ar kuru nosaka vienotu veidni, kas shēmas īpašniekiem jāizmanto, lai sniegtu šā punkta pirmajā daļā minētajā pieteikumā iekļaujamo minimālo informāciju. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

Dokumentācijas apjoms, kas vajadzīgs trešajā daļā minētajā vienotās veidnes aizpildīšanai, ir saprātīgs.

2. Ja, pamatojoties uz pierādījumiem, kas sniegti saskaņā ar šā panta 1. punktu, Komisija konstatē, ka sertifikācijas shēma atbilst IV pielikumā vai tā apakšnodalījumā noteiktajiem kritērijiem, tā pieņem īstenošanas aktu, atzīstot minēto shēmu un precizējot shēmas atzīto tvērumu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

3. Atzīto tvērumu katrai shēmai precizē šādos aspektos:

a) izejvielu vērtības ķēdes posmi, uz kuriem attiecas shēma;

b) projekta aprites cikla posmi, tostarp pirms slēgšanas, tās laikā un pēc slēgšanas, uz kuriem attiecas shēma; un

c) ilgtspējas dimensijas un riska videi kategorijas, kas uzskaitītas IV pielikuma 2. punktā un uz kurām attiecas shēma.

Prasības, kas noteiktas IV pielikuma 1. punkta a) līdz d) apakšpunktā, ir priekšnoteikums jebkuras shēmas atzīšanai.

4. Komisija vismaz reizi trijos gados no dienas, kad sāk piemērot jebkādu īstenošanas aktu, kas pieņemts, ievērojot 2. punktu, verificē, vai tā joprojām atbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem vai šādu kritēriju atzītā apakšnodalījumā.

5. Atzīto shēmu īpašnieki nekavējoties informē Komisiju par visām izmaiņām vai atjauninājumiem, kas saistīti ar IV pielikumā noteikto kritēriju izpildi vai par minēto kritēriju atzīto apakšnodalījumu, kas izveidots minētajās shēmās. Komisija novērtē, vai šādas izmaiņas vai atjauninājumi ietekmē atzīšanas pamatu, un attiecīgi rīkojas.

6. Ja ir pierādījumi par atkārtotiem vai nozīmīgiem gadījumiem, kad ekonomikas dalībnieki, kas īsteno atzītu shēmu, nav izpildījuši minētās shēmas prasības, Komisija, apspriežoties ar atzītās shēmas īpašnieku, pārbauda, vai šie gadījumi liecina par trūkumiem shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, un attiecīgi rīkojas.

7. Ja Komisija konstatē trūkumus atzītā shēmā, kas ietekmē atzīšanas pamatu, tā var shēmas īpašniekam dot pietiekamu laikposmu, kas nav ilgāks par 12 mēnešiem, kurā veikt korektīvos pasākumus.

8. Ja shēmas īpašnieks neveic vai atsakās veikt vajadzīgos korektīvos pasākumus un ja Komisija ir konstatējusi, ka šā panta 6. punktā minētie trūkumi nozīmē, ka shēma vairs neatbilst IV pielikumā noteiktajiem kritērijiem vai šādu kritēriju atzītam apakšnodalījumam, Komisija ar īstenošanas aktiem atsauc shēmas atzīšanu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

9. Komisija izveido un regulāri atjaunina atzīto shēmu reģistru. Minēto reģistru dara publiski pieejamu brīvpiekļuves tīmekļa vietnē. Minētā tīmekļa vietne ļauj arī apkopot atsauksmes no visām attiecīgajām ieinteresētajām personām par atzītu shēmu īstenošanu. Šādas atsauksmes tiek iesniegtas attiecīgo shēmu īpašniekiem izskatīšanai.

31. pants

Vidiskās pēdas deklarācija

1. Ņemot vērā šā panta 2. punktā minētā ziņojuma un šā panta 3. punktā minētā nepieciešamības un samērīguma novērtējuma rezultātu, Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai papildinātu šo regulu, paredzot noteikumus par dažādu kritiski svarīgu izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu un verifikāciju saskaņā ar V pielikumu un ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtēšanas metodes un attiecīgos starptautiskos standartus. Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos norāda vismaz trīs visbūtiskākās vidiskās ietekmes kategorijas, kas veido lielāko daļu no kopējās vidiskās pēdas. Viena no vides kategorijām ir siltumnīcefekta gāzu emisijas. Pēdas deklarācija attiecas tikai uz minētajām vidiskās ietekmes kategorijām.

2. Komisija līdz 2026. gada 24. novembrim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kurā norāda, kuras kritiski svarīgās izejvielas tiks uzskatītas par prioritārām, lai novērtētu, vai pienākums deklarēt kritiski svarīgu izejvielu vidisko pēdu ir nepieciešams un samērīgs.

Attiecībā uz kritiski svarīgajām izejvielām, kuras Komisija ir noteikusi par prioritārām, Komisija līdz 12 mēneši pēc šā punkta pirmajā daļā minētā ziņojuma sniedz 3. punkta nolūkos nepieciešamības un samērīguma novērtējuma secinājumus.

3. Komisija pieņem konkrētai kritiski svarīgai izejvielai veltītus aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus, ja tā, apsvērusi dažādas attiecīgās vidiskās ietekmes kategorijas, ir secinājusi, ka attiecīgajai kritiski svarīgajai izejvielai ir būtiska vidiskā pēda un ka ir nepieciešami un samērīgi noteikt pienākumu, ka, laižot to tirgū, ir jādeklarē minētās kritiski svarīgās izejvielas vidiskā pēda attiecībā uz 1. punktā minētajām vidiskās ietekmes kategorijām, jo tas veicinātu Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanu, proti, sekmētu tādu kritiski svarīgu izejvielu piegādi, kurām ir mazāka vidiskā pēda.

4. Apsverot, vai šā panta 6. punktā paredzētais pienākums ir nepieciešams, Komisija ņem vērā šādus faktorus:

a) vai un kā, kā arī cik efektīvi Savienības klimata un vidiskie mērķi jau tiek sasniegti ar citu Savienības tiesību aktu palīdzību, kuri ir piemērojami attiecīgajām kritiski svarīgajām izejvielām;

b) vai pastāv un tiek ieviesti attiecīgi starptautiski standarti un vadlīnijas vai vismaz izredzes par šādiem standartiem vienoties starptautiskā līmenī, kā arī ilgtspējīga prakse tirgū, tostarp brīvprātīgās shēmas, kas atzītas saskaņā ar 30. panta 2. punktu;

c) Savienības stratēģisko partnerību, stratēģisko projektu, tirdzniecības nolīgumu un citu starptautisku instrumentu efektivitāte un Savienības īstenoto pasākumu efektivitāte Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanā;

d) saistītās finansiālās izmaksas un administratīvais slogs ekonomikas dalībniekiem.

5. Komisija veic iepriekšēju ietekmes novērtējumu, lai izlemtu, vai pieņemt deleģēto aktu saskaņā ar 1. punktu. Minētais novērtējums:

a) cita starpā pamatojas uz apspriešanos ar:

i) visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, piemēram, rūpniecības nozari, tostarp pakārtoto rūpniecību, MVU un attiecīgā gadījumā amatniecības nozari, sociālajiem partneriem, tirgotājiem, mazumtirgotājiem, importētājiem, organizācijām, kas veicina cilvēka veselību un vides aizsardzību, patērētāju organizācijām un akadēmiskajām aprindām;

ii) trešām valstīm vai AZT, kuru tirdzniecību ar Savienību šis pienākums var būtiski ietekmēt;

iii) valdi;

iv) attiecīgā gadījumā Savienības aģentūrām, kurām ir kompetence vides aizsardzības jomā;

b) nodrošina, ka neviens šāds pasākums netiek sagatavots, pieņemts vai piemērots, lai radītu nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai vai lai tā rezultātā šķēršļi rastos, un ka tas tirdzniecību ierobežo tikai tādā mērā, kādā tas nepieciešams Savienības klimata un vidisko mērķu sasniegšanai, ņemot vērā trešo valstu piegādātāju spēju ievērot šādu deklarāciju tā, lai netiktu nesamērīgi ietekmētas kopējās tirdzniecības plūsmas un kritiski svarīgo izejvielu izmaksas;

c) izvērtē, vai līdzīgi Savienības tiesību aktos noteikti pienākumi ir devuši cerētos rezultātus un būtiski veicinājuši vides jomā izvirzīto Savienības mērķrādītāju sasniegšanu;

d) novērtē, vai pasākums palīdzētu sasniegt Savienības klimata un vidiskos mērķus, tomēr nesamērīgi neietekmējot Savienības rūpniecības iespējas iegūt attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas.

6. Jebkura fiziska vai juridiska persona, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, tostarp pārstrādātas un reciklētas, par kurām Komisija ir pieņēmusi aprēķināšanas un verifikācijas noteikumus saskaņā ar 1. punktu, dara pieejamu vidiskās pēdas deklarāciju.

Pirmajā daļā noteikto prasību piemēro katram atsevišķam kritiski svarīgu izejvielu veidam, ko laiž tirgū, un to nepiemēro kritiski svarīgām izejvielām, kas iekļautas starpražojumos vai galaražojumos.

7. Šā panta 6. punktā minētajā vidiskās pēdas deklarācijā iekļauj šādu informāciju:

a) atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas vārds vai nosaukums, reģistrētais komercnosaukums vai reģistrētā preču zīme un pasta adrese un elektroniskie saziņas līdzekļi;

b) informācija par kritiski svarīgo izejvielu veidu, uz kuru attiecas deklarācija;

c) attiecīgā gadījumā informācija par valsti un reģionu, kurā kritiski svarīgās izejvielas tika iegūtas, pārstrādātas, rafinētas un reciklētas;

d) kritiski svarīgo izejvielu vidiskā pēda, kas aprēķināta saskaņā ar piemērojamajiem verifikācijas un aprēķināšanas noteikumiem, kuri pieņemti saskaņā ar 1. punktu;

e) vidiskās pēdas snieguma klase, kurai kritiski svarīgā izejviela atbilst un kura noteikta saskaņā ar piemērojamo deleģēto aktu, kas pieņemts saskaņā ar 8. punktu;

f) saite uz tīmekļa vietni, kur var piekļūt vidiskās pēdas deklarēšanas rezultātus pamatojošā pētījuma publiskai versijai.

8. Komisija pieņem deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai saprātīgā termiņā papildinātu šo regulu, nosakot vidiskās pēdas snieguma klases kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz kurām saskaņā ar V pielikumu ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi saskaņā ar šā panta 1. punktu.

9. Nosakot kritiski svarīgas izejvielas saturošu starpražojumu un galaražojumu vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumus, Komisija, ja iespējams, pieprasa izmantot šajā pantā minētos vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumus.

10. Vidiskās pēdas deklarāciju dara pieejamu brīvpiekļuves tīmekļvietnē, un tā ir viegli saprotama.

Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar ko nosaka šā panta 6. punktā minētās vidiskās pēdas deklarācijas formātu. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar pārbaudes procedūru, kas minēta 39. panta 3. punktā.

11. Piedāvājot kritiski svarīgas izejvielas pārdošanai, tostarp tālpārdošanai, vai izstādot tās komercdarbības gaitā, fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nodrošina, ka to klientiem ir piekļuve vidiskās pēdas deklarācijai pirms pārdošanas līguma noslēgšanas.

Fiziskas un juridiskas personas, kas laiž tirgū kritiski svarīgas izejvielas, nesniedz vai neizvieto marķējumus, zīmes, simbolus vai uzrakstus, kas var maldināt vai mulsināt klientus attiecībā uz vidiskās pēdas deklarācijā iekļauto informāciju.

3. SADAĻA

Brīva aprite, atbilstība un tirgus uzraudzība

32. pants

Brīva aprite

1. Dalībvalstis tādu iemeslu dēļ, kas saistīti ar informāciju par pastāvīgo magnētu reciklēšanu vai šo magnētu reciklēto saturu, vai ar informāciju par šīs regulas aptverto kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu, neaizliedz, neierobežo vai nekavē darīt pieejamus tirgū vai laist ekspluatācijā ražojumus, kuros ir pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, kas atbilst šai regulai.

2. Dalībvalstis nekavē gadatirgos, izstādēs, demonstrējumos vai līdzīgos pasākumos izstādīt ražojumus, kuros ir šai regulai neatbilstoši pastāvīgie magnēti vai kritiski svarīgas izejvielas, ar nosacījumu, ka labi redzama zīme skaidri norāda uz to, ka šādi ražojumi vai kritiski svarīgas izejvielas neatbilst šīs regulas prasībām un ka tos nevar darīt pieejamus tirgū līdz laikam, kad šāda atbilstība būs nodrošināta.

33. pants

Atbilstība un tirgus uzraudzība

1. Pirms tirgū laiž ražojumu, uz kuru attiecas 28. vai 29. pants, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir veikta piemērojamā atbilstības novērtēšanas procedūra un ka ir sagatavota vajadzīgā tehniskā dokumentācija. Ja atbilstības novērtēšanas procedūrā ir pierādīta ražojuma atbilstība piemērojamajām prasībām, atbildīgās fiziskās vai juridiskās personas nodrošina, ka ir sagatavota ES atbilstības deklarācija un ir piestiprināta CE zīme.

2. To ražojumu atbilstības novērtēšanas procedūra, uz kuriem attiecas šīs regulas 28. panta prasības, ir Direktīvas 2009/125/EK IV pielikumā noteiktā procedūra, izņemot tad, ja uz minētajiem ražojumiem attiecas arī šīs regulas 29. pantā noteiktās prasības, un šādā gadījumā atbilstības novērtēšanas procedūra ir procedūra, kas izklāstīta saskaņā ar šīs regulas 29. panta 2. punktu pieņemtajos aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos.

3. Šo pantu nepiemēro ražojumiem, uz kuriem attiecas tipa apstiprinājums, ievērojot Regulu (ES) 2018/858 vai (ES) Nr. 168/2013.

34. pants

Īstenošana un pielāgošana Savienības saskaņošanas tiesību aktiem

Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 38. pantu, lai papildinātu 28., 29., 31. un 33. pantu nolūkā:

a) noteikt prasības 28. panta 3. un 4. punktā minētā datu nesēja tehniskajam projektam un darbībai un unikālajam ražojuma identifikatoram;

b) atsaukties uz tehniskajiem standartiem, kas izmantojami saistībā ar 28. panta 3. un 4. punktā minēto datu nesēju un unikālo ražojuma identifikatoru;

c) paredzēt noteikumus 28. panta 4. punktā minētā unikālā ražojuma identifikatora iekļaušanai reģistros, kas attiecas uz tirgus uzraudzību un muitas kontroli;

d) noteikt prasības saistībā ar muitas kontrolēm attiecībā uz 28. panta 3. un 4. punktā minēto datu nesēju un unikālo ražojuma identifikatoru;

e) izstrādāt procedūras rīcībai ar ražojumiem, kas rada risku valsts līmenī vai formālas neatbilstības, kā arī saistītās drošības procedūras gadījumā, ja tiek izteikti iebildumi pret veiktajiem tirgus uzraudzības pasākumiem;

f) noteikt prasības saistībā ar ES atbilstības deklarāciju un vispārīgus principus, noteikumus un nosacījumus atbilstības zīmes piestiprināšanai.

Minētie deleģētie akti atsaucas uz citiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem vai nodrošina saskaņotību ar tiem, jo īpaši Direktīvu 2009/125/EK, un ņem vērā vajadzību ierobežot administratīvo slogu, vienlaikus nodrošinot šīs regulas 28., 29. un 31. panta efektīvu īstenošanu.

6. NODAĻA

PĀRVALDĪBA

35. pants

Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde

1. Ar šo tiek izveidota Eiropas Kritiski svarīgo izejvielu valde (“valde”).

2. Valdei sniedz konsultācijas Komisijai un veic šajā regulā noteiktos uzdevumus.

36. pants

Valdes sastāvs un darbība

1. Valdi veido pārstāvji no visām dalībvalstīm un Komisijas. To vada Komisijas pārstāvis (“priekšsēdētājs”).

2. Katra dalībvalsts dalībai valdē ieceļ augsta līmeņa pārstāvi. Ja tas ir atbilstoši, ņemot vērā funkciju un speciālās zināšanas, dalībvalsts var iecelt vairākus pārstāvjus, kas nodarbojas ar dažādiem valdes uzdevumiem. Katram pārstāvim valdē ir aizvietotājs. Balsstiesības ir tikai dalībvalstīm. Katrai dalībvalstij ir tikai viena balss neatkarīgi no tās pārstāvju skaita.

Priekšsēdētājs valdes sanāksmēs, tostarp 8. punktā minētajās pastāvīgajās vai pagaidu apakšgrupās, kā novērotājus uzaicina piedalīties Eiropas Parlamenta pārstāvjus.

3. Attiecīgā gadījumā priekšsēdētājs var uzaicināt nozares pārstāvjus, jo īpaši MVU, pilsonisko sabiedrību, akadēmiskās aprindas, arodbiedrības, vietējās vai reģionālās iestādes, trešās valstis, AZT, kā arī Eiropas Aizsardzības aģentūras, Eiropas Ķīmikāliju aģentūras, Eiropas Vides aģentūras un Eiropas Ārējās darbības dienesta pārstāvjus novērotāja statusā piedalīties 8. punktā minēto valdes vai tās pastāvīgo vai pagaidu apakšgrupu sanāksmēs vai sniegt rakstisku ieguldījumu. Novērotāji nepiedalās valdes un tās apakšgrupu ieteikumu sagatavošanā.

4. Valde savā pirmajā sanāksmē pēc Komisijas priekšlikuma ar tās locekļu vienkāršu balsu vairākumu pieņem savu reglamentu.

5. Valde sanāk regulāri, lai nodrošinātu šajā regulā noteikto uzdevumu faktisku izpildi. Vajadzības gadījumā valde sanāk pēc Komisijas vai dalībvalsts pamatota pieprasījuma, pamatojot īpašu interesi par stratēģisku projektu tās teritorijā, un attaisno papildu sanāksmes rīkošanu.

Valde sanāk vismaz:

a) reizi trijos mēnešos, lai novērtētu stratēģisko projektu pieteikumus saskaņā ar 3. nodaļas 2. iedaļu;

b) reizi sešos mēnešos, lai izstrādātu monitoringu saskaņā ar 4. nodaļu;

c) reizi gadā, lai apspriestu, kā veicies ar to dalībvalstu pienākumu īstenošanu, kas saistīti ar 3. nodaļas 5. iedaļā izklāstīto izpēti, tostarp ņemot vērā stratēģisko vai kritiski svarīgo izejvielu sarakstu atjauninājumus.

6. Komisija koordinē valdes darbu, nodrošinot izpildsekretariātu, kas sniedz tehnisku un loģistikas atbalstu.

7. Valde veic sekojošo:

a) periodiski apspriež 9. panta īstenošanu un dalās paraugpraksē, lai paātrinātu kritiski svarīgu izejvielu projektu atļauju piešķiršanas procedūru un kā uzlabotu sabiedrības līdzdalību minētajos projektos un to sabiedrisko apspriešanu;

b) attiecīgā gadījumā ierosina Komisijai vadlīnijas 9. panta 1. punkta īstenošanai, kas vienotajiem kontaktpunktiem jāņem vērā;

c) periodiski apspriež stratēģisko projektu īstenošanu un vajadzības gadījumā pasākumus, ko projekta virzītājs vai dalībvalsts, kuras teritoriju skar stratēģiskais projekts, varētu veikt, lai vēl vairāk atvieglotu minēto stratēģisko projektu īstenošanu saskaņā ar 15. pantu;

d) konsultē Komisiju par kopīgās iepirkuma sistēmas izveides novērtējumu saskaņā ar 25. pantu;

e) veicina paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm, lai uzlabotu savas valsts programmas saskaņā ar 26. pantu.

8. Valde var izveidot pastāvīgas vai pagaidu apakšgrupas, kurām uztic konkrētus jautājumus un uzdevumus.

Valde izveido vismaz šādas pastāvīgās apakšgrupas:

a) apakšgrupa, kas apspriež un koordinē finansējumu stratēģiskiem projektiem saskaņā ar 16. pantu; kā novērotājus uzaicina pārstāvjus no valsts attīstību veicinošām bankām un iestādēm, eksporta kredīta aģentūrām, Eiropas attīstības finanšu iestādēm, Eiropas Investīciju bankas grupas, citām starptautiskām finanšu iestādēm, tostarp Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas, un attiecīgā gadījumā privātām finanšu iestādēm;

b) apakšgrupa, kas apspriež pasākumus un apmainās viedokļiem par pasākumiem, kuru mērķis ir palielināt sabiedrības zināšanas par kritiski svarīgo izejvielu piegādes ķēdi, un apmainās ar paraugpraksi attiecībā uz sabiedrības līdzdalību un ieinteresēto personu iesaistīšanu kritiski svarīgo izejvielu projektos, uz ko kā novērotāji regulāri uzaicināmi pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji;

c) apakšgrupa, kas apvieno valstu vai attiecīgā gadījumā reģionālos ģeoloģiskos institūtus vai apsekotājus, vai, ja valstī šāda institūta vai apsekotāja nav, attiecīgo valsts iestādi, kas atbild par vispārīgo izpēti, lai veicinātu saskaņā ar 19. pantu izstrādāto valsts izpētes programmu koordinēšanu;

d) apakšgrupa, kas apspriež un apmainās viedokļiem par pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt apritīgumu, resursefektivitāti un kritiski svarīgo izejvielu aizstāšanu;

e) apakšgrupa, kas apvieno valstu piegādes un informācijas aģentūras, kuras nodarbojas ar kritiski svarīgām izejvielām, vai, ja valstī šādas aģentūras nav, attiecīgo valsts iestādi, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu Komisijas monitoringa un stresa testus saskaņā ar 20. pantu;

f) apakšgrupa, kas apvieno valstu ārkārtas situāciju aģentūras un valstu iestādes, kuras atbildīgas par stratēģiskajiem krājumiem, vai, ja šādas aģentūras vai iestādes valstī nav, attiecīgo valsts iestādi, kas atbild par minēto jautājumu, lai palīdzētu 23. pantā minētajā stratēģisko krājumu koordinēšanā.

Veicot savus uzdevumus, valde attiecīgā gadījumā nodrošina koordināciju, sadarbību un informācijas apmaiņu ar attiecīgajām krīzes reaģēšanas un krīžgatavības struktūrām, kas izveidotas saskaņā ar Savienības tiesību aktiem.

9. Valde veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu drošu apiešanos ar konfidenciālu un komerciāli sensitīvu informāciju un tās apstrādi saskaņā ar 46. pantu.

10. Valde dara visu iespējamo, lai pieņemtu lēmumus vienprātīgi.

37. pants

Starptautiskā sadarbība un stratēģiskās partnerības

1. Valde periodiski apsprież:

a) kādā mērā Savienības noslēgtās stratēģiskās partnerības palīdz:

i) uzlabot Savienības piegādes drošību, tostarp 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktos kritērijus;

ii) uzlabot sadarbību kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdē starp Savienību un partnervalstīm, tostarp izmantojot spēju veidošanas un tehnoloģiju nodošanas programmas, lai veicinātu kritiski svarīgu izejvielu apritīgumu un atbildīgu reciklēšanu ražotājvalstīs;

iii) uzlabot partnervalstu ekonomisko un sociālo attīstību, tostarp veicinot ilgtspējīgu aprites ekonomikas praksi, pienācīgus darba apstākļus un cilvēktiesību ievērošanu to izejvielu vērtības ķēdēs;

b) konsekvenci un iespējamo sinerģiju starp dalībvalstu divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešām valstīm un darbībām, ko Savienība veic stratēģisko partnerību kontekstā;

c) to, ar kurām trešām valstīm varētu prioritāri noslēgt stratēģiskās partnerības, ņemot vērā šādus aspektus:

i) iespējamo sniegumu piegādes drošībā, kā arī tās noturību, ņemot vērā trešās valsts potenciālās rezerves, ieguves, pārstrādes un reciklēšanas jaudas, kas saistītas ar kritiski svarīgām izejvielām;

ii) to, vai sadarbība starp Savienību un trešo valsti varētu uzlabot trešās valsts spēju nodrošināt negatīvas vidiskās ietekmes monitoringu, vidisko ietekmi novērst un samazināt līdz minimumam ar tās tiesisko regulējumu un tā īstenošanu, piekopt sociāli atbildīgu praksi, tostarp ievērot cilvēktiesības un darba tiesības, jo īpaši piespiedu darba un bērnu darba apkarošanas politiku, jēgpilni sadarboties ar vietējām kopienām, tostarp pirmiedzīvotājiem, piekopt pārredzamu un atbildīgu uzņēmējdarbības praksi un novērst nelabvēlīgu ietekmi uz valsts pārvaldes pienācīgu darbību un tiesiskumu;

iii) to, vai pastāv sadarbības nolīgumi starp Savienību un trešo valsti, un – attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm – *Global Gateway* investīciju projektu izvēršanas potenciālu, tostarp attiecībā uz ieguldījumu sekmēšanu stratēģiskos projektos;

iv) attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm – to, vai un kā partnerība varētu veicināt vietējo pievienoto vērtību, tostarp lejasposma sektora darbības, un būtu abpusēji izdevīga Savienībai un partnervalstij;

d) padomus Komisijai par to, kā nodrošināt, lai šajā punktā minētās stratēģiskās partnerības būtu saskaņotas ar Savienības politiku attiecībā uz jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm.

2. Valdes apspriedes, ievērojot 1. punktu, neskar Padomes prerogatīvas saskaņā ar Līgumiem.

3. Dalībvalstis:

a) informē Komisiju par savu divpusējo sadarbību ar attiecīgajām trešām valstīm, ja tās darbības joma ietver kritiski svarīgo izejvielu vērtības ķēdi;

b) var atbalstīt Komisiju stratēģiskajās partnerībās izklāstīto sadarbības pasākumu īstenošanā visā izejvielu vērtības ķēdē.

4. Reizi gadā Komisija informē Eiropas Parlamentu un Padomi par 1. punktā minēto Valdes apspriežu saturu un rezultātiem.

7. NODAĻA

DELEĢĒTĀS PILNVARAS UN KOMITEJAS PROCEDŪRA

38. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.

2. Pilnvaras pieņemt 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 3. punktā, 6. panta 2. punktā, 28. panta 12. punktā, 29. panta 2. un 3. punktā, 31. panta 1. un 8. punktā un 34. panta 1. punktā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz astoņu gadu laikposmu no 2024. gada 24. jūnija. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms astoņu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.

3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt šīs regulas 3. panta 2. punktā, 4. panta 2. punktā, 5. panta 3. punktā, 6. panta 2. punktā, 28. panta 12. punktā, 29. panta 2. un 3. punktā, 31. panta 1. un 8. punktā un 34. panta 1. punktā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.

5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.

6. Saskaņā ar 3. panta 2. punktu, 4. panta 2. punktu, 5. panta 3. punktu, 6. panta 2. punktu, 28. panta 12. punktu, 29. panta 2. vai 3. punktu, 31. panta 1. vai 8. punktu vai 34. panta 1. punktu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divu mēnešu laikā pēc tā paziņošanas Eiropas Parlamentam un Padomei ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja līdz minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu var pagarināt par diviem mēnešiem.

39. pants

Komiteju procedūra

1. Komisijai palīdz komiteja. Minētā komiteja ir komiteja Regulas (ES) Nr. 182/2011 nozīmē.

2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 4. pantu.

3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Regulas (ES) Nr. 182/2011 5. pantu.

8. NODAĻA

GROZĪJUMI

40. pants

Grozījums Regulā (ES) Nr. 168/2013

Regulas (ES) Nr. 168/2013 II pielikumā iekļautās tabulas C1. sadaļā pievieno šādu ierakstu:

"15.a	18.	pastāvīgo magnētu apritīgumam izvirzītās prasības	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (*)	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj)."

41. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/858

Regulas (ES) 2018/858 II pielikuma I daļas tabulas G iedaļā "Ekoloģiskie raksturlielumi un emisijas" pievieno šādu ierakstu:

"G 15	Pastāvīgo magnētu apritīgumam izvirzītās prasības	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (*)	X	X	X	X	X	X					X	X

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).".

42. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2018/1724

Regulu (ES) 2018/1724 groza šādi:

1) regulas I pielikumam pievieno šādu rindu:

"AJ. Kritiski svarīgu izejvielu projekti	1. vienotie kontaktpunkti, kas izveidoti vai izraudzīti, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2024/1252 (*) 9. panta 1. punktu 2. informācija par atļauju piešķiršanas procesu

	3. informācija par finansēšanas un investīciju pakalpojumiem 4. informācija par finansējuma ieguves iespējām Savienības vai dalībvalstu līmenī 5. informācija par uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumiem, tostarp, bet ne tikai, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju, vietējiem nodokļu tiesību aktiem vai darba tiesībām

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).";

2) regulas II pielikumam pievieno šādu rindu:

"Kritiski svarīgu izejvielu projekti	Procedūra, kas aptver visas attiecīgās atļaujas, kuras vajadzīgas, lai būvētu un īstenotu kritiski svarīgo izejvielu projektus, ietverot ar būvniecību, ķimikālijām un tīkla pieslēgumu saistītas atļaujas un vidiskos novērtējumus un atļaujas, ja tādi ir vajadzīgi, un visus pieteikumus un procedūras no pieteikuma pabeigtības atzīšanas līdz visaptverošā lēmuma paziņošanai par procedūras iznākumu, ko veic attiecīgais vienotais kontaktpunkts, ievērojot Regulas (ES) 2024/1252 9. pantu.	Visi izvaddati, kas attiecas uz procedūrām, sākot ar pieteikuma pilnīguma atzīšanu un beidzot ar visaptveroša lēmuma par procedūras iznākumu paziņošanu, ko veic attiecīgais vienotais kontaktpunkts, ievērojot Regulas (ES) 2024/1252 9. pantu.";

3) regulas III pielikumā pievieno šādu punktu:

"9) Attiecīgais vienotais kontaktpunkts, ievērojot Regulas (ES) 2024/1252 9. pantu."

43. pants

Grozījumi Regulā (ES) 2019/1020

Regulu (ES) 2019/1020 groza šādi:

1) regulas 4. panta 5. punktu aizstāj ar šādu:

“5. Šo pantu piemēro tikai saistībā ar ražojumiem, uz kuriem attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 305/2011 ([1])*, (ES) 2016/425 ([2])*, (ES) 2016/426 ([3])* un (ES) 2024/1252 ([4])*, un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/14/EK ([5])*, 2006/42/EK ([6])*, 2009/48/EK ([7])*, 2009/125/EK ([8])*, 2011/65/ES ([9])*, 2013/29/ES ([10])*, 2013/53/ES ([11])*, 2014/29/ES ([12])*, 2014/30/ES ([13])*, 2014/31/ES ([14])*, 2014/32/ES ([15])* , 2014/34/ES ([16])*, 2014/35/ES ([17])*, 2014/53/ES ([18])* un 2014/68/ES ([19])*.

([1])* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 305/2011 (2011. gada 9. marts), ar ko nosaka saskaņotus būvizstrādājumu tirdzniecības nosacījumus un atceļ Padomes Direktīvu 89/106/EEK ((OV L 88, 4.4.2011., 5. lpp.).

([2])* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/425 (2016. gada 9. marts) par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 89/686/EEK (OV L 81, 31.3.2016., 51. lpp.).

([3])* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/426 (2016. gada 9. marts) par gāzveida kurināmā iekārtām un ar ko atceļ Direktīvu 2009/142/EK (OV L 81, 31.3.2016., 99. lpp.).

([4])* Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj).

([5])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/14/EK (2000. gada 8. maijs) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz trokšņa emisiju vidē no iekārtām, kas paredzētas izmantošanai ārpus telpām (OV L 162, 3.7.2000., 1. lpp.).

([6])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/42/EK (2006. gada 17. maijs) par mašīnām, un ar kuru groza Direktīvu 95/16/EK (OV L 157, 9.6.2006., 24. lpp.).

([7])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/48/EK (2009. gada 18. jūnijs) par rotaļlietu drošumu (OV L 170, 30.6.2009., 1. lpp.).

([8])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

([9])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/65/ES (2011. gada 8. jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (OV L 174, 1.7.2011., 88. lpp.).

([10])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/29/ES (2013. gada 12. jūnijs) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz pirotehnisko izstrādājumu pieejamību tirgū (OV L 178, 28.6.2013., 27. lpp.).

([11])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/53/ES (2013. gada 20. novembris) par atpūtas kuģiem un ūdens motocikliem un ar ko atceļ Direktīvu 94/25/EK (OV L 354, 28.12.2013., 90. lpp.).

([12])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/29/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz vienkāršu spiedtvertņu pieejamību tirgū (OV L 96, 29.3.2014., 45. lpp.).

([13])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/30/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz elektromagnētisko savietojamību (OV L 96, 29.3.2014., 79. lpp.).

([14])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/31/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz neautomātisko svaru pieejamību tirgū (OV L 96, 29.3.2014., 107. lpp.).

([15])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/32/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz mērinstrumentu pieejamību tirgū (OV L 96, 29.3.2014., 149. lpp.).

([16])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/34/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz iekārtām un aizsardzības sistēmām, kas paredzētas lietošanai sprādzienbīstamā vidē (OV L 96, 29.3.2014., 309. lpp.).

([17])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/35/ES (2014. gada 26. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz tādu elektroiekārtu pieejamību tirgū, kas paredzētas lietošanai noteiktās sprieguma robežās (OV L 96, 29.3.2014., 357. lpp.).

([18])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/53/ES (2014. gada 16. aprīlis) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz radioiekārtu pieejamību tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/5/EK (OV L 153, 22.5.2014., 62. lpp.).

([19])* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/68/ES (2014. gada 15. maijs) par dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz spiedieniekārtu pieejamību tirgū (OV L 189, 27.6.2014., 164. lpp.).”;

2) regulas I pielikumā pievieno šādu punktu:

"71. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1252 (2024. gada 11. aprīlis), ar ko izveido satvaru tam, kā nodrošināt drošu un ilgtspējīgu apgādi ar kritiski svarīgām izejvielām, un groza Regulas (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1724 un (ES) 2019/1020 (OV L, 2024/1252, 3.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj), ciktāl tā attiecas uz minētās regulas 28., 29. vai 31. pantā noteiktajām prasībām."

9. NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

44. pants

Paveiktā pārraudzīšana

1. Komisija līdz 2026. gada 24. novembrim iesniedz ziņojumu, kurā ietver indikatīvās prognozes par kritiski svarīgo izejvielu gada patēriņu 2030., 2040. un 2050. gadā, tostarp zemāko, augstāko un atsauces prognozi, kā arī indikatīvos kritērijus stratēģisko izejvielu ieguvei un pārstrādei nolūkā panākt atbilstību kritērijiem, kas 2030. gadam noteikti 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā.

2. Līdz 2027. gada 24. maijam un pēc tam vismaz reizi trijos gados Komisija, ņemot vērā valdes ieteikumu, seko līdzi virzībai uz 5. panta 1. punktā noteikto kritēriju sasniegšanu, kā arī 5. panta 2. punktā minēto kritisko izejvielu prognozētā Savienības patēriņa pieauguma samazināšanu un publicē ziņojumu, kurā sīki izklāstīts Savienības progress virzībā uz minēto kritēriju un šādas samazināšanas sasniegšanu.

3. Šā panta 2. punktā minētais ziņojums ietver:

a) kvantitatīvu informāciju par Savienības progresu virzībā uz 5. pantā minētajiem kritērijiem un samazināšanu;

b) sarakstu ar stratēģiskajām partnerībām, kas noslēgtas starp Savienību un trešām valstīm un aptver izejvielas; un

c) novērtējumu par stratēģisko partnerību ieguldījumu 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktā kritērija sasniegšanā.

Piemērojot šo pantu, ekonomikas dalībniekiem nav jāiesniedz informācija papildus tai, kas sniegta saskaņā ar 21. pantu.

4. Lai nodrošinātu šīs regulas saskaņotu īstenošanu, Komisija uzrauga tās īstenošanai veikto darbību atbilstību citiem Savienības tiesību aktiem. Turklāt Komisija līdz 2025. gada 24. maijam publicē ziņojumu par šīs regulas saskanību ar citiem Savienības tiesību aktiem.

5. Ja, pamatojoties uz 1. punktā minēto ziņojumu, Komisija secina, ka Savienība, visticamāk, nesasniegs 5. pantā noteiktos mērķus, tā novērtē, cik lietderīgi un samērīgi būtu ierosināt pasākumus, lai nodrošinātu minēto mērķu sasniegšanu.

6. Komisija pieprasa Eiropas standartizācijas organizācijām izstrādāt Eiropas standartus vai Eiropas standartizācijas nodevumus, lai atbalstītu šīs regulas mērķus.

45. pants

Dalībvalstu ziņošana

1. Līdz 2026. gada 24. maijam un pēc tam katru gadu dalībvalstis iesniedz Komisijai ziņojumu, kurā ietverta 19. panta 5. punktā, 21. panta 1. un 2. punktā, 22. panta 1. punktā, 23. panta 5. punktā un 26. panta 6. punktā minētā informācija.

Ekonomikas dalībniekiem nav jāiesniedz informācija papildus tai, kas sniegta saistībā ar pirmajā apakšpunktā uzskaitītajiem noteikumiem.

2. Komisija var pieņemt īstenošanas aktus, ar kuriem nosaka veidni, kas jāizmanto šā panta 1. punktā minētajiem ziņojumiem. Veidnē var norādīt, kā sniedzama šā panta 1. punktā minētā informācija. Minētos īstenošanas aktus pieņem saskaņā ar konsultēšanās procedūru, kas minēta 39. panta 2. punktā.

3. Uz šā panta 1. punktā minētajos ziņojumos ietverto informāciju attiecas 46. pants.

46. pants

Konfidenciālas informācijas apstrāde

1. Informāciju, kas iegūta, īstenojot šo regulu, izmanto tikai šīs regulas mērķiem, un to aizsargā attiecīgie Savienības un valstu tiesību akti.

2. Dalībvalstis un Komisija nodrošina komercnoslēpuma un uzņēmuma noslēpumu, kā arī citas sensitīvas, konfidenciālas un klasificētas informācijas, kas iegūta un apstrādāta, piemērojot šo regulu, aizsardzību, tostarp ieteikumus un veicamos pasākumus saskaņā ar Savienības un attiecīgajiem valsts tiesību aktiem.

3. Komisija un dalībvalstis nodrošina, ka klasificētai informācijai, ko sniedz vai ar ko apmaināts saskaņā ar šo regulu, netiek pazemināta vai noņemta slepenība bez tās sniedzēja iepriekšējas rakstveida piekrišanas saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem.

4. Ja kāda dalībvalsts uzskata, ka apkopotas informācijas izpaušana, ievērojot 22. pantu, varētu apdraudēt valsts drošības intereses, tā pret Komisijas izpausto minēto informāciju var iebilst ar pamatotu paziņojumu.

5. Komisija un valstu iestādes, to amatpersonas, darbinieki un citas personas, kas strādā šo iestāžu pārraudzībā, nodrošina tās informācijas konfidencialitāti, kas iegūta, pildot uzdevumus un darbības saskaņā ar attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem. Minētais pienākums attiecas arī uz visiem dalībvalstu pārstāvjiem, novērotājiem, ekspertiem un citiem dalībniekiem, kas piedalās valdes sanāksmēs saskaņā ar 36. pantu.

6. Komisija nodrošina standartizētus un drošus līdzekļus saskaņā ar šo regulu iegūtās informācijas vākšanai, apstrādei un glabāšanai.

7. Nekādi pienākumi apmainīties ar informāciju saskaņā ar šo regulu neattiecas uz datiem, kas saistīti ar būtiskām dalībvalstu drošības vai aizsardzības interesēm.

47. pants

Sodi

Līdz 2026. gada 24. novembrim dalībvalstis paredz noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs regulas noteikumu pārkāpumiem, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to izpildi. Paredzētie sodi ir efektīvi, samērīgi un atturoši. Dalībvalstis minētos noteikumus un pasākumus nekavējoties dara zināmus Komisijai un nekavējoties paziņo tai par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas tos ietekmē.

48. pants

Izvērtēšana

1. Līdz 2028. gada 24. maijam Komisija veic šīs regulas izvērtēšanu attiecībā pret tās mērķiem un iesniedz ziņojumu par to Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

2. Panta 1. punktā minētajā ziņojumā novērtē vismaz:

a) to, cik lietderīgi ir noteikt maksimālās vidiskās pēdas sliekšņvērtības kritiski svarīgām izejvielām, attiecībā uz kurām ir pieņemti aprēķināšanas un verifikācijas noteikumi, kā arī vajadzību pēc 2030. gada vēl vairāk stiprināt kritiski svarīgu izejvielu piegādes ķēdes;

b) to, cik lietderīgi ir noteikt kritērijus 2040. un 2050. gadam apkopotā līmenī un katrai stratēģiskajai izejvielai;

c) konsekvenci starp Savienības tiesību aktiem vides jomā un šo regulu, jo īpaši attiecībā uz stratēģisko projektu prioritāro statusu;

d) informācijas pieejamību par atkritumu apjomiem un stratēģisko izejvielu saturu attiecīgajās atkritumu plūsmās;

e) saskaņā ar 25. pantu izveidotās kopīgā iepirkuma sistēmas ietekmi uz konkurenci iekšējā tirgū;

f) to, cik lietderīgi ir noteikt turpmākus pasākumus, lai palielinātu atkritumu savākšanu, šķirošanu un pārstrādi, jo īpaši attiecībā uz metāllūžņiem, tostarp melnajiem metāllūžņiem.

3. Pamatojoties uz 1. punktā minēto ziņojumu, Komisija attiecīgā gadījumā iesniedz leģislatīvus priekšlikumus.

49. pants

Stāšanās spēkā

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

2. Atkāpjoties no šā panta 1. punkta, 40. un 41. pantu piemēro no 2028. gada 24. maija.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2024. gada 11. aprīlī

Eiropas Parlamenta vārdā –	*Padomes vārdā –*
priekšsēdētāja	*priekšsēdētāja*
R. METSOLA	H. LAHBIB

I PIELIKUMS

Stratēģiskās izejvielas

1. sadaļa

Stratēģisko izejvielu saraksts

Par stratēģiskām tiek uzskatītas šādas izejvielas:

a) boksīts/alumīnija oksīds/alumīnijs;

b) bismuts;

c) bors (metalurģijā izmantojamās markas);

d) kobalts;

e) varš;

f) gallijs;

g) germānijs;

h) litijs (baterijās izmantojamas markas);

i) magnija metāls;

j) mangāns (baterijās izmantojamas markas);

k) grafīts (baterijās izmantojamas markas);

l) niķelis (baterijās izmantojamas markas);

m) platīna grupas metāli;

n) retzemju elementi pastāvīgiem magnētiem (Nd, Pr, Tb, Dy, Gd, Sm un Ce);

o) silīcija metāls;

p) titāns;

q) volframs.

2. sadaļa

Stratēģisko izejvielu atlases metodoloģija

1. Stratēģiskā nozīme tiek noteikta, pamatojoties uz izejvielas nozīmīgumu zaļās un digitālās pārkārtošanās satvarā, kā arī aizsardzības un aerokosmonautikas nozarē saskaņā ar šādiem kritērijiem:

   a) to stratēģisko tehnoloģiju daudzums, kurās izejviela tiek izmantota ielaidē;

   b) izejvielas daudzums, kas nepieciešams attiecīgo stratēģisko tehnoloģiju ražošanā;

   c) paredzamais globālais pieprasījums pēc attiecīgajām stratēģiskajām tehnoloģijām.

2. Paredzamais pieprasījuma pieaugums (*DF*/*C*,τ) tiek aprēķināts šādi:

$$D_{F/C,\tau} = \frac{DF_{\tau}}{GS_{\tau_0}}$$

kur:

*DF*τ ir kopējā gada pieprasījuma prognoze attiecībā uz izejvielu τ gadā;

*GS*τ*o* ir globālā ikgadējā izejvielu produkcija atsauces periodā τ*0*.

3. Ražošanas palielināšanas sarežģītību nosaka, ņemot vērā vismaz:

   a) pašreizējais izejvielu ikgadējais ražošanas apjoms pasaulē;

   b) izejvielu rezervju un ražošanas attiecība, pamatojoties uz zināmām ekonomiski iegūstamu ģeoloģisko resursu rezervēm un pašreizējo globālo gada ražošanas apjomu;

   c) piegādes jaudu palielinošu jaunu projektu izpildes laiks, ja ir pieejama uzticama informācija.

II PIELIKUMS

Kritiski svarīgās izejvielas

1. sadaļa

Kritiski svarīgo izejvielu saraksts

Par kritiski svarīgām tiek uzskatītas šādas izejvielas:

a) antimons;

b) arsēns;

c) boksīts/alumīnija oksīds/alumīnijs;

d) barīts;

e) berilijs;

f) bismuts;

g) bors;

h) kobalts;

i) koksa ogles;

j) varš;

k) laukšpats;

l) fluoršpats;

m) gallijs;

n) germānijs;

o) hafnijs;

p) hēlijs;

q) smagie retzemju elementi;

r) vieglie retzemju elementi;

s) litijs;

t) magnijs;

u) mangāns;

v) grafīts;

w) niķelis (baterijās izmantojamas klases);

x) niobijs;

y) fosfātieži;

z) fosfors;

aa) platīna grupas metāli;

ab) skandijs;

ac) silīcija metāls;

ad) stroncijs;

ae) tantals;

af) titāns;

ag) volframs;

ah) vanādijs.

2. sadaļa

Ekonomiskās nozīmības un piegādes riska aprēķināšana

1. Novērtēto izejvielu ekonomisko nozīmību (*EI*) aprēķina šādi:

$$EI = \sum_{s} (A_s * Q_s) * SI_{EI}$$

kur:

s apzīmē *NACE* (divciparu līmeņa) ekonomikas nozares;

As ir izejvielu galalietojuma īpatsvars *NACE* (divciparu līmeņa) sektorā (izmantojot Savienības vērtības, ja tādas ir pieejamas, globālās daļas pretējā gadījumā);

Qs ir attiecīgā sektora pievienotā vērtība *NACE* (divciparu līmenī) kā daļa no kopējās ekonomikas;

SIEI ir ar ekonomisko nozīmību saistītais aizstāšanas indekss.

2. Novērtētās izejvielas aizstāšanas indekss saistībā ar ekonomisko nozīmību (SIEI) tiek aprēķināts, balstoties uz vissvarīgākajiem rūpnieciskajiem lietojumiem, šādi:

$$SI_{EI} = \sum_{i} \sum_{a} SPP_{i,a;EI} * Sub_share_{i,a} * Share_{a}$$

kur:

i apzīmē individuālo aizstājējmateriālu;

a apzīmē individuālo izejvielas izmantojumu;

SPPi,a; EI ir katra aizstājējmateriāla i ekonomiskās nozīmes snieguma parametrs salīdzinājumā ar novērtēto izejvielu, pamatojoties uz tehnisko veiktspēju, tostarp funkcionalitāti, un izmaksu rādītājiem katram lietojumam, a;

īpatsvarsa ir izejvielu īpatsvars galīgajā izmantojumā;

īpatsvara daļai,a ir katra aizstājējmateriāla īpatsvara daļa katrā izmantojumā.

3. Novērtētās izejvielas piegādes risks (*SR*) tiek aprēķināts šādi:

$$SR = \left[\left(HHI_{WGI,t_c}\right)_{GS} * \frac{IR}{2} + \left(HHI_{WGI,t_c}\right)_{EU_sourcing} * \left(1 - \frac{IR}{2}\right)\right] * (1 - EoL_{RIR}) * SI_{SR}$$

kur:

GS apzīmē novērtētās izejvielas kopējo gada ražošanas apjomu;

ES sagāde apzīmē piegādes uz Savienības faktisko sagādi, t. i., Savienības iekšzemes ražošanas apjoms plus uz Savienību importētais apjoms no trešām valstīm vai AZT;

HHI ir Herfindahl-Hirschman indekss (izmanto kā aizstājēju piegādes koncentrācijai valstīs);

WGI ir indekss, kas balstīts uz mērogotajiem Pasaules Bankas Vispasaules pārvaldības indikatoriem (izmanto kā aizstājēju valsts pārvaldībai);

tc ir tirdzniecības parametrs *WGI* koriģēšanai, kas tiek noteikts, ņemot vērā potenciālos eksporta nodokļus (ko iespējams mazina spēkā esošie tirdzniecības līgumi), fiziskās eksporta kvotas vai eksporta aizliegumus, kuri piemēroti valstij, *c*.

EoLRIR ir nolietoto izstrādājumu reciklēšanas uzņemšanas rādītājs, proti, sekundāro izejvielu izmantošanas rādītājs (no lūžņiem reciklētas izejvielas) kopumā izmantoto izejvielu (primāro un sekundāro) apjomā;

SRSR ir ar piegādes risku saistītais aizstāšanas indekss;

IR ir atkarība no importa.

4. Izejvielu atkarība no importa, *IR*, tiek aprēķināta šādi:

$$IR = \max\left\{0;\ \frac{Import - Export}{DomesticProduction + Import - Export}\right\}$$

5. Novērtētās izejvielas *Herfindahl-Hirschman* indekss (*HHIWGI*) tiek aprēķināts šādi:

$$HHI_{WGI,t_c} = \sum_{c} (S_c)^2 * WGI_c * t_c$$

kur:

c apzīmē valstis, kas piegādā novērtēto izejvielu;

Sc ir valsts c īpatsvars novērtētās izejvielas piegādē (GS vai ES sagādē);

WGIc ir indekss, kas balstīts uz valsts c mērogotajiem Pasaules Bankas Vispasaules pārvaldības indikatoriem;

tc ir valsts tirdzniecības parametrs *WGI* koriģēšanai, kas tiek noteikts, ņemot vērā potenciālos eksporta nodokļus (ko iespējams mazina spēkā esošie tirdzniecības līgumi), fiziskās eksporta kvotas vai eksporta aizliegumus, kuri piemēroti valstij *c*.

6. Novērtētās izejvielas aizstāšanas indekss saistībā ar piegādes risku (SISR) tiek aprēķināts šādi:

$$SI_{SR} = \sum_{i} \sum_{a} SPP_{i;SR} * Sub_share_{i,a} * Share_{a}$$

kur:

i apzīmē individuālo aizstājējmateriālu;

a apzīmē individuālo kandidātizejvielas izmantojumu;

SPPi; SR ir katra aizstājējmateriāla piegādes riska snieguma parametrs, i, pamatojoties uz tā globālo ražošanu, kritiskumu un ekonomisko nozīmi (primārais ražojums, līdzražojums, blakusražojums);

Īpatsvarsa ir kandidātizejvielu īpatsvars galīgajā izmantojumā;

īpatsvara daļai,a ir katra aizstājējmateriāla īpatsvara daļa katrā izmantojumā.

7. Ja visu novērtēto izejvielu ekonomiskās nozīmības un piegādes risku mērījumus horizontāli ietekmē strukturālas vai statistiskas izmaiņas, attiecīgās vērtības tiek koriģētas, lai kompensētu šādas izmaiņas.

Formulu aprēķinu pamatā šajā iedaļā ir pēdējo piecu gadu, par kuriem ir pieejami dati, vidējie rādītāji. Tiek ņemta vērā datu prioritāte, kvalitāte un pieejamība.

III PIELIKUMS

Stratēģisko projektu atzīšanas kritēriju novērtējums

1. Novērtējumā tam, vai Savienībā īstenots projekts atbilst 6. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā:

   a) to, vai projekts veicina virzību uz 5. panta 2. punkta a) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi;

   b) to, vai projekts veicina Savienības kapacitātes saglabāšanu vai stiprināšanu Savienības ikgadējā stratēģisko izejvielu patēriņa kontekstā, ņemot vērā prognozēto Savienības patēriņa pieaugumu;

   c) to, vai projekts stiprina Savienības spējas ražot inovatīvas izejvielas, ar kurām iespējams aizstāt stratēģisku izejvielu vienā vai vairākās stratēģiskajās tehnoloģijās, vienlaicīgi veicot pasākumus, lai panāktu līdzīgu vai zemāku vidisko pēdu nekā aizstājamajai stratēģiskajai izejvielai.

   Projekta devums attiecīgā kapacitātes kritērija izpildes veicināšanā tiek novērtēts, ņemot vērā pieteikumā iekļauto projekta uzņēmējdarbības plānu un pamatojošo tehnisko informāciju, kā arī prognozēto laiku, kas nepieciešams, līdz projekts nonāks līdz tirgum.

2. Novērtējumā tam, vai trešā valstī vai AZT īstenots projekts atbilst 6. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā:

   a) to, vai projekts veicina 5. panta 2. punkta b) apakšpunktā noteikto kritēriju izpildi vai arī veicina Savienības stratēģisko izejvielu piegādes noturības uzturēšanu;

   b) to, vai piemērojamais tiesiskais regulējums vai citi nosacījumi sniedz garantijas, ka nenotiks izkropļota ar projektu saistītā tirdzniecība un investīcijas, jo īpaši ņemot vērā to, vai Savienība ar attiecīgo trešo valsti vai AZT ir noslēgusi 37. pantā minētu stratēģisku partnerību vai tirdzniecības nolīgumu, kurā iekļauta sadaļa par izejvielām, un vai tas atbilst Savienības kopējai tirdzniecības politikai;

   c) to, cik lielā mērā uzņēmumi ir noslēguši vai ir gatavi noslēgt patēriņa līgumus ar projekta virzītāju nolūkā izmantot vai pārstrādāt attiecīgajos projektos Savienībā ražotās stratēģiskās izejvielas;

   d) to, vai projekts atbilst Savienības attīstības sadarbības un ārpolitikas mērķiem.

   Projekta devums a) apakšpunktā minēto kritēriju izpildē tiek novērtēts, ņemot vērā pieteikumā iekļauto projekta uzņēmējdarbības plānu un pamatojošo tehnisko informāciju, prognozēto laiku, kas nepieciešams, līdz projekts nonāks tirgū, kā arī projektā saražotā apjoma īpatsvaru, par ko ir noslēgti vai varētu tikt noslēgti c) apakšpunktā minētie patēriņa līgumi. Ar c) apakšpunktu saistītie pierādījumi var ietvert līgumus, nodomu vēstules vai saprašanās memorandus.

3. Novērtējumā tam, vai projekts atbilst 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā:

   a) par projekta attīstīšanas potenciālu veiktās priekšizpētes kvalitāti;

   b) to, vai tehnoloģija, kuru plānots izmantot, ir pārbaudīta attiecīgajā vidē.

4. Šā pielikuma 3. punkta a) apakšpunktā minētajai priekšizpētei ir jābūt vērstai uz šādiem mērķiem:

   a) novērtēt, vai ir ticams, ka ierosinātais projekts būs sekmīgs, analizējot tehnoloģiskos un vides apsvērumus;

   b) identificēt potenciālos tehniskos jautājumus un problēmas, kas varētu rasties projekta īstenošanas gaitā.

   Lai apstiprinātu projekta īstenojamību, var būt nepieciešami papildu pētījumi.

5. Novērtējumā tam, vai projekti, ko īsteno Savienībā, atbilst 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā vispārēju novērtējumu par projekta atbilstību attiecīgajiem Savienības vai valsts tiesību aktiem, kā arī attiecīgus papildu pierādījumus, ņemot vērā projekta atrašanās vietu.

Novērtējumā tam, vai projekti trešās valstīs vai AZT atbilst 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā atbilstību piemērojamiem valsts tiesību aktiem, ja minētie valsts tiesību akti sniedz pietiekamu pārliecību par atbilstību kritērijam vai tā aspektiem un šādiem starptautiskiem instrumentiem:

a) SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku;

b) ESAO pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgu uzņēmējdarbības praksi, jo īpaši ar korupcijas novēršanu saistītās vadlīnijas;

c) ESAO pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām izrakteņu piegādes ķēdēm no konfliktu skartām un augsta riska teritorijām;

d) ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz ieinteresēto personu efektīvu iesaisti ieguves nozarē, tostarp atsaucoties uz principiem, kas izklāstīti Apvienoto Nāciju Organizācijas Deklarācijā par pirmiedzīvotāju tautu tiesībām;

e) ESAO korporatīvās pārvaldības principi;

f) ESAO Atbildīgas uzņēmējdarbības vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem;

g) ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām;

h) IFC veiktspējas standarts Nr. 5 par zemes iegādi un piespiedu pārmitināšanu.

6. Projektu virzītāji var arī apliecināt atbilstību 6. panta 1. punkta c) apakšpunktā noteiktajam kritērijam šādi:

a) sniedzot pierādījumus, ka attiecīgais projekts ir individuāli sertificēts vienā vai vairākās shēmās, kas atzītas, ievērojot 30. panta 2. punktu, un kas kopā aptver visas IV pielikuma 2) punktā uzskaitītās prasības; vai

b) apņemoties attiecīgajam projektam iegūt sertifikātu vienas vai vairāku tādu shēmu satvarā, kas atzītas, ievērojot 30. panta 2. punktu, un kuras kopā aptver visas IV pielikuma 2) punktā uzskaitītās prasības un iesniedzot pietiekamus pierādījumus tam, ka, īstenojot attiecīgo projektu, tas spēs izpildīt šāda sertifikāta saņemšanas kritērijus.

7. Novērtējumā tam, vai Savienībā īstenots projekts atbilst 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā:

a) to, vai projektā piedalās uzņēmumi no dažādām dalībvalstīm;

b) to, vai potenciālie priekšlīgumslēdzēji arī atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī;

c) ietekmi uz stratēģiskās izejvielas pieejamību lejupējiem lietotājiem vairāk nekā vienā dalībvalstī.

8. Novērtējumā tam, vai trešā valstī īstenots projekts atbilst 6. panta 1. punkta e) apakšpunktā noteiktajam kritērijam, ņem vērā to, cik lielā mērā projekts attiecīgajā trešā valstī veicina šādus faktorus:

a) stiprina vairāk nekā vienu izejvielu vērtības ķēdes posmu šajā valstī vai plašākā reģionā;

b) veicina privātās investīcijas izejvielu iekšzemes vērtības ķēdē;

c) rada plašākus ekonomiskos vai sociālo ieguvumus, tostarp jaunu darbavietu radīšanu.

IV PIELIKUMS

Sertifikācijas shēmu kritēriji

1. Atzīta sertifikācijas shēma atbilst šādiem kritērijiem:

   a) tai ir pārredzami, taisnīgi un nediskriminējoši noteikumi, un tā ir atvērta visiem ekonomikas dalībniekiem, kuri vēlas un spēj izpildīt programmas prasības, un uz to attiecas daudzpusēja pārvaldība;

   b) atbilstības verifikācija un uzraudzība ir objektīva, balstīta uz starptautiskiem, Savienības un valstu standartiem, prasībām un procedūrām un tiek veikta neatkarīgi no attiecīgā ekonomikas dalībnieka;

   c) tā ietver pietiekamas prasības un procedūras, lai nodrošinātu atbildīgo verificētāju kompetenci un neatkarību;

   d) tas ietver prasības nodrošināt revīzijas ziņojumu, kas sagatavots objekta līmenī.

2. Sertifikācijas prasības ietver vismaz:

   a) prasības, kas nodrošina vides ziņā ilgtspējīgu praksi, tostarp prasības, kuras nodrošina vides pārvaldību un ietekmes uz vidi mazināšanu šādās vides riska kategorijās:

      i) gaiss, tostarp gaisa piesārņojums, piemēram, siltumnīcefekta gāzu emisijas;

      ii) ūdens, tostarp jūras gultne un jūras vide, un ūdens piesārņojums, ūdens izmantojums, ūdens daudzums, ņemot vērā plūdus vai sausumu, un piekļuve ūdenim;

      iii) augsne, tostarp augsnes piesārņojums, augsnes erozija, zemes izmantojums un zemes degradācija;

      iv) biodaudzveidība, tostarp kaitējums dzīvotnēm, savvaļas dzīvniekiem, florai un ekosistēmām, tostarp ekosistēmu pakalpojumiem;

      v) bīstamas vielas;

      vi) troksnis un vibrācija;

      vii) iekārtu drošība;

      viii) enerģijas izmantošana;

      ix) atkritumi un atliekas;

   b) prasības attiecībā uz sociāli atbildīgu praksi, tostarp cilvēktiesību un darba tiesību ievērošanu, tostarp pirmiedzīvotāju kopienas dzīvi;

   c) prasības attiecībā uz uzņēmējdarbības integritāti un pārredzamību, tostarp prasības attiecībā uz saprātīgu pārvaldību finanšu, vides un sociālajos jautājumos un korupcijas un kukuļošanas apkarošanas politiku.

V PIELIKUMS

Vidiskā pēda

I daļa

Definīcijas

Šajā pielikumā izmanto šādas definīcijas:

a) "darbības dati" ir ar procesiem saistītā informācija aprites cikla inventarizācijas pārskatu (*LCI*) modelēšanā, kurā procesa ķēžu agregētos *LCI* rezultātus, kas reprezentē kāda procesa darbības, katru atsevišķi reizina ar attiecīgajiem darbības datiem un pēc tam apvieno, lai iegūtu ar konkrēto procesu saistīto vidisko pēdu;

b) "materiālu komplekts" ir saraksts, kurā uzskaitīti izejmateriāli, montāžas mezgli, starpmezgli, apakškomponenti, detaļas un katra minētā elementa daudzums, kas vajadzīgs, lai izgatavotu pētījuma tvērumā ietilpstošo ražojumu;

c) "uzņēmumam specifiski dati" jeb "primārie dati" ir dati, kuri tieši izmērīti vai savākti vienā vai vairākos objektos (objektspecifiski dati) un kuri ir reprezentatīvi attiecībā uz uzņēmuma darbībām;

d) "ietekmes novērtējuma metode" ir protokols, ar ko kvantitatīvi izsaka aprites cikla inventarizācijas pārskata datus kā devumu attiecīgās vidiskās ietekmes jomā;

e) "ietekmes kategorija" ir resursu izmantošanas vai vidiskās ietekmes klase, ar ko ir saistīti aprites cikla inventarizācijas pārskata dati;

f) "aprites cikls" ir ražojuma sistēmas secīgie un savstarpēji saistītie posmi, sākot no izejmateriālu ieguves vai ģenerēšanas no dabas resursiem līdz galīgai likvidēšanai (ISO 14040:2006);

g) "aprites cikla inventarizācijas pārskats" jeb "*LCI*" ir elementārplūsmu, atkritumu plūsmu un ražojuma plūsmu apmaiņas kombinētais kopums *LCI* datu kopā;

h) "aprites cikla inventarizācijas pārskata datu kopa" jeb "*LCI* datu kopa" ir dokuments vai datne ar konkrēta ražojuma vai cita references elementa, piemēram, objekta vai procesa, aprites cikla informāciju, kas ietver aprakstošus metadatus un kvantitatīvu aprites cikla inventarizācijas pārskatu, un var būt vienības procesu datu kopa, daļēji apkopa vai apkopota datu kopa;

i) "sekundārie dati" ir dati, kas nav iegūti konkrētā procesā tā uzņēmuma piegādes ķēdē, kurš veic vidiskās pēdas pētījumu, proti, dati, kurus uzņēmums nav tieši vācis, izmērījis vai aplēsis, bet kuri iegūti no trešās personas *LCI* datubāzes vai citiem avotiem, tostarp nozares vidējiem datiem – piemēram, no publicētiem ražošanas datiem, valdības statistikas un nozares apvienībām – literatūras pētījumiem, inženiertehniskiem pētījumiem un patentiem, to pamatā var būt arī finanšu dati, un tie var ietvert aizstājdatus un citus vispārīgus datus, un tostarp primāros datus, kuriem veic horizontālu apkopošanu, uzskata par sekundāriem datiem;

j) "sistēmas robežas" ir aspekti, kas iekļauti aprites cikla pētījumā vai izslēgti no tā.

Noteikumi par kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanu ietver jebkādas papildu definīcijas, kas vajadzīgas to interpretācijai.

II daļa

Darbības joma

Šajā pielikumā ir aprakstīti kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas pamatelementi.

Konkrētu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumi ir veidoti, pamatojoties uz šajā pielikumā uzskaitītajiem pamatelementiem, ņemot vērā zinātniski pamatotas novērtējuma metodes un attiecīgos starptautiskos standartus aprites cikla novērtējuma jomā.

Kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu aprēķina, pamatojoties uz izejvielu sarakstu, enerģiju, ražošanas metodēm un kritiski svarīgo izejvielu ražošanā iesaistītajos kompleksos izmantotajām papildu izejvielām.

Nosakot konkrētu kritiski svarīgo izejvielu vidiskās pēdas aprēķināšanas metodes, Komisija tiecas nodrošināt konsekvenci ar izstrādājuma, kurā attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas tiek izmantotas, starpproduktu un galaproduktu vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumiem.

III daļa

Deklarētā vienība

Deklarētā vienība ir 1 kg attiecīgā kritiski svarīgās izejvielas veida.

Konkrētas kritiski svarīgās izejvielas vidiskās pēdas aprēķināšanas noteikumos var būt norādīta lielāka vai mazāka deklarētā vienība, izteikta kilogramos, nepieciešamības gadījumā ņemot vērā attiecīgās kritiski svarīgās izejvielas īpatnības vai izmantojumu.

Visus kvantitatīvos ielaides un izlaides datus, ko izgatavotājs savācis, lai kvantificētu oglekļa pēdu, aprēķina attiecībā pret šo deklarēto vienību.

IV daļa

Sistēmas robežas

1. Primāro kritiski svarīgo izejvielu sistēmas robežās iekļaujamie trīs aprites cikla posmi ir ieguve, koncentrēšana un rafinēšana, tostarp šādi procesi, ja tie ir attiecināmi uz konkrēto izejvielu:

   a) augšupējie procesi, tostarp rūdas ieguve izejvielas ražošanai, ķīmikāliju ražošana un piegāde, palīgprocesi, tostarp transports, degvielu ražošana un piegāde, tostarp transports, elektroenerģijas ražošana un piegāde, un materiālu pārvadāšana organizācijai nepiederošos vai tās neizmantotos transportlīdzekļos;

   b) rūdas, koncentrātu un izejvielu transportēšana organizācijai piederošos vai tās izmantotos transportlīdzekļos;

   c) rūdas, koncentrātu un izejvielu uzglabāšana;

   d) rūdas sasmalcināšana un tīrīšana;

   e) izejvielas koncentrāta ražošana;

   f) metāla ieguve ar ķīmiskiem, fiziskiem vai bioloģiskiem līdzekļiem;

   g) kausēšana;

   h) metāla pārveide;

   i) izdedžu tīrīšana;

   j) metāla rafinēšana;

   k) metāla elektrolīze;

   l) metāla liešana vai iepakošana;

   m) izmantoto materiālu un izdedžu apstrāde;

   n) visi saistītie palīgprocesi, piemēram, notekūdeņu apstrāde objektā, tostarp ražošanas ūdens apstrāde, tiešās dzesēšanas un virszemes noteces ūdeņi; gāzes slāpēšanas sistēmas, tostarp primārajām un sekundārajām gāzes emisijām, boileri; tostarp barošanas ūdens priekšapstrādei; iekšējā loģistika.

2. Sekundāro kritiski svarīgo izejvielu aprites cikla reciklēšanas posmā sistēmas robežās tiek iekļauti šādi procesi, ja tie ir attiecināmi uz konkrēto reciklēto izejvielu:

   a) augšupējie procesi, tostarp izejmateriālu radīšana (atkritumu materiāli un neapstrādāti koncentrāti), ķīmikāliju ražošana un piegāde (transports), palīgprocesi, degvielu ražošana un piegāde (transports), elektroenerģijas ražošana un piegāde, un materiālu pārvadāšana organizācijai nepiederošos vai tās neizmantotos transportlīdzekļos;

   b) koncentrātu un atkritumu transportēšana organizācijai piederošos vai tās apkalpotos transportlīdzekļos;

   c) atkritumu, koncentrātu un izejvielu uzglabāšana;

   d) sekundāro izejvielu priekšapstrāde;

   e) kausēšana;

f) metāla pārveide;

g) metāla rafinēšana;

h) metāla elektrolīze;

i) metāla liešana vai iepakošana;

j) izmantotā materiāla apstrāde;

k) visi saistītie palīgprocesi, piemēram, notekūdeņu apstrāde objektā, tostarp ražošanas ūdens apstrāde, tiešās dzesēšanas un virszemes noteces ūdeņi; gāzes slāpēšanas sistēmas, tostarp primārajām un sekundārajām gāzes emisijām; boileri, tostarp barošanas ūdens priekšapstrādei; un iekšējā loģistika.

3. Izmantošanas un nolietojuma posmi tiek izslēgti no vidiskās pēdas aprēķināšanas, jo atbildīgais ekonomikas dalībnieks tos tiešā veidā neietekmē. Izslēgti var tikt arī citi procesi, ja to devums konkrētas kritiski svarīgās izejvielas vidiskās pēdas kontekstā ir nenozīmīgs.

V daļa

Ietekmes kategorijas

Aprēķināšanas noteikumos tiek norādītas vidiskās pēdas aprēķināšanā iekļaujamās ietekmes kategorijas. Izvēles pamatā ir saskaņā ar starptautiskā līmenī izstrādātām zinātniski pamatotām metodēm veikta aktīvo punktu analīze, un tā tiek veikta, ņemot vērā:

a) dažādo ietekmju relatīvo nozīmi, tostarp to relatīvo nozīmi Savienības klimata un vides jomas mērķu sasniegšanā;

b) to lejupējo uzņēmumu vajadzības, kuri vēlas ziņot par izmantoto kritiski svarīgo izejvielu vidisko pēdu.

VI daļa

Uzņēmumam specifisko un sekundāro datu kopu izmantošana

Aprēķināšanas noteikumos tiek paredzētas uzņēmumam specifiskas vai sekundāras datu kopas visiem attiecīgajiem procesiem un izejvielām. Ja aprēķināšanas noteikumi ļauj izvēlēties starp uzņēmumam specifisku un sekundāru datu kopu, Komisija apsver, kā stimulēt uzņēmumam specifisku datu kopu izmantošanu.

Uzņēmumam specifiski dati ir jāizmanto vismaz attiecībā uz procesiem, kurus tiešā veidā ietekmē atbildīgais operators un kuri nodrošina vislielāko devumu attiecīgajās ietekmes kategorijās.

Uzņēmumam specifiskos darbības datus izmanto kopā ar atbilstošajām sekundāro datu kopām, kas atbilst vidiskajai pēdai. Aprēķināšanas noteikumos norāda, vai ir pieļaujama izlases veidošana saskaņā ar starptautiskā līmenī izstrādātās zinātniski pamatotās metodēs noteiktajiem kritērijiem.

Ja tiek mainīts kritiski svarīgās izejvielas ražošanai izmantoto izejvielu komplekts vai energoresursu struktūra, vidiskā pēda ir jāaprēķina no jauna.

Nosakot aprēķināšanas noteikumus, tostarp attiecībā uz siltumnīcefekta gāzu emisijām, ko rada kritiski svarīgu izejvielu ražošanā izmantotā elektroenerģija, Komisija nodrošina konsekvenci un saskaņotību ar citiem attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem, ja vien nav pamatoti to nedarīt.

Aprēķināšanas noteikumi, kas jāizstrādā, izmantojot deleģēto aktu, ietver šādu aprites cikla posmu detalizētu modelēšanu:

a) primārās izejvielas ieguves, koncentrācijas un rafinēšanas posms;

b) sekundārās izejvielas ieguves un pārstrādes posms.

VII daļa

Ietekmes novērtēšanas metodes

Vidiskā pēda tiek aprēķināta, izmantojot zinātniski pamatotas ietekmes novērtēšanas metodes, kurās ir ņemta vērā jaunākā informācija starptautiskā līmenī attiecībā uz atbilstošajām ietekmes kategorijām saistībā ar klimata pārmaiņām, ūdeni, gaisu, augsni, resursiem, zemes izmantošanu un toksiskumu.

Rezultātus iesniedz kā raksturotus rezultātus bez normalizācijas un izsvarošanas.

VIII daļa

Vidiskās pēdas snieguma klases

Lai tirgū nodrošinātu diferenciāciju, atkarībā no tā, kāds ir ES iekšējā tirgū laisto vidiskās pēdas deklarāciju vērtību sadalījums, tiks noteikts jēgpilns skaits snieguma klašu, no kurām A kategorija ir labākā klase ar viszemāko ietekmi aprites ciklā. Katras snieguma klases sliekšņa un sliekšņu amplitūdas noteikšanas pamatā ir iepriekšējos trīs gados tirgū laisto attiecīgo kritiski svarīgo izejvielu snieguma sadalījums, sagaidāmie tehnoloģiskie uzlabojumi un citi tehniski faktori, kas vēl jānosaka.

Lai snieguma klases atspoguļotu tirgus realitāti un tā paredzamo attīstību, Komisija reizi trijos gados pārskata snieguma klašu skaitu un to robežvērtības.

IX daļa

Atbilstības novērtēšana

Aprēķināšanas un verifikācijas noteikumos tiek norādītas piemērojamās atbilstības novērtēšanas procedūras no Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā izklāstītajiem moduļiem, piemērojot tās, kā nepieciešams attiecīgajai izejvielai.

Nosakot piemērojamo atbilstības novērtēšanas procedūru, Komisija ņem vērā šādus kritērijus:

a) to, vai attiecīgais modulis ir piemērots izejvielas veidam un samērīgs ar sabiedrības interesēm;

b) ražojuma radītā iespējamā apdraudējuma raksturu un to, cik lielā mērā atbilstības novērtējums atbilst apdraudējuma veidam un pakāpei;

c) nepieciešamību ražotājam izvēlēties starp kvalitātes nodrošināšanas un ražojuma sertifikācijas moduļiem, kas izklāstīti Lēmuma Nr. 768/2008/EK II pielikumā, ja obligāti ir jāiesaista trešā persona.